

Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030

Inhoudsopgave

Inleiding en samenvatting	3
Inleiding	3
Financieel beeld 2027-2030	3
Overzicht van baten en lasten	5
Septembercirculaire 2026	5
Programma's	7
1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	8
2 Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	12
3 Economie & Vrijetijd	30
4 Sociaal Domein – Basis & Participatie	34
5 Zorg & Jeugd (Maatwerkvoorzieningen)	49
6. Algemene dekkingsmiddelen, overhead & onvoorzien	56
Paragrafen	59
Lokale heffingen	59
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	67
Onderhoud kapitaalgoederen	73
Financiering	79
Bedrijfsvoering	82
Budgetten voor de raad	83
Innovatie en organisatieontwikkeling	85
Verbonden partijen	86
Grondbeleid	92
WOO	94
Financiële begroting	96
Overzicht baten en lasten per programma	96
Geprognosticeerde balans	97
Uitgangspunten begroting en financiële positie	98
Overzicht beschikbare reserves en voorzieningen	102
Incidentele baten en lasten per programma	106
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen	109
Overzicht toevoegingen en onttrekkingen aan reserve	111
EMU-saldo	112
Overzicht van baten en lasten per taakveld	112
Bijlagen	115
Kerngegevens	116
Matrix programma's en taakvelden	117
Verplichte beleidsindicatoren	123
Afkortingenlijst	125

INLEIDING EN SAMENVATTING

INLEIDING

De begroting voor 2027 is sluitend. Dat lukt door gerichte keuzes te maken en door een deel van de gemeentelijke reserves in te zetten. Zo blijven belangrijke voorzieningen voor inwoners behouden en zijn ingrijpende maatregelen voorlopig niet nodig. Daarnaast zoeken we ruimte om te investeren zodat het prettig, wonen, werken en leven blijft in Olst-Wijhe.

FINANCIEEL BEELD 2027-2030

Het financieel beeld is na de Kadernota 2027 - 2030 in sterk verslechterd. De voornaamste redenen hiervoor zijn de achterblijvende indexatie van het gemeentefonds en het structurele effect van de kostenstijgingen in de jeugdzorg. Hierover is de raad voorafgaand aan deze begroting al geïnformeerd. Dit heeft ook de aanleiding gegeven voor de bezuinigingsoperatie. Uit onderstaande tabel blijkt het verloop.

	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo Kadernota 2027 - 2030	17	-702	-112	-112
Verschil loon, prijs en volume na verwerking meicirculaire	-707	-748	-935	-115
Extra jeugdzorgkosten	-755	-755	-755	-755
Volumegroei Sociaal Domein 2030				-217
Uitkomst Septemercirculaire 2026	592	357	357	357
Financiering - hogere marktrente	-27	-203	-302	-342
Overig verschil door wijzigingen in de Begroting 2027 - 2030	-29	-96	-17	-42
Structureel saldo Begroting 2027 - 2030	-909	-2.147	-1.764	-1.226

Bedragen x € 1.000

De verschillen worden verderop in deze begroting in de programma's nader geduid en worden hier alleen op hoofdlijnen toegelicht.

Om te beginnen zijn de effecten van de Meicirculaire en de extra jeugdzorgkosten de voornaamste redenen voor het verschil ten opzichte van de kadernota. Hierover is de raad al geïnformeerd. Het betreft voor de meicirculaire vooral de achterblijven indexatie van het gemeentefonds ten opzichte van de indexaties waar de gemeente mee te maken krijgt. Dit komt ook naar voren in de aanvullende extra jeugdzorgkosten. Daarnaast wordt voor de verstrekte zorg binnen het sociaal domein rekening gehouden met een jaarlijkse volumegroei zoals voorspeld door het Centraal Planbureau. De groei zet verder door in jaarschijf 2030, waarmee in de kadernota nog geen rekening was gehouden. De verwerking van de Septemercirculaire 2026 heeft gezorgd voor een positief effect saldo, dat verder wordt toegelicht onder het kopje Septemercirculaire 2026. Hiertegenover staat dat de gestegen marktrente zorgt voor een nadeel op financiering. De investeringsplanning is geactualiseerd en gefaseerd, zie hiervoor de 2e BERAP 2026, waardoor het effect in 2027 meevalt ten opzichte van latere jaren. De overige verschillen zijn niet verklaard.

Begroting 2027 - 2030	2027	2028	2029	2030
Saldo ontwerpbegroting	-1.242	-2.354	-1.973	-1.435
Incidenteel saldo	-333	-207	-209	-209
Structureel saldo	-909	-2.147	-1.764	-1.226

Bedragen x € 1.000

Bovenstaande tabel laat het saldo van deze begroting zien per jaar, met daarin een uitsplitsing tussen het incidentele en structurele saldo. Een uitsplitsing van de incidentele baten en lasten staat in de financiële begroting.

Het effect van de bezuinigingen en de wensen is in deze begroting cijfermatig niet verwerkt, omdat deze begrotingswijziging voorligt in de 1e begrotingswijziging op deze begroting als onderdeel van het raadsvoorstel. Mocht het raadsvoorstel ongewijzigd aangenomen worden, dan blijkt uit onderstaande tabellen het effect van dit besluit.

Begroting 2027 - 2030 na 1e wijziging	2027	2028	2029	2030
Structureel saldo begroting 2027 - 2030	-909	-2.147	-1.764	-1.226
Wensen kademota	-449	-449	-449	-449
Bezuinigingen Scenario A	481	518	358	358
Bezuinigingen Scenario B1 - waaronder beperking wensen	336	336	336	336
Bezuinigingen Scenario B2	225	225	225	225
Structureel saldo na 1e wijziging exclusief inzet surplus	-316	-1.517	-1.294	-756
Inzet surplus	316	0	0	0
Structureel saldo na 1e wijziging en inzet surplus	0	-1.517	-1.294	-756

Bedragen x € 1.000

Bovenstaande tabel laat het effect van de 1e wijziging zien op het saldo.

De bezuinigingen worden in dit stuk niet verder toegelicht.

Het surplus is het vrij besteedbare deel van de reserves dat niet nodig is om de risico's af te dekken. De vrij besteedbare reserves (algemene reserve en reserve nader te bestemmen middelen) zijn na invloed van de 2e BERAP 2026 samen € 10,8 miljoen begin 2027. De becijferde risico's in deze begroting zijn € 1,8 miljoen waardoor het surplus € 10 miljoen is. Hiervan mag 10% worden aangewend als structureel dekkingsmiddel. Dat mag dus een miljoen euro zijn.

Voor de inzet van het surplus als structureel dekkingsmiddel is het nodig om een solvabiliteit boven de 20% te hebben en een ratio weerstandsvermogen boven de 1. De solvabiliteit is in deze begroting 25,5% in 2027 en 24,5% in 2028. Na de daling van het eigen vermogen door de 2e BERAP 2026 in 2026 is de solvabiliteit respectievelijk 23,6% en 22,6%. Na inzet van het genoemde surplus daalt de solvabiliteit verder naar respectievelijk 23,2% en 22,3%.

Het ratio weerstandsvermogen is afgerond 8 en daalt naar afgerond 6 na inzet van het surplus en na verwerking van het negatieve saldo van de 2e BERAP 2026.

De wensen uit de kadernota die ter instemming via de 1e wijziging zijn voorgelegd zijn de kosten voor de GR Collectie Overijssel (€ 48.000), de verhoging van het opleidingsbudget (€ 126.000), de inzet op de detailhandel (€ 50.000), de verlening van de subsidie aan de voedselbank (€ 5.000) en de indexatie van de subsidies aan secundaire voorzieningen (€ 10.000). Dit telt niet op tot de genoemde € 449.000, omdat er voor € 210.000 aan wensen is geschrapt als onderdeel van de bezuinigingen.

Naast de structurele wensen zijn er ook wensen die als incidenteel gelden met als dekking de reserve nader te bestemmen middelen. Het betreft hier de meerkosten voor het HoogWaterBescheringsProgramma (HWBP) tussen 2027 en 2033 van jaarlijks € 343.000, het onderzoek naar het gebruik van de fietstunnel in Olst (€ 30.000), het afronden van de pilot gebiedsgericht onderhoud (€ 35.000) en de kansenskaart VrijeTijdsEconomie (VTE) fase 2 (€ 100.000 in zowel 2027 als 2028). Door de onttrekking uit de reserve nader te bestemmen middelen is de invloed op het incidentele saldo precies € 0.

Daarnaast is als onderdeel van de bezuinigingen het structurele budget voor klimaatadaptatie verlaagd vanaf 2027. Voor 2027 zijn de middelen echter nodig om een warmtevisie op te stellen. De bezuiniging op het structureel saldo wordt dus gerealiseerd in 2027, maar er komt wel € 80.000 ten laste van het incidentele saldo.

Begroting 2027 - 2030 na 1e wijziging	2027	2028	2029	2030
Incidenteel saldo begroting 2027 - 2030	-333	-207	-209	-209

Wensen kademota	508	443	343	343
Dekking reserve nader te bestemmen middelen	-508	-443	-343	-343
Klimaatadaptatie - incidenteel 2027	-80	0	0	0
Incidenteel saldo na 1e wijziging	-413	-207	-209	-209

Bedragen x € 1.000

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN

Onderstaande tabel laat het overzicht van baten en lasten zien. Het saldo van baten en lasten zoals weergegeven in het financieel beeld is meegenomen als negatieve last binnen het programma algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien. Hiermee is de begroting ogenschijnlijk in evenwicht. Voor de begroting 2028 - 2031 wordt de tabel zo aangepast dat het saldo apart wordt weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Begroting 2027 - 2030	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	595	387	388	388	388	388
Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	9.940	9.785	6.793	7.011	6.264	6.285
Economie en Vrijetijd	1.449	352	84	70	43	43
Sociaal domein - Basis en Participatie	5.784	1.290	4.730	1.573	1.613	1.258
Zorg en Jeugd (maatwerkvoorziening)	4.989	4.114	4.050	4.207	4.207	4.207
Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	47.621	47.395	51.157	50.022	50.647	51.389
Totale Baten	70.378	63.323	67.202	63.271	63.163	63.571
Lasten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	-5.223	-5.112	-5.267	-5.193	-5.193	-5.192
Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	-13.737	-16.370	-11.375	-11.707	-11.012	-11.093
Economie en Vrijetijd	-4.020	-2.718	-2.193	-2.179	-2.170	-2.189
Sociaal domein - Basis en Participatie	-12.877	-9.724	-13.638	-10.329	-10.487	-10.131
Zorg en Jeugd (maatwerkvoorziening)	-22.027	-21.185	-23.170	-23.218	-23.473	-23.581
Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	-11.633	-11.480	-11.896	-10.859	-10.827	-11.343
Totale Lasten	-69.517	-66.590	-67.540	-63.487	-63.162	-63.528
Saldo voor reservemutaties	860	-3.266	-337	-216	1	43
Onttrekking reserves	3.037	3.853	718	599	384	342
Toevoeging reserves	-2.177	-587	-381	-383	-385	-385
Saldo reserves	860	3.266	337	216	-1	-43
Saldo baten en lasten	0	0	0	0	0	0

SEPTEMBERCIJCLARE 2026

Op Prinsjesdag is de Septembercijclaire 2026 verschenen. Naast enkele taakmutaties is er een bijstelling geweest voor het prijspeil voor de meerjarige tranche van 2027 en zijn de maatstaven en gewichten geactualiseerd. Het effect is in onderstaande tabel weergegeven en wordt na de tabel toegelicht. Door de vroege verschijning van de cijclaire zijn de wijzigingen in de begroting zelf verwerkt en niet zoals gebruikelijk via de eerste begrotingswijziging.

Septembercijclaire 2026				
bedragen x € 1.000	2027	2028	2029	2030
Actualisatie maatstaven en gewichten	358	357	357	357
Extra middelen prijsontwikkelingen	270	241	255	267
Af: reservering prijsontwikkelingen		-241	-255	-267
Middelen extra taken	197	93	93	95
Af: uitgaven extra taken	-197	-93	-93	-95
Totaaleffect op het saldo	628	357	357	357

Een eerste ontwikkeling uit de Septembercirculaire betreft de actualisatie van de maatstaven die ten grondslag liggen aan de berekening van de algemene uitkering. Deze maatstaven zijn bijgesteld op basis van de meest actuele aantallen en gewichten, wat leidt tot een positieve aanpassing van de uitkering uit het gemeentefonds van gemiddeld € 357.000 per jaar.

De extra middelen voor prijsontwikkelingen zijn alleen in boekjaar 2027 toegevoegd aan het saldo. Dit kan doordat voor 2027 in de begroting al rekening is gehouden met een hogere inflatie dan in de Meicirculaire was genoemd. De meerjarige tranche 2026 is echter niet bijgesteld, omdat deze op basis van verwachtingen van het CPB in het voorjaar al wordt vastgeklit, ondanks de latere invloed van de oorlog in Irak. Hoewel de extra middelen voor 2027 toegevoegd zijn aan het begrotingssaldo 2027 is dat voor latere jaren nu niet verstandig. De inflatie heeft een vertraagd effect op de gemeentelijke begroting én het is bekend dat de indexatie van het gemeentefonds achterloopt bij de werkelijke inflatie. De begroting is opgesteld op basis van het prijspeil 2027 en in de kadernota 2028-2031 wordt gerekend met het prijspeil 2028. Het reserveren van de extra middelen vanaf 2028 zorgt hiermee voor een zachte landing bij de kadernota 2028.

Naast de extra middelen voor prijsontwikkelingen zijn er ook taakmutaties. Overeenkomstig met de begrotingsrichtlijnen zijn middelen voor taakmutaties onder de € 50.000 toegevoegd aan de uitgavenbudgetten en zijn de middelen voor taakmutaties boven de € 50.000 gereserveerd in afwachting van verdere plan- en besluitvorming.

De grootste taakmutatie is structureel € 81.000 in 2027 oplopend naar € 84.000 in 2030 voor de uitvoering van de wet versterking regie volkshuisvesting. Dit bedrag is gereserveerd in afwachting van verdere plan- en besluitvorming. Ook is er € 105.000 aan middelen in 2027 ontvangen voor de zorgplicht bibliotheken, waarop deels al gerekend was in verband met het servicepunt in Wijhe. Het restant van € 49.500 is toegevoegd aan het budget op het taakveld in afwachting van verdere invulling. Daarnaast is er structureel € 13.000 toegekend voor interdepartementaal beleidsonderzoek problematische schulden. Participatiebudgetten zijn ten slotte met € 2.000 neerwaarts bijgesteld.

PROGRAMMA'S

1 BESTUUR, DIENSTVERLENING EN VEILIGHEID

INLEIDING

Dit programma omvat alle taken van raad en college op het terrein van het openbaar bestuur, (overheids/burger)participatie, communicatie, dienstverlening en integrale veiligheid.

Het gaat in op verschillende taakvelden en op verschillende rollen die de gemeente vervult.

Onder bestuurlijke taken vallen de onderdelen die zorgdragen voor het goed functioneren van het bestuur, waaronder de gemeenteraad en het college.

De gemeente vervult diverse dienstverlenende en faciliterende taken die het mogelijk maken dat andere programma's en onderdelen goed functioneren. Denk aan financiën, communicatie en secretariële en ondersteunende werkzaamheden. Deze taken behorend onder het onderdeel dienstverlening.

Onder het onderdeel veiligheid vallen de taken zoals crisisbeheersing, brandweer en openbare orde en veiligheid.

<i>Wat willen wij bereiken?</i>	
Thema:	Doelstellingen:
	<i>Wat willen wij bereiken?</i>
Bestuur, participatie en communicatie	Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen op een duidelijke en toegankelijke manier meedenken, meepraten, meedoen én zelf het initiatief nemen. Dit draagt bij aan een betrokken en leefbare samenleving waarin de initiatiefkracht van inwoners wordt benut en versterkt.
Dienstverlening	De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten en diensten waarbij de vraag (van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners) centraal staat.
Openbare orde & veiligheid	Voorkomen en bestrijden van criminaliteit, ondermijnende activiteiten en overlast.
	Gemeente en ketenpartners nemen verantwoordelijkheid en faciliteren een veilige leefomgeving.

Voor een overzicht van de verplichte indicatoren wordt verwezen naar de bijlage van deze begroting en naar afzonderlijke beleidsdocumenten.

Beleidskaders

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in landelijke programma's wordt vastgelegd, gebaseerd op de volgende documenten:

- Participatieverordening Olst-Wijhe 2025 - voorgenomen vaststelling Q4 2025
- Nota overheidsparticipatie "In verbinding met onze kernen en inwoners" (2016).
- Visie dienstverlening gemeente Olst-Wijhe 2017-2020. Verlengd.
- Uitvoeringsprogramma Dienstverlening 2024-2027
- Beleidsagenda Integrale Veiligheid 2025-2029
- Nota "Wat wij van keten weten" (vastgesteld in 2010 en geëvalueerd in 2019).
- Nota "Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet" (vastgesteld in 2019).

Wat doen wij daarvoor?

Bestuur, participatie en communicatie

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties kunnen op een duidelijke en toegankelijke manier meedenken, meepraten, meedoen én zelf het initiatief nemen. Samen werken we aan een betrokken samenleving waarin inwoners initiatieven kunnen ontplooiën en actief bijdragen aan hun leefomgeving.

Participatie

In 2027 geven we verder uitvoering aan de participatieverordening. We betrekken inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties op een passende manier bij vraagstukken die spelen in hun leefomgeving. Daarbij bieden we ruimte aan initiatieven uit de samenleving en ondersteunen we inwoners die hun ideeën of plannen willen realiseren. We zorgen voor duidelijke en toegankelijke communicatie over ontwikkelingen, keuzes en mogelijkheden om mee te denken, mee te doen of initiatief te nemen.

Communicatie

Met de uitvoering van communicatie zetten we ook in 2027 in op het zijn van een betrouwbare en toegankelijke gemeente, die in goede verbinding staat met haar inwoners en oog heeft voor wat er in de samenleving speelt.

We communiceren helder over onze rol, zodat inwoners, ondernemers en partners weten waar ze aan toe zijn, waarom we bepaalde keuzes maken en wat ze kunnen verwachten. Bij complexe en gevoelige vraagstukken communiceren we transparant en begrijpelijk over keuzes en afwegingen. We halen signalen en perspectieven van buiten naar binnen en volgen hoe inwoners, ondernemers en partners maatschappelijke vraagstukken en gemeentelijke keuzes ervaren en duiden. Vanuit die inzichten adviseren we bestuur en organisatie vroegtijdig over communicatie en gerichte participatie. We helpen dilemma's en keuzes begrijpelijk en uitlegbaar te maken en communiceren menselijk, toegankelijk en doelgroepgericht. AI en andere technologie zetten we gericht in voor kwaliteit en efficiency.

Dienstverlening

De gemeente draagt zorg voor een efficiënte dienstverlening van haar producten en diensten waarbij de vraag (van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners) centraal staat.

Dienstverlening

We blijven werken aan een betrouwbare en toegankelijke dienstverlening, dichtbij de inwoner en met de basis op orde.

In 2027 vragen de provinciale staten- en waterschapsverkiezingen en de aanhoudende paspoortpiek extra inzet. De kwaliteit en continuïteit van de dienstverlening blijven daarbij gewaarborgd.

Openbare orde & veiligheid

Voorkomen en bestrijden van criminaliteit, ondermijnende activiteiten en overlast.

Inzet integrale veiligheid

We voeren de beleidsagenda Integrale Veiligheid 2025-2029 uit en blijven prioriteit geven aan de aanpak van criminaliteit, overlast, vernielingen en ondermijnende activiteiten. Samen met politie, handhaving, het RIEC en andere partners zetten we in op integrale controles, toezicht en de toepassing van de Wet Bibob. Daarnaast versterken we de aanpak binnen het thema zorg en veiligheid zodat overlast en maatschappelijke problematiek vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt. Ook investeren we in de fysieke en digitale weerbaarheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties door bewustwordingscampagnes en voorlichting over onder meer cybercriminaliteit en crisisvoorbereiding. Zo werken we samen met onze partners aan een veilig, leefbaar en weerbaar Olst-Wijhe en behouden we onze positie als één van de veiligste gemeenten van Nederland.

Gemeente en ketenpartners nemen verantwoordelijkheid en faciliteren een veilige leefomgeving.

Samenwerking met partners

We blijven intensief samenwerken met politie, Veiligheidsregio IJsselland, het Zorg- en Veiligheidshuis, handhavingpartners en maatschappelijke organisaties om een veilige leefomgeving te bevorderen. Daarbij voeren we de beleidsagenda Integrale Veiligheid 2025-2029 uit en zetten we in op een integrale aanpak van veiligheidsvraagstukken. We versterken de samenwerking binnen de thema's ondermijning, zorg en veiligheid, crisisbeheersing en cyber en investeren in het vergroten van de weerbaarheid van inwoners, ondernemers en organisaties. Ook blijven we samen met onze partners werken aan een goede voorbereiding op crises en verstoringen, zodat we snel en effectief kunnen handelen wanneer dat nodig is.

Verbonden partijen

Veiligheidsregio IJsselland

De Veiligheidsregio IJsselland heeft als kerntaken het versterken van veiligheid, waar mogelijk het beperken van risico's en het bestrijden van incidenten wanneer dat noodzakelijk is. Er wordt geïnvesteerd in vakmanschap, samenwerking en flexibiliteit om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen. Het doel is de veiligheid in IJsselland te versterken. Overigens wordt verwezen naar de begroting 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	595	387	388	388	388	388
Lasten	-5.223	-5.112	-5.267	-5.193	-5.193	-5.192
Saldo van baten en lasten	-4.628	-4.725	-4.879	-4.805	-4.804	-4.803
Onttrekking reserves	25	252	80	0	0	0
Toevoeging reserves	-92	-75	-75	-75	-75	-75
Resultaat	-4.695	-4.548	-4.874	-4.880	-4.879	-4.878

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
Bestuur, participatie en communicatie			
Beheer overige gebouwen en gronden	-327	-150	177
Bestuur	-1.751	-1.662	89
Dienstverlening			
Burgerzaken	-350	-671	-321
Openbare orde & veiligheid			
Crisisbeheersing en brandweer	-1.842	-1.912	-70
Openbare orde en veiligheid	-454	-483	-29
Reserves	177	5	-172
Resultaat	-4.548	-4.874	-326

Bestuur, participatie en communicatie

De raad heeft op 29 juni 2026 (nr. 15) besloten voor 2026 en 2027 incidenteel budget beschikbaar te stellen voor de projectorganisatie vastgoedmanagement met de gemeente Raalte. In 2026 werd € 305.000 beschikbaar gesteld, voor 2027 € 133.000, wat de voornaamste verklaring is van de daling van de geraamde lasten op het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden.

De kosten voor het taakveld Bestuur dalen voornamelijk door een lager budget voor de accountantscontrole.

Dienstverlening

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage aan levert. Deze toedeling is voor de begroting 2027 geactualiseerd waardoor meer salariskosten zijn toegerekend aan dit taakveld.

Openbare orde & veiligheid

De gemeentelijke bijdrage voor de uitvoering van brandweertaken is conform de begroting 2027 van de Veiligheidsregio IJsselland geïndexeerd. De toenemende structurele lasten van €60.000 zijn in de Kadernota 2027 - 2030 verwerkt. Na de vaststelling van de Kadernota 2027 ontdekte de Veiligheidsregio een berekeningsfout in de verdeling van de gemeentelijke bijdrage. Deze is na overleg en toelichting aan de gemeentes (terecht) gecorrigeerd. De gecorrigeerde verdeling van de gemeentelijke bijdrage pakt voor de gemeente Olst-Wijhe €20.000 nadelig uit. De gecorrigeerde bijdrage is verwerkt in de begroting 2027.

Reserve mutaties

De raad heeft op 29 juni 2026 (nr. 15) besloten incidenteel budget beschikbaar te stellen voor de projectorganisatie vastgoedmanagement met de gemeente Raalte, voor 2026 en voor 2027. In 2026 werd het budget voor € 252.000 gedekt uit de reserve nader te bestemmen middelen, in 2027 voor € 80.000.

2 LEEFOMGEVING & RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

INLEIDING

Het programma Leefomgeving gaat in op de volgende thema's: openbare ruimte, ruimtelijke ontwikkelingen & omgeving, vergunningverlening, toezicht & handhaving, wonen & grondexploitatie en duurzaamheid & klimaatadaptatie. Vanuit deze thema's wordt in 2027 gewerkt aan de uitvoering van onze omgevingsvisie: "Olst-Wijhe in 2050: een eigenzinnige woongemeente, omgeven door water en groen, waar noaberschap bloeit en iedereen meedoet."

Met deze omgevingsvisie ligt een mooie basis voor het werken aan een toekomstbestendige leefomgeving. De komende jaren richten we ons, conform het bestuursakkoord 2026-2030, op de uitvoering en zichtbare resultaten en de leefbaarheid in kernen, en minder op nieuwe visies of plannen. Leefbaarheid vormt het uitgangspunt.

In 2027 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van de woningbouwopgave, de gebiedsgerichte uitwerking van de Omgevingsvisie en de voorbereiding van grote ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de dijkversterking langs de IJssel. Bij de dijkversterking benutten we kansen om investeringen in veiligheid te verbinden met versterking van recreatie, toerisme, landschap en brede welvaart. Verder blijven we werken aan aantrekkelijke kernen, een vitaal buitengebied en een kwalitatieve openbare ruimte. Daarbij zoeken we steeds naar een goede balans tussen wonen, economie, landbouw, natuur, water, klimaatadaptatie en bereikbaarheid.

Conform het bestuursakkoord kiezen wij voor een betrouwbare en bestendige aanpak. We richten ons op uitvoerbare plannen, duidelijke prioriteiten en een realistische en zorgvuldige uitvoering binnen financiële en organisatorische kaders. Daarbij geven we prioriteit aan de uitvoering van al vastgestelde visies, programma's en projecten. Nieuwe ambities en aanvullende beleidsontwikkeling wegen we kritisch af op uitvoerbaarheid, maatschappelijke meerwaarde en beschikbare middelen. Zo werken we samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners aan een leefomgeving die ook voor toekomstige generaties aantrekkelijk, duurzaam en veerkrachtig blijft.

<i>Wat willen wij bereiken?</i>	
Thema:	Doelstellingen:
	Wat willen wij bereiken?
Openbare ruimte (Omgevingsvisie richtinggevend kader)	We zorgen voor een aantrekkelijke, veilige, groene en klimaatbestendige openbare ruimte die ontmoeting, bewegen en duurzame mobiliteit stimuleert en die inwoners goed verbindt met voorzieningen, het buitengebied en de omliggende kernen.
Ruimtelijke ontwikkelingen en omgeving (Omgevingsvisie richtinggevend kader)	We ontwikkelen onze leefomgeving op een manier die past bij de kwaliteiten van landschap, bodem en water. Leefbaarheid, gezondheid, natuur, recreatie en een toekomstbestendig landelijk gebied zijn in balans.
Vergunningverlening, toezicht en handhaving	We bevorderen en beschermen een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving door het zorgvuldig verlenen van vergunningen en adequaat toezicht en handhaving.
Wonen & grondexploitatie (Omgevingsvisie richtinggevend kader)	We bouwen aan een eigenzinnige woongemeente waarin inwoners in iedere levensfase een passende woning kunnen vinden. Woningbouw realiseren we duurzaam, klimaatbestendig en passend bij de identiteit van onze kernen en het landschap.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie (Omgevingsvisie richtinggevend kader)	We werken aan een energiezuinige, klimaatbestendige en biodiverse gemeente door duurzame energieopwekking, energiebesparing, klimaatadaptatie en versterking van natuur en landschap te stimuleren.
--	---

Voor een overzicht van de verplichte indicatoren wordt verwezen naar de bijlage van deze begroting en naar afzonderlijke beleidsdocumenten.

Beleidskaders

Beleidskaders

Uitgangspunt voor het beleid voor dit programma is de Omgevingsvisie Olst-Wijhe 2050, naast hetgeen in wetgeving en in het omgevingsplan is vastgelegd. De bouwstenen van de omgevingsvisie zijn de volgende documenten:

- Woonvisie 2022-2025
- Beleid 'woningsplitsing en kleinschalige verzoeken om woningbouw binnen de bebouwde kom, 2024
- Notitie buurtschappenbeleid
- Koersdocument landelijk gebied 2025-2026
- VTH-beleidsplan 2020-2024 (vigerend)
- Handreiking KGO Olst-Wijhe (2024)
- Regionale sponsstrategie Sallandse weteringen (2024)
- Toekomstvisie Salland 2023-2030
- Lokale Ontwikkelstrategie LEADER 2023-2027
- Nota Grondbeleid 2023-2026
- Landschapsonwikkelingsplan 2008-2023 (in 2016 geëvalueerd, vigerend)
- Beleidsnota archeologie 2010
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit, 'De kunst van het verleiden' 2014
- Integraal Beheer Openbare Ruimte Olst-Wijhe 2023-2027
- Beleidsplan civieltechnische kunstwerken 2018 (vigerend)
- Nota Beheer wegen
- Beleid gladheidsbestrijding
- Gemeentelijk rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028
- Beleidsplan groen 2007-2017 (vigerend)
- Plan aanpak onkruid op verharding 2025
- Beheerplan onderhoud bermen en sloten
- Verkeersvisie 2017-2020 (vigerend)
- Beleid bewegwijzering 2017-2022 (vigerend)
- Beleidsplan openbare verlichting
- Beleids- en Beheerplan Spelen 2024-2028
- Beleids- en Beheerplan Begraafplaatsen 2024-2028
- Beheerplan Bomen 2024-2028
- Laadvisie elektrisch vervoer (2021)
- Meerjarige Agenda Regio Zwolle 2024 – 2028
- Salland Kompas 2024-2027
- Programma Samen Duurzaam 2025-2026
- Ruimtelijke visie duurzame energie (2020)
- RES 1.0 West Overijssel (2021)
- Beleidsplan Klimaatadaptatie (2026)
- Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie 2026-2028
- Routekaart energie neutrale kernen 2018
- Warmteverkenning (2021)
- Afvalbeleidsplan Olst-Wijhe 2010-2020 (evaluatie 2021) (vigerend)
- Nota Bodembeheer en Bodemkwaliteitskaart

Wat doen wij daarvoor?

Openbare ruimte

We zorgen voor een aantrekkelijke, veilige, groene en klimaatbestendige openbare ruimte die ontmoeting, bewegen en duurzame mobiliteit stimuleert en die inwoners goed verbindt met voorzieningen, het buitengebied en de omliggende kernen.

Meerjareninvesteringsprogramma (MJIP)

In 2025 is het MJIP geactualiseerd.

Voor 2027 staan de volgende gemeentelijke projecten gepland:

- Afronding laatste fase Broekslag fase 1
- Vervolg uitvoering reconstructie Broekslag fase 2;
- Start uitvoering reconstructie Pluimstraat-Eendrachtstraat te Olst;
- Vervolg uitvoering wortelopdruk en groeiplaatsverbetering verhardingen;
- Treffen maatregelen voortvloeiend uit Strategisch Plan Verkeersveiligheid;
- Renovatie gemaaltjes drukriolering fase 1;
- Vervanging speeltoestellen en ondergronden.

Verder geven we in 2027 een vervolg aan de voorbereidingen voor de reconstructies van de Kerkstraat-Marktplaats in Wijhe en de Benedendijk-Rozestraat in Olst. Ook starten we de voorbereidingen voor de in 2029 geplande reconstructie Molenstraat-Van Nahuysstraat in Wijhe.

Daarnaast staan conform het MJIP een aantal projecten met betrekking tot de provinciale werkzaamheden en het HWBP op de planning waarin de gemeente een financiële bijdrage levert. Dit betreft:

- Verbreden kruising Brabantse Wagen;
- Aanpassing van de kruising N337 Herxen;
- De aanpassing van de fietsverbinding langs de N337 vanaf de Veerweg te Wijhe tot aan Herxen
- Het verbeteren van de toegankelijkheid van het infocentrum Duursche Waarden.

De projecten vanuit het MJIP dragen bij aan een gezonde, veilige en aantrekkelijke openbare ruimte.

Beheer wegen en verhardingen

Het noodzakelijke onderhoud voor 2027 bepalen we met behulp van de nota "Beheer wegen 2025-2029". Deze nota is onder andere op basis van de in 2026 uitgevoerde wegininspectie opgesteld. Wegen die aan het einde van hun levensduur zijn of om andere redenen aan vervanging toe zijn, worden opgenomen in het MJIP. Tot de daadwerkelijke vervanging voeren we aan deze wegen alleen het hoogstnoodzakelijke onderhoud uit. Het onderhoud aan de asfaltwegen voeren we uit binnen het vierjaren onderhoudscontract 2024-2027.

Beheer openbare verlichting

Het onderhoud aan de verlichting, dat bijdraagt aan een aantrekkelijke en veilige leefomgeving, voeren we uit binnen het opgestelde vierjaren onderhoudscontract 2024-2027. Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het herstel van schade masten. In 2023 is er een versneld vervangingsplan opgesteld (2023-2027). Belangrijkste aanleiding voor dit vervangingsplan is de noodzaak om energie te besparen. In 2027 vervangen we de laatste oude lampen en masten in het kader van het vervangingsplan.

Beheer civieltechnische kunstwerken

Het onderhoud aan de kunstwerken voeren we uit binnen het opgestelde onderhoudscontract 2025-2027. Het onderhoud bestaat voornamelijk uit het herstel van betonschade, schade aan brugleuningen, schilderen van brugleuningen en onderhoud aan houten bruggen.

Beheer riolering

Activiteiten die we in 2027 uitvoeren conform het Gemeentelijk Riolerings Plan:

- We geven vervolg aan het vervangen van de riolering en de aanleg van een hemelwaterriool als onderdeel van het reconstructieproject Broekslag fase 2;
- We gaan verder met het vervangen van de riolering en aanleg van een hemelwaterriool in de Pluimstraat en Eendrachtstraat te Olst;

- Bij de provinciale reconstructie van de N337 in Den Nul passen we de riolering aan en leggen we een apart hemelwater infiltratieriool aan;
- De gestarte voorbereidingen voor de in 2028 geplande vervanging van de riolering en maatregelen voor de opvang van hemelwater als onderdeel van de reconstructies Kerkstraat-Marktplaats te Wijhe en Benedendijk-Rozestraat te Olst krijgen een vervolg;
- We starten met de voorbereidingen voor de in 2029 geplande vervanging van de riolering en maatregelen voor de opvang van hemelwater als onderdeel van de reconstructie Molenstraat-Van Nahuysstraat in Wijhe.

Beheersactiviteiten riolering

In 2027 starten we met de eerste onderhoudsmaatregelen in het kader van het in 2026 opgestelde beheer- en onderhoudsplan voor de sloten, duikers, drainage en wadi's. Ook reinigen we in 2027 diverse rioolleidingen en voeren we een inspectie uit met een rijdende videocamera. Aan de hand van de bevindingen van de video-inspectie bepalen we begin 2027 of en welke (kleinschalige) reparaties we in dat jaar gaan uitvoeren. De drukrioolgemaaltjes in het buitengebied zijn inmiddels meer dan 20 jaar oud en moeten gerenoveerd worden om het aantal storingen terug te dringen. In 2027 starten we daarom met een grootschalige, gefaseerde, renovatie van de drukrioolunits in het buitengebied.

Rivus

Binnen het samenwerkingsverband in de afvalwaterketen geven we in 2027 een vervolg aan de onderzoeken naar:

- De mogelijkheden voor een gezamenlijk data- en analyseplatform;
- De aanpassingen en implementatie van de regelgeving vanuit de 'bruidsschat' van de Omgevingswet;
- De implementatie van de standaardisatie GWSW.

Verkeer(sveiligheid)

In 2027 zetten we het reguliere beheer voort om de verkeersveiligheid in onze gemeente te waarborgen. We blijven actief in gesprek met inwoners, bedrijven en dorpskernen om verkeersonveilige situaties te signaleren en te verbeteren. Binnen het Strategisch Plan Verkeersveiligheid ronden we de tweede fase af en starten we met de derde. De jaarplannen zijn opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma, waarmee we gericht werken aan een veiliger verkeerssysteem.

Bij infrastructurele werkzaamheden benutten we koppelkansen binnen de risicogestuurde aanpak. We hanteren daarbij de aanbevelingen van CROW, zodat wegen herkenbaar en veilig worden ingericht. Ook de maatregelen uit het Fietsplan Olst en het wegcategoriseringsplan koppelen we waar mogelijk aan geplande onderhoudswerkzaamheden. In 2027 blijven we uitvoering geven aan maatregelen uit het Fietsplan voor Wijhe en Boerhaar, dat in 2025 is vastgesteld.

Beheer bomen

Vanaf 2026 zijn er voor het bomenbeheer structureel meer middelen opgenomen in de beheerbegroting om de ruim 28.000 bomen in onze openbare ruimte volgens het nieuwe beheerplan te beheren. Hiermee wordt voorkomen dat er opnieuw een achterstand gaat ontstaan. We zijn gestart met de Boomveiligheidscontrole (BVC) gekoppeld aan de GIS applicatie. Volgens de normen van het nieuwe beheerplan worden alle bomen onderworpen een regiem voor de BVC. Dat betekent voor de bomen die binnen de bebouwde kom staan eens per 3 jaar en voor het buitengebied eens per 6 jaar er een BVC plaatsvindt. Tijdens de BVC wordt voor de bomen bepaald welk onderhoud nodig is en wordt er aansluitend een onderhoudsrondte uitgevoerd, waarmee we voldoen aan onze zorgplicht. Naar verwachting is al het achterstallig beheer uitgevoerd en kan er vanaf 2027 gestart worden met de beheercycli zoals hierboven genoemd.

Een groot deel van de werkzaamheden voert onze buitendienst uit, zoals de BVC-controles, het snoeien van jonge bomen (begeleidingssnoei) etc. Het specialistisch onderhoud zoals het snoeien van volwassen bomen met een grote hoogwerker wordt vanaf 2027 uitgevoerd door de ROVA en is onderdeel van de DVO met ROVA.

We blijven jaarlijks onze werkwijze met betrekking tot beheersing eikenprocessierups evalueren en volgen nauwlettend innovaties in de markt en de resultaten van pilots elders in het land. Op enkele locaties zijn proeven gedaan met natuurlijke bestrijding en de eerste indrukken geven aan dat dit goed

kan werken. Wij willen deze natuurlijke bestrijding vergroten en de preventieve aanpak beperken. Dit zetten wij voort in 2027.

Beheer openbaar groen

Werkzaamheden worden in 2027 voortgezet volgens het IBOR plan 2023-2027, in lijn met beschikbare middelen en capaciteit. Per 1 januari 2026 heeft de gemeente overeenstemming bereikt met ROVA de dienstverleningsovereenkomst op Beheer Buitenruimte (BBR) taken uit te breiden. Naast de al lopende taken neemt ROVA het beheer voor sportvelden, begraafplaatsen en openbaar groen (waaronder de gazons) op zich. In 2027 wordt hier een vervolg aangegeven. Daarnaast zal ROVA de onderhoudssnoei van bomen gaan verzorgen per 1 januari 2027.

Beheer speelvoorzieningen

Het beheer en onderhoud van de speelvoorzieningen wordt in 2027 uitgevoerd op basis van het Beleid- en Beheerplan Spelen. Vervangingen van speelvoorzieningen worden zoveel mogelijk gekoppeld aan MJIP-projecten en gebiedsontwikkelingsprojecten in het kader van een integrale uitvoering. In 2027 staan de volgende speelterreinen in de planning om te worden vervangen.

- Enkweg, Olst
- Heuvelstraat
- Dr. H.G. Pluimstraat
- Nijlandplantsoen
- Wiederhorsten
- Morgenster
- De Enk natuurlijk spelen
- Wittemerslag
- Kievit/Grutto
- De Geere/Noorder Koeslag

Uitvoering kan wijzigen door ontwikkelingen bij gerelateerde projecten in het MJIP, resultaten uit inspecties of andere ontwikkelingen.

GEO-team

De komende jaren ligt de focus op het verder versterken en borgen van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) en Basisregistratie Ondergrond (BRO). Daarbij investeren we in procesoptimalisatie, duidelijke verantwoordelijkheden en de kwaliteit en actualiteit van de registraties. Door de kleinschaligheid van de organisatie blijft vooral de borging van werkprocessen een aandachtspunt.

Daarnaast versterken we de inhoudelijke en technische kennis binnen het GEO-team door kennisdeling, opleidingen en specialistische ondersteuning. Hiermee groeit het team verder in zijn regierol bij de aansturing van externe werkzaamheden.

De waarde van betrouwbare GEO-data neemt toe door de ontwikkeling naar datagedreven werken.

Het GEO-team zorgt voor toegankelijke en actuele informatie ter ondersteuning van beleidsvorming, beheer van de openbare ruimte en assetmanagement. Daarbij zoeken we actief samenwerking met de gemeente Raalte voor de ontwikkeling van gezamenlijke dataprocessen.

Om de kwaliteit en het beheer van GEO-data te verbeteren, werken we aan vereenvoudiging van het applicatielandschap. Een compactere en beter beheersbare set applicaties vergroot de efficiëntie en ondersteunt de standaardisatie van informatiestromen.

De verdere digitalisering van meldingen openbare ruimte (MOR) draagt bij aan een efficiëntere afhandeling, beter inzicht in de voortgang, verbeterde samenwerking tussen binnen- en buitendienst en een transparantere communicatie richting inwoners.

Overige ontwikkelingen 2027:

- Volledige implementatie van MOR met ArcGIS;
- Verdere automatisering van GIS-processen en informatieproducten, zodat nieuwe en bestaande toepassingen efficiënter kunnen worden ontwikkeld, beheerd en uitgerold;
- Analyse van de GIS-omgeving en doorvoering van noodzakelijke verbeteringen in data, architectuur en werkprocessen.

Ruimtelijke ontwikkelingen en omgeving

We ontwikkelen onze leefomgeving op een manier die past bij de kwaliteiten van landschap, bodem en water.
Leefbaarheid, gezondheid, natuur, recreatie en een toekomstbestendig landelijk gebied zijn in balans.

Omgevingsvisie/ Uitvoeringsplan deel 2 omgevingsvisie

Voor 2027 zetten we in op ambities onder de paraplu van de Omgevingsvisie die al gepland of gestart zijn. De nadruk ligt op uitvoering van bestaande bestuurlijke keuzes en projecten. Nieuwe initiatieven en aanvullende beleidsontwikkeling worden beoordeeld op hun bijdrage aan de opgaven van de omgevingsvisie, uitvoerbaarheid en financiële haalbaarheid. Per gebiedstype geven we hieronder aan wat in 2027 wordt opgepakt binnen ruimtelijke ontwikkeling en omgeving, om de door u vastgestelde (beleids)ambities uit de omgevingsvisie te bereiken. We werken in 2027 aan de doorvertaling van de omgevingsvisie naar verdere uitvoering, omgevingsprogramma's en het opstellen van een praktische monitoringscyclus zodat de omgevingsvisie actueel blijft.

Grote en kleine kernen

In zowel onze grote als kleine kernen spelen momenteel en in de nabije toekomst meerdere projecten. Deze projecten dragen bij aan de lokale vraag naar woningen en doen hun bijdrage aan de leefbaarheid, vitaliteit en aantrekkelijkheid van onze kernen. De belangrijkste projecten worden hieronder toegelicht.

Wijhe

Wijhe Noord

In 2027 staat de voorbereiding van Wijhe Noord fase 1 in het teken van het realiseren van de randvoorwaarden voor een haalbare, toekomstbestendige en financieel uitvoerbare woningbouwontwikkeling. Het project levert een belangrijke bijdrage aan de regionale Woondeal en de realisatie van betaalbare woningen in Wijhe. De ontwikkeling vindt plaats in een complex gebied waar meerdere opgaven samenkomen. Daarom wordt een aangepaste voorbereidingsstrategie gevolgd, waarbij de woningbouwontwikkeling integraal wordt afgestemd met de dijkversterking vanuit het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP), een toekomstige aansluiting op de N337, onderzoek naar de voormalige stortplaats, de aanleg van een fietsverbinding naar station Wijhe en wettelijke randvoorwaarden op het gebied van natuur, water en stikstof. Een belangrijk doel voor 2027 is het zo vroeg mogelijk gereed hebben van het omgevingsplan voor de eerste serie woningen, zodat de verdere voorbereiding en uitvoering geen vertraging oplopen.

Wengelerhoek

In dit gebied ten zuiden van de kern Wijhe zijn eerst flexwoningen gerealiseerd. Als vervolg wordt in 2027 gestart met de bouw van het vervolg van de wijk Wengelerhoek fase 1, met de toevoeging van 135 woningen in een aantal jaren. Ook wordt een rotonde gerealiseerd in de Omloop als ontsluiting van zowel het woningbouwgebied als het nieuwe Kindcentrum.

Gebiedsaanpak Stationsweg Wijhe

De gebiedsaanpak Stationsweg omvat de integrale herontwikkeling van het gebied rond de kerk en de voormalige St. Jozefschool in Wijhe. Binnen het project worden verschillende woningbouwinitiatieven en maatschappelijke functies in samenhang ontwikkeld. Het project richt zich op het realiseren van een aantrekkelijke woonomgeving met aandacht voor ruimtelijke kwaliteit, groen, ontmoeting en een goede inpassing in de omgeving. In 2027 ligt de focus op verdere planuitwerking, ruimtelijke procedures, participatie en de voorbereiding van de uitvoering

Scholenlocaties Matzer en Peperhof

In het voorjaar van 2027 komen, naast de locatie Stationsweg, naar verwachting de bestaande schoolgebouwen Matzer en Peperhof (De Wije) beschikbaar voor woningbouw vanwege oplevering van het Kindcentrum. In 2027 wordt verder gewerkt aan projecten voor een goede invulling van deze locaties in de bestaande dorpskern van Wijhe.

Olst

EFG flats

Het college heeft besloten om onder voorwaarden medewerking te verlenen aan de herontwikkeling van de EFG-flats aan de Averbbergen in Olst. SallandWonen wil de drie bestaande flats met in

totaal 22 woningen slopen en daarvoor één nieuwe flat met ongeveer 36 huurappartementen terugbouwen. Daarbij ligt de nadruk op sociale huur. Gemeente en SallandWonen bespreken nog of ook andere huurvormen mogelijk zijn. De ontwikkeling sluit daarnaast aan bij de behoefte aan levensloopbestendige woningen die geschikt zijn voor bewoners met een toenemende zorgvraag. In 2027 ligt de focus op de ruimtelijke procedures, verdere planuitwerking, participatie en voorbereiding uitvoering.

Meesterkwartier Olst (voormalige scholenlocaties)

Het project Meesterkwartier betreft de herontwikkeling van de voormalige schoollocaties en gymzaal in Olst tot een nieuwe woonwijk met 59 woningen. Het programma bestaat uit een mix van huur- en koopwoningen voor starters, gezinnen en senioren, waaronder sociale huurwoningen. De gemeente werkt hierbij samen met bouwbedrijf Nikkels. In 2026 zijn de scholen verhuisd naar het nieuwe kindcentrum en is de planologische procedure voor de woningbouw gestart. De komende periode staan de omgevingsplanprocedure, verdere participatie, sloopvoorbereiding en uitwerking van de openbare ruimte centraal. In 2027 ligt de focus op ruimtelijke procedures, verdere planuitwerking, participatie en voorbereiding uitvoering.

Wesepe

Gebiedsaanpak Wesepe

In Wesepe werken we samen met inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere partners aan een toekomstbestendig dorp. Binnen de gebiedsgerichte aanpak brengen we opgaven rond wonen, voorzieningen, leefbaarheid, mobiliteit en economie in samenhang bijeen. In 2026 zijn hiervoor scenario's uitgewerkt en is verder gebouwd aan een integraal ontwikkelperspectief voor Wesepe. Begin 2027 leggen we de gemeenteraad een integraal voorstel voor, waarin keuzes voor de toekomstige ontwikkeling van Wesepe, de benodigde voorzieningen en de financiële consequenties in samenhang worden afgewogen. Zo werken we stap voor stap aan een leefbaar en toekomstbestendig Wesepe, met behoud van de dorps kwaliteiten die inwoners belangrijk vinden.

Boskamp

De gebiedsaanpak Boskamp

De gebiedsaanpak bouwt voort op de gebiedsagenda die in 2022 samen met inwoners en partners is opgesteld. Het belangrijkste project binnen deze aanpak is de ontwikkeling van het Dorpshart Boskamp. In 2026 is het voorbereidingskrediet ingezet voor de verdere uitwerking van het ontwerp, onderzoeken en de planologische voorbereiding. Samen met betrokken partijen werken we aan een toekomstbestendig dorps hart waar ontmoeten, wonen en voorzieningen samenkomen. In 2027 zijn we voornemens om de resultaten van deze voorbereidingen voor te leggen aan de gemeenteraad, inclusief een financiële paragraaf, zodat besluitvorming over vervolgstappen kan plaatsvinden. Besluitvorming over vervolgstappen vindt plaats op basis van een afweging van maatschappelijke effecten, uitvoerbaarheid en beschikbare middelen.

Herxen

Ruimtelijke visie woningbouw

Voor Herxen werken we in 2027 aan een verkenning van de mogelijkheden voor woningbouw. Daarbij brengen we in beeld welke locaties kansrijk zijn voor toekomstige ontwikkelingen en onder welke ruimtelijke voorwaarden deze kunnen worden gerealiseerd.

Overige kernen en buurtschappen

Ook in Den Nul, Boerhaar, Welsum, Elshof, Eikelhof, Marle en Middel blijven we in 2027 werken aan leefbaarheid, passende woningbouw, verkeersveiligheid, erftransformatie en behoud van landschappelijke kwaliteiten. Daarbij sluiten we aan bij lokale initiatieven en geven we uitvoering aan de omgevingsvisie, met oog voor uitvoerbaarheid, financiële haalbaarheid. Voor Fortmond ligt de nadruk op de samenhang tussen waterveiligheid, natuurontwikkeling, recreatie en leefbaarheid. We blijven inwoners actief betrekken bij de gebiedsprocessen rondom de dijkversterking, Natura 2000-doelen en de ontwikkeling van de IJsselzone. In Welsum werken we verder aan de lopende woningbouwontwikkelingen, waaronder de projecten Welsumerhof en Hemelrijk 2. We blijven inwoners actief betrekken bij de gebiedsprocessen rondom de dijkversterking, Natura 2000-doelen en de ontwikkeling van de IJsselzone. Dat geldt ook voor de andere kernen nabij de IJssel.

Uitvoering klimaatbeleid in de kernen

We zetten in op het bevorderen van de biodiversiteit en klimaatrobuustheid van onze kernen. Daarnaast ondersteunen we inwoners en ondernemers bij het treffen van klimaatadaptieve maatregelen op particulier terrein, zoals ontsteking en vergroening. Bij de (her)inrichting van de openbare ruimte zal groen meer leidend zijn en verharding zoveel mogelijk functioneel. Deze principes vragen de komende periode om verdere uitwerking in lijn met de bezuinigingen.

Landelijk gebied

Uitvoeringsplan 2027-2028

Voor het landelijk gebied is op basis van het bestuursakkoord en de omgevingsvisie in 2025 een koersdocument voor 2025 en 2026 vastgesteld waar in 2026 uitvoering aan wordt gegeven. Voor 2027 en 2028 stellen we voor eind 2026 opnieuw een uitvoeringsplan op. Belangrijke onderdelen in het uitvoeringsplan zullen zijn: vrijkomende agrarische bebouwing (VAB) en erftransformatie, gevolgen van landelijke en provinciale keuzes rondom stikstof, gewasbeschermingsmiddelen en geitenhouderijen.

De Kracht van Salland

Olst-Wijhe maakt deel uit van de netwerkorganisatie De Kracht van Salland (DKVS). Op basis van de in 2025 vastgestelde notitie Vernieuwde samenwerking in Salland werken gemeenten en maatschappelijke partners samen aan een sociaal-economisch vitaal Salland met een toekomstbestendig landschap en een gezonde leefomgeving. DKVS vervult daarbij een belangrijke rol in onze profilering als netwerkgemeente. De samenwerking bestaat uit een netwerktafel, een bestuurlijke tafel en een kernteam. In 2026 is de Communicatiestrategie vastgesteld en in het najaar zal naar verwachting de Uitvoeringsagenda 2027-2030 worden vastgesteld. Beide documenten vormen de basis voor de activiteiten van DKVS in 2027 en verder.

Belangrijke onderwerpen in 2027 zijn:

- Vrijwillige kavelruil Salland;
- Verkenning en mogelijke uitwerking van een gebiedsaanpak Salland;
- Intergemeentelijk programma erftransformatie;
- Koploperprojecten.

Transitie landelijk gebied

In 2027 werken we verder aan een toekomstbestendige landbouw, natuurherstel en een oplossing voor de stikstofproblematiek volgens water- en bodemsturende principes. Dit doen we op verschillende manieren die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Kamerbrief minister LVVN, "Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof".

Op basis van de [Kamerbrief](#) en de oproep aan de provincie om de rol als gebiedsregisseur op te pakken wordt samen met de provincie de mogelijkheden verkend voor een gebiedsgerichte aanpak voor Salland. De landelijke lijn voor reduceren van stikstof door agrarische sector, industrie en mobiliteit, heeft ook invloed op onze gemeente. Het is nog niet duidelijk of N2000 gebied Rijntakken (IJsselzone) één van de gebieden is waar extra inzet nodig is, maar al wel duidelijk is dat met name de agrarische sector (vooral de melkveehouderij) flink moet veranderen om stikstof uitstoot te verminderen.

Provinciale aanpak landelijk gebied

Binnen de provincie wordt gewerkt aan de versterking van het landelijk gebied in het netwerk Toekomst voor Ons Platteland (TvOP). Hierin zijn gemeenten en gebiedspartners actief. Het TvOP borduurt voort op de principes van het PPLG (provinciaal programma landelijk gebied) dat onder het NPLG (Nationaal programma landelijk gebied) enkele jaren geleden is opgesteld.

De provincie geeft binnen TvOP ruimte voor het doorontwikkelen van de koploperprojecten die onder het PPLG zijn opgestart. Als gemeente maken wij ons in 2026 sterk voor het doorontwikkelen van de koploperprojecten die binnen onze gemeentegrenzen vallen.

VAB/Erftransformatiebeleid

In 2026 zijn we gestart met de uitwerking van het vrijkomende agrarische bebouwing (VAB)/Erftransformatiebeleid als vervolg op de handreiking kwaliteitsimpuls groene omgeving (KGO) die in 2024 is vastgesteld door het college. Vanuit de indeling in landschappen in de omgevingsvisie geven we richting aan welke erfontwikkeling waar gewenst is in onze gemeente. Hierbij nemen we meer regie met betrekking tot wonen in het buitengebied zodat er ruimte blijft voor de landbouw en

andere bedrijvigheid om zich toekomstbestendig te kunnen ontwikkelen. Zoals in de omgevingsvisie is vastgelegd zullen we in het kommenlandschap meer ruimte geven aan de landbouw en in het dekzandlandschap ook ruimte voor andere functies. Wonen willen we vooral stimuleren in zones rondom de kernen en minder verspreid in het buitengebied.

Intergemeentelijk programma erftransformatie

In vervolg op de bouwsteen Erfontwikkeling en -transformatie, werken we in 2027 verder aan een intergemeentelijk programma Erftransformatie. In dit programma beschrijven we samen met de gemeenten Deventer en Raalte op welke manier vrijkomende agrarische erven zich kunnen ontwikkelen. Het landschap en de bodem zijn leidend in de keuzes die we maken. Het programma wordt in 2028 opgeleverd en vormt dan, afhankelijk van de programmakeuzes die we als gemeente maken onder de omgevingsvisie, een zelfstandig programma of onderdeel van een breder programma.

Versterking van natuur en landschap

Op verschillende terreinen werken we aan de versterking van natuur en landschap in 2027:

- Salland Loont is een project onder de vlag van de netwerkorganisatie DKVS, en heeft als doel versterking van de groen-, blauwe dooradering in het landschap. Olst-Wijhe heeft hieraan bijgedragen met een startsubsidie. Het project wordt in 2027 verder uitgerold. Gezien de bezuinigingen die nodig zijn binnen de gemeente, zullen we ons in 2027 minder actief inzetten op het realiseren van Salland Loont.
- Biodiversiteit
Op basis van het uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie gaan we, binnen de financiële en organisatorische kaders, in 2027 onderzoeken hoe we ecologisch beheer kunnen toepassen in het openbaar groen.
- Natuur herstelverordening
Uitvoering geven aan delen van de Europese natuurherstelverordening en het realiseren van een stevig natuurnetwerk ter ondersteuning van landschap, biodiversiteit en recreatie. We zoeken uit welke verplichtingen binnen dit onderwerp op ons afkomen in 2027 die mogelijk extra capaciteit en budget vragen.

Leader

In 2023 is het huidige LEADER-programma Kracht van Salland van start gegaan waarin de gemeenten Raalte, Deventer en Olst-Wijhe en het Waterschap Drents Overijsselse Delta zich gecommitteerd hebben om zich samen in te zetten voor een leefbaar platteland. Binnen dit programma kunnen projectaanvragen ingediend worden op het gebied van sociaaleconomische en duurzame plattelandsontwikkeling. Projectaanvragen worden beoordeeld door een Lokale Actie Groep, bestaande uit inwoners uit heel Salland en adviseurs van de betrokken overheidspartijen. Projecten krijgen een maximale bijdrage van uit 50% EU-middelen, 25% provinciale middelen en 25% middelen van gemeenten of waterschappen. Daarnaast zorgen aanvragers voor een eigen inbreng dat minimaal gelijk is aan de gevraagde overheidssubsidie. Daarmee zorgt het LEADER-programma voor een grote multiplier van de gemeentelijke bijdrage.

Het huidige LEADER-programma loopt tot eind 2027 Met een uitloop van 2 jaren voor de administratieve afronding. In deze periode zijn tot nu toe de volgende projecten in Olst-Wijhe ondersteund: Welsumerhof van Stichting Welzorgsum, Pannaveld SPOC Wijhe van Wijhe '95, Techniek DOEdag van Techniek Platform Salland, Beachveld Sportclub Wesepe van Sportclub Wesepe. Ook Sociale Voedseltuin Pluk Wijhe heeft onder voorwaarde van een positief advies van de LAG en toekenning van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een cofinancieringsverklaring ontvangen.

Erfcoaches en Sociaal Economische Begeleiders

De inzet van de erfcoaches in Overijssel is in 2026 aangevuld met de inzet van sociaal economische begeleiding (SEB) vanuit een landelijke pilot voor het ondersteunen van agrarische bedrijven bij het verhelderen van hun toekomstperspectief. Met de start van deze pilot, is de rol van erfcoaches veranderd. Zij worden nu ingezet voor vragen van niet actieve agrarische bedrijven en andere erfeigenaren. Erfcoaches en SEB'ers vallen onder 'Boerenperspectief'. Begeleiding bij mentale problemen van agrariërs, dreigt mogelijk buiten de scope van zowel erfcoaches als SEB'ers te vallen. Tussen provincie, gemeenten en Boerenperspectief worden gesprekken gevoerd over de voortgang van de pilot, de rol van de erfcoaches en de richting die provincie en gemeenten hierin wenselijk

vinden. In 2027 zetten we ons als gemeente in om de erfcoach in Overijssel te behouden en zo ook begeleiding bij mentale problemen van agrariërs beschikbaar te houden.

Cultuurhistorische waardenkaart

Als gemeente streven we naar behoud en versterking van onze identiteit en cultuurhistorische waarde. De visie op deze waarden en identiteit zijn vastgesteld in de Omgevingsvisie. Na zorgvuldige afweging van de meerwaarde van een cultuurhistorische waardekaart is besloten om deze niet te ontwikkelen. De cultuurhistorische waarden moeten zowel in ruimtelijke processen als juridisch in het Omgevingsplan geborgd worden. Dit doen we door cultuurhistorie mee te nemen als thema binnen de integrale afweging van ruimtelijke initiatieven. Daarnaast krijgen cultuurhistorische waarden en monumenten een status in het Omgevingsplan dat nu wordt opgebouwd.

Gezonde Leefomgeving

Gewasbeschermingsmiddelen

In de zomer is een landelijk convenant opgesteld voor het beperken van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Tot eind 2026 wordt er gewerkt aan uitwerking in deelconvenanten. Ook zal er vanuit het Rijk een beleidslijn worden opgesteld voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in relatie tot gevoelige functies (bijv. wonen, zorg, verblijfsrecreatie). De provincie werkt ook aan beleid voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Als gemeente volgen we beide ontwikkelingen en wegen we af wat onze rol is. Zeer waarschijnlijk volgt er in 2027 wetgeving voor een afstandsnorm tussen (nieuwe en bestaande) gevoelige functies en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Dit heeft consequenties voor hoe we als gemeente nieuwe ontwikkelingen (met name woningbouw) zullen beoordelen en toestaan.

Geitenhouderijen

In de zomer van 2026 is er een landelijke afstandsnorm voor (nieuwe) gevoelige functies en geitenhouderijen van 500 meter aangekondigd. Dit in verband met een verhoogd risico op longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen. De landelijke regels moeten nog geïmplementeerd worden, maar vragen nu al een kritische houding van ons als gemeente ten opzichte van nieuwe ontwikkelingen in de nabijheid van geitenhouderijen. In 2027 zullen we implementatie van de landelijke normafstand blijven volgen en als het zover is deze ook vastleggen in onze gemeentelijke regels.

IJsselzone

Hoogwaterbeschermingsprogramma en integrale aanpak IJsselfront

Zoals vastgelegd in het Programmabeheersplan, is dit een programma dat over 2 sporen gaat:

1. Onze wensen en ambities in de vorm van meekoppelkansen en werk met werkkansen steviger inbrengen in de trajecten zoals deze nu zijn opgestart door de uitvoeringsorganisatie IJsselwerken (uitvoeringsorgaan van Waterschap WDOD en Boskalis). Dit doen wij ook in lopende trajecten van Rijkswaterstaat.
2. Onze inwoners beter kunnen faciliteren en informeren. Denk hierbij onder meer aan informeren over lopende vergunningstrajecten en faciliteren door delen van inhoudelijke kennis over de thema's verkeer, groen en ecologie. Dit in afstemming met uitvoeringsorganisatie IJsselwerken.

De doelstellingen van dit gemeentelijke programma in aansluiting op het project van IJsselwerken en programma KRW van Rijkswaterstaat zijn de volgende:

1. Mogelijkheden om buitendijks dag- en verblijfsrecreatie te realiseren en uit te breiden.
2. De verbinding van deze recreatiemogelijkheden met de dorpen Olst en Wijhe te verbeteren.
3. De verkeersveiligheid van de kruisingen op de provinciale weg te verbeteren bij de kernen Herxen, Wijhe, Den Nul en Olst.
4. Ecologische verbindingen tussen buitendijkse zone en binnendijkse zone te versterken.
5. De ambities voor het IJsselpark Wijhe worden ook onderschreven door de provincie Overijssel.
6. Het zijn van goede eerste overheid voor onze inwoners met luisterend oor en faciliterend waar nodig. Waar we de VOMG-uitgangspunten hanteren: Veiligheid voorop, Overlast verminderen, Mooier en Groener als de projecten zijn afgerond.

IJsselwerken en Rijkswaterstaat zijn (van plan) om in 2027 en verder bezig met de uitvoering van de werken. Deze zullen volgens de huidige planning tot 2033 duren. Naast de dijkversterking loopt er een

gebiedsproces Fortmond – Duursche Waarden, waarbij onder andere sprake is van een verdere uitwerking van de Natura 2000 doelen. NMO Overijssel is de trekker van dit proces. Deze ontwikkelingen worden nadrukkelijk besproken met de bewoners van Fortmond. Zij worden meegenomen in het proces. PB-Den Nul zit in de Klankbordgroep die dit proces begeleidt. Bij Olst, Wijhe en Welsum wordt gewerkt aan zogeheten KRW plannen (Kader Richtlijn Water). Rijkswaterstaat is daarvan de opdrachtgever. Als gemeente brengen wij onze recreatieve wensen in, omdat hier vooral kansen liggen voor de recreatieve versterking van deze dorpen en voor verbetering van de ontsluiting en verbinding naar de IJssel.

Kansenkaart VTE en toeristisch-recreatieve ontwikkeling IJsselzone (hangt samen met het (nieuwe) programma Economie & Vrijetijd)

Olst-Wijhe ontwikkelt de IJsselzone verder als een strategische impuls voor de lokale economie via toerisme en recreatie. De Kansenkaart VTE IJssel wordt verder uitgewerkt en kansen worden verkend. Waarbij recreatieve mogelijkheden selectief worden uitgewerkt en geprioriteerd op basis van maatschappelijke meerwaarde, uitvoerbaarheid, financieringsmogelijkheden en bijdrage aan de leefbaarheid en economie van Olst-Wijhe. Dit gebeurt waar mogelijk in samenhang met het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) en de Kaderrichtlijn Water (KRW).

In 2027 ligt de focus op het IJsselpark in Wijhe, waar plannen verder worden uitgewerkt tot realistische planvorming. Daarnaast worden ook andere kansen uit de kansenkaart opgepakt en nader verkend.

We bewaken hierbij de balans tussen recreatie, leefbaarheid, natuur en landschap.

De ontwikkelingen in de IJsselzone worden daarnaast verbonden met het op te stellen

IJsselprogramma, waarbij waterveiligheid, recreatie en leefbaarheid in samenhang worden ontwikkeld.

De Kansenkaart VTE vormt hiervan een integraal onderdeel.

Derde Waterverhaal

We werken, volgens onze Omgevingsvisie, aan een duurzame en schone IJsselzone en dus schone (water) recreatie. Het Derde Waterverhaal, een initiatief van de gemeenten langs de IJssel, versterkt de band met deze belangrijke waterweg van het Pannerdensch Kanaal tot Kampen. Olst-Wijhe participeert in dit project om de unieke watergerelateerde bezienswaardigheden en activiteiten in Salland te benadrukken. Dit draagt bij aan de positionering van de IJssel als drager van recreatie, identiteit en economische ontwikkeling. Waterrecreatie en wandel- en fietsroutes langs de IJssel vormen een integraal onderdeel van de toeristische strategie en dragen bij aan de lokale economie.

Waterkwaliteit / Schone IJssel

In 2027 werken we actief aan een schone en gezonde IJssel. We organiseren en ondersteunen opruimacties langs de rivier, pakken vervuilingshotspots aan en zetten samen met scholen, vrijwilligers en recreanten in op bewustwording en gedragsverandering. Uit onderzoeken binnen Schone IJssel blijkt dat onder andere plastic verpakkingen, piepschuim en sigarettenafval veel voorkomen langs de oevers. Door deze vervuiling beter in beeld te brengen en gericht aan te pakken, verminderen we de instroom van afval in het water. Daarmee dragen we niet alleen bij aan een aantrekkelijke leefomgeving, maar ook aan de waterkwaliteitsdoelen uit de Kaderrichtlijn Water.

Omgevingsrecht

Naast gebiedsspecifieke zaken die in 2027 worden opgepakt op basis van de omgevingsvisie zijn er instrumenten die borging geven aan de visie, ambities en doelen uit de omgevingsvisie voor de Leefomgeving. Deze instrumenten onder het omgevingsrecht worden hieronder uiteengezet.

Omgevingsplan

In 2026 wordt de basis voor het omgevingsplan gelegd met de beleidsluwe wijziging voor het dorp Wijhe. Nadat deze is vastgesteld wordt in 2027 en verder gewerkt aan de verdere opbouw voor de overige kernen. In 2027 zal als eerste Olst gedaan worden. Hierbij wordt gekeken in hoeverre de regels die van toepassing zijn voor Wijhe overeenkomen met de geldende regels in Olst en waar nieuwe regels of locaties moeten worden gemaakt. Daarna zullen de overige kernen op vergelijkbare wijze worden geïnventariseerd en verwerkt. Tegelijkertijd zullen nieuwe, grote ruimtelijke ontwikkelingen in een apart ontwikkelhoofdstuk worden opgenomen, om zo de diverse projecten te kunnen faciliteren.

Omgevingsprogramma

Op dit moment werken we aan de verplichte omgevingsprogramma's onder de Omgevingswet: Volkshuisvesting en Warmte. In het Uitvoeringsplan deel 2 van de omgevingsvisie wordt uitgewerkt met welke programma's we in 2027 gaan starten om invulling te geven aan de omgevingsvisie.

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We bevorderen en beschermen een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving door het zorgvuldig verlenen van vergunningen en adequaat toezicht en handhaving.

Uitvoeringsprogramma en jaarverslag

Jaarlijks stelt de gemeente een Uitvoeringsprogramma VTH en een Jaarverslag VTH op. Hierin worden de activiteiten en resultaten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving beschreven.

In het kader van het interbestuurlijk toezicht van de provincie voldoen het uitvoeringsprogramma en het jaarverslag aan de daarvoor geldende kwaliteits- en verantwoordingsvereisten. Het jaarverslag biedt inzicht in de uitvoering van de geplande activiteiten en de mate waarin de in het uitvoeringsprogramma opgenomen doelstellingen zijn gerealiseerd. Daarnaast worden afwijkingen van de planning toegelicht en worden eventuele aandachtspunten voor de komende periode benoemd.

APV

In 2027 wordt de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) geactualiseerd op basis van het meest recente VNG-model. Daarnaast wordt in het eerste kwartaal van 2027 een evenementenbeleid opgesteld, waarmee duidelijke kaders worden geboden voor vergunningverlening en de organisatie van evenementen. Ook wordt onderzocht hoe procesoptimalisatie een centralere plaats kan krijgen binnen het cluster APV, met als doel de dienstverlening te verbeteren en werkzaamheden efficiënter in te richten.

Omgevingsdienst IJsselland

Voor de taken die in mandaat worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst IJsselland (OD IJsselland), vindt afstemming plaats met de omgevingsdienst over de inhoud van het uitvoeringsprogramma.

Wonen & grondexploitatie

We bouwen aan een eigenzinnige woongemeente waarin inwoners in iedere levensfase een passende woning kunnen vinden. Woningbouw realiseren we duurzaam, klimaatbestendig en passend bij de identiteit van onze kernen en het landschap.

Wonen

Nieuwe wetgeving

Met de inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting (Wvrv) op 1 juli 2026 zijn gemeenten verplicht uiterlijk 1 juli 2027 een Volkshuisvestingsprogramma vast te stellen. Dit programma vervangt de huidige Woonvisie en wordt als thematisch programma gekoppeld aan de Omgevingsvisie. Voor Olst-Wijhe vormt het Volkshuisvestingsprogramma een nadere uitwerking van de Omgevingsvisie 2050 en de Sociale Toekomstvisie 2024-2032.

De Wvrv geeft overheden meer mogelijkheden om te sturen op de woningbouwopgave. Daarbij staan voldoende betaalbare woningen, een evenwichtige verdeling van woningen over doelgroepen en een passende huisvesting van aandachtsgroepen centraal. Het Volkshuisvestingsprogramma beschrijft onder meer:

- de woningbouwopgave, waaronder het aandeel betaalbare en sociale woningen;
- de huisvestingsbehoefte van ouderen, starters, arbeidsmigranten, woonwagenvolgers en andere aandachtsgroepen;

- de huisvesting van urgent woningzoekenden;
- de benodigde plancapaciteit en beoogde woningbouwlocaties;
- maatregelen voor leefbaarheid, sociale samenhang en verduurzaming van de gebouwde omgeving.

Volkshuisvestingsprogramma/Uitvoeringsprogramma

De voorbereiding van het Volkshuisvestingsprogramma is in volle gang. De raad wordt gedurende het proces betrokken en ontvangt op een later moment een voorstel voor consultatie. Het college verwacht het programma in het eerste kwartaal van 2027 vast te stellen. De concrete uitvoering wordt vervolgens uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma.

Daarnaast zijn gemeenten op grond van de Wvrv verplicht een Huisvestingsverordening vast te stellen met een urgentieregeling en regionale afspraken over de verdeling van woningen voor urgent woningzoekenden. De Huisvestingsverordening wordt in de loop van 2027 ter vaststelling aan de raad aangeboden.

Prestatieafspraken Salland Wonen

De Woningwet verplicht gemeenten, woningcorporaties en huurdersorganisaties om afspraken te maken over het lokale volkshuisvestingsbeleid. Samen met SallandWonen en Huurdersvereniging Salland stellen wij hiervoor tweejaarlijks prestatieafspraken op. De huidige afspraken lopen tot en met 2026. Daarom worden in 2026 nieuwe afspraken voor de periode 2027-2028 opgesteld.

De afspraken richten zich op:

- voldoende, passende en betaalbare sociale huurwoningen;
- huisvesting van doelgroepen, waaronder ouderen, statushouders en inwoners die uitstromen uit zorg- en opvangvoorzieningen;
- verduurzaming en kwaliteit van de woningvoorraad;
- leefbaarheid en sociale samenhang in wijken en buurten.

De nieuwe prestatieafspraken worden naar verwachting in december 2026 ondertekend. De raad ontvangt hiervan een afschrift.

Focus op Wonen / Woningbouwprogrammering

De ambitie uit de Woonvisie om tot 2032 circa 1.000 tot 1.200 woningen te realiseren ligt op schema. Omdat woningbouw afhankelijk is van verschillende factoren, fluctueren de jaarlijkse opleveringen. In de huidige bestuursperiode verwachten we ongeveer 400 woningen te realiseren, met een hogere productie in 2028 en 2029. Daarbij houden we rekening met de financiële haalbaarheid, beschikbaarheid van capaciteit, netcongestie, stikstofontwikkelingen en andere externe randvoorwaarden. We zetten in op de ontwikkeling en realisatie van veelal lopende woningbouwprojecten en zijn terughoudend met nieuwe ontwikkelingen.

We hebben extra aandacht voor seniorenhuisvesting, kleinere huishoudens en betaalbare woningen voor jongeren. Nieuwbouw moet bovendien levensloopbestendig, klimaatbestendig en duurzaam zijn volgens de landelijke of lokale normen. Momenteel zijn circa 25 woningbouwprojecten in ontwikkeling. De voortgang blijft onder andere afhankelijk van externe factoren, zoals stikstof en netcongestie, waarop we waar mogelijk regie voeren. Daarnaast stimuleren we woningsplitsing, passend binnen de geldende beleidskaders, en onderzoeken we mogelijkheden om procedures te vereenvoudigen via het nieuwe omgevingsplan. De woningbouwprojecten verschillen in omvang, locatie en gemeentelijke betrokkenheid. Conform de Nota Grondbeleid hanteren we een situationele aanpak, waarbij onze rol varieert van faciliterend tot regisserend. Een aantal projecten is opgenomen in de paragraaf Ruimtelijke ontwikkelingen.

Duurzaam, klimaatbestendig wonen passend bij de identiteit van onze kernen en het landschap

In de Omgevingsvisie is vastgelegd dat we water en bodem als basis nemen voor ruimtelijke ontwikkelingen. Bij nieuwe woningbouwlocaties wegen we in een zo vroeg mogelijk stadium af hoe we klimaatbestendigheid een plek geven. Dat is vaak maatwerk, omdat de diversiteit van locaties groot is. Bovendien is de benadering bij een inbreidingslocatie vaak anders dan bij een grootschalige uitleglocatie. Omgevingsfactoren en landschap spelen daarbij ook een wezenlijke rol.

Duurzaamheid in relatie tot wonen is een thema dat in het Volkshuisvestingsprogramma een plek krijgt. Duurzaamheid is van belang bij bestaande wijken en bij nieuwbouw. Bij nieuwbouw zijn in ieder geval de landelijke normen van toepassing. Bij nieuwe ontwikkelingen bepalen we per locatie wat de ambitie is op woningniveau- en op wijkniveau. Daarbij houden we rekening met de betaalbaarheid van de woningen en de financiële haalbaarheid van nieuwe locaties.

Grondexploitatie

Grondexploitatie Bedrijventerrein De Meente Noord

De Meente Noord betreft de afronding van de ontwikkeling van het bedrijventerrein ten noorden van Olst. De bedrijfskavels zijn uitgegeven aan lokale ondernemers en het terrein is nagenoeg bouw- en woonrijp gemaakt. In 2027 ligt de focus op de afronding van de werkzaamheden na het afsluiten van de grondexploitatie; overdracht van de openbare ruimte naar beheer en de afhandeling van resterende nazorg- en opleverpunten.

Wijhe Noord

De planvorming voor Wijhe Noord gaat in 2027 verder en afhankelijk van de vordering van de planvorming wordt een grondexploitatie geopend. Zie verder de beschrijving van dit project in de paragraaf 'Ruimtelijke ontwikkelingen en omgeving'.

In de paragraaf 'Grondbeleid' staan overige grondexploitaties toegelicht.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

We werken aan een energiezuinige, klimaatbestendige en biodiverse gemeente door duurzame energieopwekking, energiebesparing, klimaatadaptatie en versterking van natuur en landschap te stimuleren.

We blijven werken aan onze duurzaamheidsdoelen en richten ons in 2027 nadrukkelijk op activiteiten met de grootste maatschappelijke en wettelijke meerwaarde, passend bij de financiële kaders en beschikbare capaciteit.

Energievisie

De energievisie uit 2020 bood richting voor de energietransitie tot 2030, maar de context is sindsdien sterk veranderd. Ontwikkelingen rond netcongestie, gewijzigde provinciale wet- en regelgeving en nieuwe landelijke kaders voor windenergie vragen om een actualisatie van het beleid. Ook het warmteprogramma is verder uitgewerkt, waardoor een bredere afweging van de energieopgave mogelijk is. Daarnaast worden binnen de samenwerking met provincie en gemeenten in ons deelnet Energiebeelden ontwikkeld, die inzicht geven in de toekomstige energievraag, het energiegebruik en de opwek mogelijkheden per gebied. Dit vraagt om een nieuwe energievisie die de bestaande visie verbreedt, verdiept en prioriteert, binnen de financiële mogelijkheden en bestuurlijke prioriteiten.

Duurzame energieopwekking

Lokale, kleine projecten voor duurzame energie leveren een waardevolle bijdrage aan de klimaatdoelstellingen:

- Het verder stimuleren van zon op daken. Hierbij is netcongestie mogelijk een hindernis. Het project Energiedelen van GVM in samenwerking met Enexis kan verlichting geven op het lage energie net.
- Het stimuleren van gebruik van thuis- of buurtbatterijen. Ook hier het elektriciteitsnet beter benutten om congestie tegen te gaan.
- Olst-Wijhe heeft vooralsnog geen alternatieve warmtebronnen. Het stimuleren van zonnecollectoren is een goede manier om daken beter te benutten.

Energiebesparing

In 2027 willen we alle inwoners van Olst-Wijhe bereiken en stimuleren om hun woning te verduurzamen. De focus ligt bij:

- het Nationaal Isolatieprogramma (NIP)
- Energiearmoede

Nationaal Isolatie Programma Lokale Aanpak Isoleren koopwoningen

Eind 2027 hebben in totaal minstens 700 huishoudens met een koopwoning financiële ondersteuning ontvangen waardoor zij minimaal één isolatiemaatregel (groot of klein) aan hun woning kunnen aanbrengen. We ontvingen rijksmiddelen voor het verduurzamen van minimaal 971 koopwoningen die we moeten besteden voor 2030

Energiearmoede

In 2027 ontvangen minstens 200 inwoners met een huur- of koopwoning materiële ondersteuning of advies over het verlagen van de energierekening waardoor zij maandelijks meer budget overhouden. Bijkomend voordeel is dat hiermee ook een verlaging van de CO₂-uitstoot plaatsvindt.

Warmteprogramma

Eind 2026 wordt het Warmteprogramma Olst-Wijhe door het college vastgesteld. Het Warmteprogramma is een wettelijke verplichting onder de Omgevingswet en sluit aan bij de doelstelling aardgasvrij in 2050. Het programma kijkt vijf jaar terug en 10 jaar vooruit. De uitvoering van het Warmteprogramma starten we in 2027 op, op basis van de ambities en doelen die in het programma zijn vastgelegd. Daarbij houden we rekening met de financiële haalbaarheid en beschikbaarheid van capaciteit, overeenkomstig op de bezuinigingstaakstelling op het programma Duurzaamheid.

Mobiliteit

De huidige laadvisie uit 2021 heeft zijn functie vervuld, maar sluit niet meer volledig aan bij de actuele ontwikkelingen rondom elektrisch vervoer, netcongestie en de verbreding van de mobiliteitstransitie. De in de visie zelf aangekondigde herzieningstermijn is verstreken en recente ontwikkelingen vragen om nieuwe beleidskeuzes. Actualisatie van de laadvisie biedt de mogelijkheid om de gemeentelijke ambities, de uitkomsten van de Impactanalyse Netcongestie en de nieuwste landelijke inzichten te vertalen naar een toekomstbestendig beleidskader voor de periode 2027-2035. De ambities worden getoetst aan de financiële haalbaarheid en beschikbare capaciteit.

Netcongestie

In 2026 is een tijdelijke regisseur netcongestie aangesteld naar aanleiding van de impactanalyse netcongestie die we hebben laten opstellen voor Olst-Wijhe. Deze rol van regisseur zal ook in 2027 moeten worden ingezet omdat de problematiek en de opgave rond netcongestie langdurig onze aandacht zal vragen. Op grond van de evaluatie die we in het najaar van 2026 uitvoeren wordt vastgesteld hoeveel capaciteit benodigd is om deze rol op een adequate manier voor Olst-Wijhe te kunnen blijven inzetten.

Zoals we u hebben bericht kunnen woningbouwprojecten op basis van het nieuwe prioriteringskader van de ACM prioriteit krijgen bij netaansluitingen. Dit voeren we uit op basis van het door ons vastgestelde gemeentelijk prioriteringskader. Vanaf 1 oktober 2026 wordt uitvoering gegeven aan dit kader en dit loopt door in 2027.

Klimaatadaptatie

In 2027 geven we verder invulling en uitvoering aan de acties uit het Uitvoeringsprogramma Klimaatadaptatie, zoals vastgesteld door het college op 17 maart 2026. Dit doen we binnen de financiële en organisatorische kaders. Het Uitvoeringsprogramma bevat acties die op korte termijn bijdragen aan het voorkomen van wateroverlast, het tegengaan van hittestress en droogte en het versterken van biodiversiteit.

We zetten waar mogelijk in op het bevorderen van de biodiversiteit en klimaatrobuustheid van onze kernen. Zoals het verbinden en versterken van bestaande groenstructuren, het bieden van ruimte voor waterberging en het beperken van hittestress. Daarnaast ondersteunen we inwoners en ondernemers bij het treffen van klimaatadaptatieve maatregelen op particulier terrein, zoals ontstening en vergroening.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen gaan we werken met de Regionale Maatlat Klimaatadaptief Bouwen (RIVUS) als richtinggevend kader. De principes uit deze maatlat vertalen we naar gemeentelijke eisen en randvoorwaarden, onder meer via het Programma van Eisen Openbare Ruimte en het Omgevingsplan. Stapsgewijs willen we doorontwikkelen naar ecologisch groenbeheer om een bijdrage te leveren aan de versterking van de biodiversiteit en klimaatadaptatieve leefomgeving. De ambities toetsen we aan de financiële haalbaarheid en beschikbare capaciteit.

Grondstoffen en Afval

2027 staat in het kader van Kwaliteitsverbetering PMD met als doel betere recycling van PMD en daarvoor een hogere vergoeding. De vervuiling moet niet verschuiven naar andere grondstoffen, dus we richten ons ook op kwaliteit GFT(e).

Zwerfafval

Olst-Wijhe is schoon. Dat vraagt wel blijvende inzet en samenwerking met onze inwoners. Waar wij schoonhouden op niveau B, worden bewoners gefaciliteerd met materialen om het nog schoner te houden op plekken waar zij dat belangrijk vinden. In 2027 staat het voorkomen van bijplaatsingen bij ondergrondse containers centraal, omdat hieruit uit zwerfafval ontstaat en het meer vervuiling aantrekt.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst IJsselland

In opdracht van de 11 gemeenten in IJsselland en provincie Overijssel, werkt de ODIJS sinds 1 januari 2018 aan een veilige, gezonde en duurzame fysieke leefomgeving. Dit doet de ODIJS door onder andere vergunningen te verlenen, toezicht te houden, handhavend op te treden als dat nodig is, onderzoeken te doen en te adviseren over milieuthema's. Deze werkzaamheden voert de ODIJS uit in naam van het bevoegde bestuursorgaan. Dit is vaak de gemeente en de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid rondom bijvoorbeeld vergunningverlening blijft daar juridisch ook liggen. Een groot deel van deze taken is wettelijk verplicht belegd bij de ODIJS. Daarnaast voert de ODIJS bouwtaken uit voor de gemeente Ommen en provincie Overijssel. Een belangrijke ontwikkeling voor 2027 is het verder effectueren van de route naar een robuuste ODIJS om in 2028 te voldoen aan de landelijk geldende robuustheidscriteria. Met name moet ingezet worden op:

- Het robuustheidsniveau voor strafrechtelijke handhaving en bodemtoezicht
- Een structureel innovatiebudget van 1% van de begroting
- Het ophogen van het opleidingsbudget tot 3% van de loonsom

Daarnaast heeft de ODIJS een rol bij de grote opgaven in de fysiek leefomgeving: voldoende woningen, de transitie naar een klimaatneutrale samenleving en circulaire economie, toekomstgerichte landbouw en verbetering van water-, lucht- en bodemkwaliteit.

ROVA: van en voor gemeenten

ROVA is een maatschappelijke onderneming van en voor gemeenten, waaronder Olst-Wijhe. Samen met inwoners werkt ROVA aan een schone, duurzame en toekomstbestendige leefomgeving. Als poortwachter van de circulaire grondstoffenketen richt ROVA zich op het scheiden, accepteren en hoogwaardig hergebruiken van grondstoffen, ondersteund door data en kwaliteitssturing. Daarnaast beheert ROVA de openbare ruimte en zet zij zich in voor een schone, veilige, groene en biodiverse leefomgeving.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	9.940	9.785	6.793	7.011	6.264	6.285
Lasten	-13.737	-16.370	-11.375	-11.707	-11.012	-11.093
Saldo van baten en lasten	-3.796	-6.584	-4.582	-4.697	-4.748	-4.807
Onttrekking reserves	403	1.243	4	21	10	10
Toevoeging reserves	-415	-7	-7	-7	-7	-7
Resultaat	-3.808	-5.349	-4.586	-4.683	-4.745	-4.805

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
Openbare ruimte			
Begraafplaatsen en crematoria	-71	-74	-3
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-124	-148	-24
Riolering	548	611	62
Verkeer en vervoer	-2.383	-2.299	84

Ruimtelijke ontw. en omgeving

Ruimte en leefomgeving	-2.291	-823	1.469
Wonen en grondexploitaties			
Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	-23	-18	5
Wonen en bouwen	-696	-793	-97
Duurzaamheid en klimaatadaptatie			
Afval	516	573	57
Milieubeheer	-2.060	-1.611	449
Reserves	1.235	-3	-1.239
Resultaat	-5.349	-4.586	764

Openbare ruimte

Begraafplaatsen

In 2027 zijn de kosten voor het beheer en onderhoud van de begraafplaatsen hoger begroot dan in 2026. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van prijsverhogingen als gevolg van indexaties.

Openbaar groen en (openlucht) reactie

Het budget voor speelvoorzieningen is in 2027 hoger dan in 2026. Dit komt doordat meer onderhoud aan speeltoestellen noodzakelijk is om de veiligheid, kwaliteit en bruikbaarheid van speelplekken te waarborgen. Daarnaast leiden prijsontwikkelingen bij materialen, inspecties en onderhoudswerkzaamheden tot hogere beheerlasten.

Verkeer en vervoer

Het nadelige verschil tussen 2026 en 2027 binnen het taakveld Verkeer en vervoer wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere kapitaalslasten. Door de ingebruikname en activering van gerealiseerde investeringen nemen de afschrijvings- en rentelasten toe. Hierdoor stijgen de structurele lasten van het taakveld in 2027 ten opzichte van 2026.

Ruimtelijke ontwikkelingen en omgeving

Ruimtelijke ordening

Het budget voor ruimtelijke ordening is in 2027 lager dan in 2026. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat in 2026 nog incidentele middelen beschikbaar waren voor de voorbereiding en implementatie van de Omgevingswet. Deze middelen bestonden uit bijdragen uit de circulaire en eerder toegekende budgetoverhevelingen en zijn in 2027 niet meer beschikbaar. Daarnaast vervallen incidentele budgetten voor het Hoogwaterbeschermingsprogramma en de inzet van verkeersregelaars bij werkzaamheden aan de N337.

Verder heeft een verschuiving plaatsgevonden in de toerekening van personeelskosten. Een groter deel van de salariskosten wordt toegerekend aan werkzaamheden die samenhangen met bouwleges, waardoor deze kosten niet langer op dit taakveld drukken. Hierdoor sluiten de lasten beter aan bij de werkzaamheden waarvoor zij worden gemaakt.

Wonen & grondexploitatie

Wonen en bouwen

Het budget voor wonen en bouwen is in 2027 hoger dan in 2026. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door een grotere toerekening van salariskosten aan de werkzaamheden voor omgevingsvergunningen en volkshuisvesting. Deze ontwikkeling hangt samen met de toenemende inzet op vergunningverlening, woningbouwontwikkeling en de uitvoering van de woonopgave.

Duurzaamheid en klimaatadaptatie

Afval

Het budget voor afval is in 2027 gunstiger dan in 2026. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere onttrekking uit de egalatievoorziening afvalstoffenheffing. De voorziening wordt ingezet om schommelingen in de afvalstoffenheffing te dempen en draagt in 2027 in grotere mate bij aan de dekking van de kosten van afvalinzameling en -verwerking. Hierdoor wordt een groter deel van de lasten opgevangen vanuit eerder opgebouwde middelen.

Milieubeheer

Het budget voor milieubeheer is in 2027 lager dan in 2026. Dit komt doordat in 2026 nog incidentele middelen beschikbaar waren voor specifieke projecten en uitvoeringsactiviteiten. Deze incidentele budgetten worden naar verwachting grotendeels in 2026 besteed.

Reserve mutaties

In de gewijzigde begroting 2026 is op dit programma veel incidenteel budget bijgeraamd zijnde de budgetoverhevelingen vanuit 2025 die boekhoudkundig gepaard gaan met evengrote bijdragen aan de exploitatie 2026 vanuit de reserve Nader te bestemmen middelen. Deze incidentele bijdragen verklaren het verschil met 2027.

3 ECONOMIE & VRIJETIJD

INLEIDING

Het programma Economie & Vrije Tijd richt zich op het versterken van een sterke en toekomstbestendige lokale economie en een aantrekkelijk recreatief en toeristisch aanbod. We ondersteunen ondernemers, werken aan vitale centra en passende ruimte voor het lokale MKB. We benutten de kansen die recreatie, toerisme en de IJsselzone bieden voor de economische ontwikkeling van Olst-Wijhe.

Hiermee geven we uitvoering aan het bestuursakkoord 'Betrouwbaar en bestendig: de basis op orde', waarin het versterken van ondernemerschap, het bieden van economisch perspectief en het verder ontwikkelen van recreatie en toerisme als belangrijke opgaven zijn benoemd. De focus ligt daarbij op uitvoering, samenwerking en zichtbare resultaten voor inwoners, ondernemers en bezoekers.

<i>Wat willen wij bereiken?</i>	
Thema:	Doelstellingen:
	Wat willen wij bereiken?
Economische zaken en vrijetijdseconomie (Omgevingsvisie richtinggevend kader)	We versterken een toekomstbestendige lokale economie door ruimte te bieden aan ondernemerschap, het concentreren van passende bedrijvigheid op geschikte locaties. We benutten de kwaliteiten van de IJssel en het landschap voor recreatie en toerisme.

Voor een overzicht van de verplichte indicatoren wordt verwezen naar de bijlage van deze begroting en naar afzonderlijke beleidsdocumenten

Beleidskaders

Beleidskaders

Uitgangspunt voor het beleid voor dit programma is de Omgevingsvisie Olst-Wijhe 2050, naast hetgeen in wetgeving en in het omgevingsplan is vastgelegd. De bouwstenen van de omgevingsvisie die relevant zijn voor dit programma zijn:

- Bedrijventerreinvisie Olst-Wijhe 2040, Bouwsteen Omgevingsvisie Olst-Wijhe
- Ontwikkelperspectief detailhandel Olst-Wijhe 2040
- Kansenkaart document VTE (Vrije Tijds Economie) Olst-Wijhe 2023-2026

Wat doen wij daarvoor?

Economie

We versterken een toekomstbestendige lokale economie door ruimte te bieden aan ondernemerschap, het concentreren van passende bedrijvigheid op geschikte locaties. We benutten de kwaliteiten van de IJssel en het landschap voor recreatie en toerisme.

Ondernemerskring Olst-Wijhe

In 2023 is de Ondernemerskring Olst-Wijhe (ONK) opgericht. In 2027 zetten we verdere stappen om de economische kansen van de gemeente te benutten en de samenwerking met ondernemers te versterken. Daarbij ligt de nadruk op uitvoering van bestaande plannen en activiteiten die aantoonbaar bijdragen aan een sterk ondernemersklimaat.

De samenwerking met de Ondernemerskring krijgt een gerichte invulling. We blijven samenwerken op thema's waar dit van toegevoegde waarde is en waar gezamenlijke inzet helpt om resultaten te bereiken voor ondernemend Olst-Wijhe. Per opgave bepalen we de rol van de gemeente: aanjagen,

mogelijk maken of aansluiten. De Ondernemerskring is daarbij een belangrijke gesprekspartner, met name bij onderwerpen waarbij bundeling van belangen en initiatieven van meerwaarde is.

Ondernemersloket

Het Ondernemersloket blijft het centrale aanspreekpunt voor ondernemers. Dankzij de accountmanager wordt deze succesvolle aanpak ook in 2027 voortgezet. We zetten in op toegankelijke en duidelijke dienstverlening, zodat ondernemers snel geholpen worden en weten waar zij aan toe zijn.

(Techniek)ontmoetingen

Samen met het bedrijfsleven, gemeente Raalte en onderwijsinstellingen organiseren we bedrijvendagen om jongeren te enthousiasmeren voor regionale beroepssectoren, met speciale aandacht voor techniek. Hiermee dragen we bij aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt en een betere aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Bedrijventerreinen

De visie op bedrijventerreinen is in 2025 geactualiseerd en bevindt zich momenteel in de realisatiefase, passend binnen de Omgevingsvisie Olst-Wijhe. We werken hierbij aan voldoende en passende ruimte voor het lokale MKB en een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Daarbij ligt de focus in 2027 met name op verkenningen. Het gaat hierbij om een verkenning van De Enk (wat willen we met De Enk in de toekomst?) en een regionale verkenning naar een bedrijventerrein samen met Deventer en Raalte. Deze verkenning hangt samen met de afweging of en op welke manier we zelf nieuwe bedrijventerreinen in de gemeente willen ontwikkelen. De uitkomsten van deze verkenningen vormen input voor toekomstige bestuurlijke keuzes waarbij economische ontwikkeling, ruimtelijke kwaliteit en financiële haalbaarheid in samenhang worden afgewogen.

Ontwikkelperspectief detailhandel 2040

In 2025 heeft het college het ontwikkelperspectief detailhandel vastgesteld als onderdeel van de Omgevingsvisie. In 2026 zijn de uitvoeringsplannen voor Olst, Wesepe en Wijhe opgesteld en door het college geaccordeerd.

In 2027 ligt de focus op een selectie van acties uit de uitvoeringsplannen detailhandel die aantoonbaar bijdragen aan vitale centra en goed aansluiten bij de beschikbare uitvoeringscapaciteit en middelen. Dit gebeurt in samenwerking met ondernemers, vastgoedeigenaren en andere partners. Hierbij is er gemeentelijk aandacht voor vitale, aantrekkelijke en goed functionerende centra die bijdragen aan de leefbaarheid van de kernen.

Bedrijvenregister

Het bedrijvenregister van Olst-Wijhe biedt een overzichtelijk platform voor bedrijven om hun diensten en producten te presenteren. In 2027 wordt ingezet op uitbreiding van het register door bedrijven en een hoger gebruik door ambtenaren. Dit vergroot de zichtbaarheid van lokale bedrijven en versterkt de verbinding tussen gemeente en ondernemers.

Bedrijfsbezoeken college

Het college bezoekt regelmatig bedrijven om in direct contact te staan met lokale ondernemers. Deze bezoeken worden bewust afgestemd op beleidsdoelen en dragen bij aan meerwaarde voor zowel ondernemers als gemeente, stimuleren economische groei en bevorderen innovatie. Daarnaast leveren deze bezoeken waardevolle input op voor beleidsontwikkeling en signalen uit de praktijk.

Spin-off Regio Zwolle

Via programma's van de Human Capital Agenda van Regio Zwolle bevorderen we scholing en opleidingsmogelijkheden voor het MKB. Innovatie wordt gestimuleerd via de Kennispoort Regio Zwolle. We benutten deze regionale samenwerking gericht, daar waar dit aantoonbaar meerwaarde oplevert voor ondernemers in Olst-Wijhe.

Regionale samenwerking

Olst-Wijhe blijft actief betrokken bij Regio Zwolle, een samenwerkingsverband van 22 gemeenten, vier provincies, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties.

De Strategische Meerjarige Agenda 2024–2028 richt zich op:

- een duurzame en wendbare economie
- een toekomstbestendige en flexibele arbeidsmarkt

- een klimaatbestendige groeiregio met ruimtelijke kwaliteit
- goede bereikbaarheid

In 2027 wordt toegewerkt naar een nieuwe strategische meerjarige agenda voor Regio Zwolle, in samenwerking met overheden en andere partners. Daarbij nemen we als Olst-Wijhe een actieve en kritische houding aan. Deelname aan regionale samenwerking wordt beoordeeld op toegevoegde waarde, uitvoerbaarheid en de lokale impact voor inwoners en ondernemers.

Vrijetijd

Salland Marketing

Salland Marketing werkt volgens de vernieuwde koers die in 2026 is ingezet. De focus ligt op het gericht zichtbaar maken van het toeristisch-recreatieve aanbod, het ondersteunen van ondernemers en het versterken van samenwerking binnen Salland.

Het platform visitsalland.nl vormt hierbij de centrale plek om het aanbod overzichtelijk en aantrekkelijk te presenteren. Daarnaast wordt ingezet op het verbinden van Sallandse iconen en verhalen, met respect voor lokale identiteit.

Samenwerking en een duidelijke rolverdeling tussen gemeenten, ondernemers en Salland Marketing staan centraal, met meer aandacht voor wat effectief is en het inzichtelijk maken van resultaten. Er wordt gestuurd op zichtbare effecten en doelmatige inzet van middelen.

Om beter aan te sluiten bij de praktijk wordt gewerkt met een ondernemersklankbordgroep, waarin ondernemers actief meedenken over de zichtbaarheid van het aanbod en de ondersteuning vanuit Salland Marketing.

Gastvrij Overijssel

Olst-Wijhe neemt namens de Sallandse gemeenten deel aan Gastvrij Overijssel, een samenwerkingsverband van overheden, ondernemers en organisaties in de toeristische en recreatieve sector. Door gezamenlijke promotie, kwaliteitsverbetering en innovatie versterkt dit initiatief het toeristisch-recreatieve aanbod en bevordert het de lokale economie en leefbaarheid. Deze samenwerking sluit aan bij de schaal en het karakter van Olst-Wijhe.

Routenetwerken Salland

Samen met de gemeenten Deventer en Raalte beheert Olst-Wijhe onder de naam Routenetwerken Salland het fiets- en wandelnetwerk. Vanaf 2024 voldoen de routes aan kwaliteitswensen, worden nieuwe trajecten ontwikkeld en wordt route-informatie verder gedigitaliseerd. Deze activiteiten worden ook in 2027 voortgezet. Hiermee versterken we de recreatieve kwaliteit, bereikbaarheid en aantrekkelijkheid van de kernen.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Economie en Vrijetijd	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	1.449	352	84	70	43	43
Lasten	-4.020	-2.718	-2.193	-2.179	-2.170	-2.189
Saldo van baten en lasten	-2.571	-2.366	-2.109	-2.109	-2.127	-2.146
Onttrekking reserves	302	494	0	0	0	0
Toevoeging reserves	-95	-5	-5	-5	-5	-5
Resultaat	-2.364	-1.878	-2.115	-2.114	-2.132	-2.151

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
Economie			
Economische ontwikkeling	-445	-369	76
Economische promotie	-32	-32	0
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-24	0	24
Vrijetijd			
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.887	-1.730	157
Recreatieve havens	23	23	0

Reserves	488	-5	-494
Resultaat	-1.878	-2.115	-237

Economie

Het budget voor het samenwerkingsverband Regio Zwolle is in 2027 verhoogd op basis van de verwachte indexatie.

De lagere begrote lasten bij economische ontwikkelingen in 2027 ten opzichte van 2026 komt doordat in 2026 incidentele budgetten beschikbaar zijn gesteld zoals Regionaal bedrijventerrein Salland en Ontwikkelstrategie bedrijventerrein de Enk. Deze incidentele budgetten zijn in 2027 niet meer van toepassing.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er meer lasten toegedeeld aan het taakveld economische ontwikkelingen.

Vrijetijd

Recreatieve havens

Geen financiële mutaties in de begroting 2027.

Openbaar groen en (openlucht)recreatie

Het budget voor openbaar groen en recreatie valt in 2027 per saldo lager uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere doorbelaste salariskosten en het vervallen van incidentele budgetten die in 2026 beschikbaar waren voor specifieke werkzaamheden en projecten. Deze middelen worden naar verwachting in 2026 besteed en keren niet terug in 2027.

Daartegenover staat een stijging van de structurele beheerlasten. Deze wordt veroorzaakt door areaaluitbreiding binnen de openbare ruimte en prijsontwikkelingen binnen onderhoudscontracten en uitvoeringswerkzaamheden. Hierdoor nemen de kosten voor het reguliere beheer van groenvoorzieningen toe.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er minder lasten toegedeeld aan recreatie en toerisme.

Reserve mutaties

Reserve

Het budget voor openbaar groen en recreatie is in 2027 lager dan in 2026. Dit komt voornamelijk doordat in 2026 eenmalig nog een onttrekking van € 300.000 geraamd was voor de uitvoering van het bomenbeheerplan en het wegwerken van achterstallig onderhoud. Deze incidentele middelen zijn in 2027 niet meer nodig, omdat de middelen al in de voorziening zijn gestort. Hierdoor dalen de lasten ten opzichte van 2026. Het reguliere beheer van bomen en groenvoorzieningen wordt vanaf 2027 voortgezet binnen de structureel beschikbare budgetten.

Een lagere onttrekking uit de reserve in de begroting 2027 ten opzichte van 2026 komt deels door de resultaatbestemming 2025, waarbij het incidentele budget van €62.500 voor de VTE Kansenskaart is overgeheveld naar 2026 met dekking uit de reserve nader te bestemmen middelen. Verder zijn er in 2026 incidentele budgetten beschikbaar gesteld met dekking uit de reserve nader te bestemmen middelen zoals Regionaal bedrijventerrein Salland en Ontwikkelstrategie bedrijventerrein de Enk.

4 SOCIAAL DOMEIN – BASIS & PARTICIPATIE

INLEIDING

Het Sociaal Domein is in deze begroting onderverdeeld in twee afzonderlijke programma's;

- Sociale basis infrastructuur, waaronder preventie taken, basisvoorzieningen en algemene voorzieningen vallen.
- Individuele maatwerkvoorzieningen.

De programma's kunnen niet los van elkaar gezien worden en beïnvloeden elkaar wederzijds. Het Sociaal Domein draait primair om het doel om de inwoners zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren in de maatschappij. Iedereen moet mee kunnen doen.

De gemeente heeft vanuit de wettelijke taakuitvoering een aantal belangrijke kerntaken die bijdragen aan het sociaal welbevinden van de inwoners van de gemeente Olst-Wijhe. Van oudsher werkt de gemeente als een sociaal vangnet voor de inwoners die niet goed mee kunnen komen, tussen wal en schip vallen of onvoldoende bestaanszekerheid hebben. Er zijn vrij toegankelijke basisvoorzieningen waardoor het voor iedereen mogelijk is om actief deel te nemen aan de samenleving. Daar waar er moeite is met deelname wordt er op individuele basis gecompenseerd of worden individuele voorzieningen verstrekt waardoor iemand wel in staat is mee te doen of te kunnen blijven doen.

Er wordt in de gemeente Olst-Wijhe al langdurig gewerkt aan een voorzieningenniveau waarin het goed toeven is. Verschillende basisvoorzieningen zijn op orde of worden op orde gehouden. Denk hierbij aan zwembad, sportvoorzieningen, scholen en integrale kindcentra en buurt- en ontmoetingsvoorzieningen. Het kwaliteitsniveau en wijze van exploiteren verschilt en daar zijn we bewust van. Hier is ook blijvend aandacht voor nodig.

Het 'Bestuursakkoord 2026-2030 Betrouwbaar en bestendig: de basis op orde' heeft als volgt geformuleerd waar (blijvend) aan gewerkt wordt, namelijk om in te zetten op een sterke sociale basis, door het verder vormgeven van preventieve inzet en aandacht voor vroegsignalering. Deze ontwikkeling zetten we door en is onderdeel van de lokale uitvoeringsstructuur. We hebben aandacht voor de behoeften in de samenleving, zetten in op de kwaliteit en beschikbaarheid professionals die kundig zijn, goed kunnen signaleren en het gesprek kunnen voeren met inwoners om vroegtijdig interventies in te zetten. En we kennen en faciliteren een groot verenigingsleven en vrijwilligersaanbod.

In 2027 werken we verder aan het leggen van verbanden tussen ontwikkelingen die de samenleving aangaan, maar die ook relatie hebben met de leefomgeving, op het gebied van wonen, het weerbaar maken van inwoners vanuit veiligheidsdomein en het versterken van de leefbaarheid. Ondersteuning en investeringen dragen op die manier bij aan meerdere doelen van de gemeente en aan een stevig fundament in de Olst-Wijhe samenleving.

Het onderdeel sociale basis en participatie gaat over verschillende taakvelden die aan deze basisstructuur invulling geeft. Het raakt de taken op het gebied van onderwijs, sport, cultuur, welzijn en gezondheid.

Deze taken zijn ondersteunend als middel om inwoners zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren, prettig en veilig te laten wonen, goed op te kunnen groeien of op te voeden, het stimuleren van meedoen in de samenleving en te zorgen voor vitale inwoners. Het geeft uitvoering aan de Sociale Toekomstvisie 2024-2034 waarin we principes uitwerken die uitgaan van het versterken van de eigen regie van inwoners, waarin problemen zoveel mogelijk collectief worden opgelost en waarin we tijdig willen inzetten om ergere problematiek te voorkomen in huishoudens of bij inwoners.

<i>Wat willen we bereiken?</i>	
Thema:	Doelstellingen:
	Wat willen wij bereiken?
Onderwijs (Themalijn 2 Sociale Toekomstvisie;	Het onderwijsaanbod is in toenemende mate afgestemd op de behoeften van kinderen en jongeren in het primair en voortgezet onderwijs. Dit gebeurt via een veilige, passende

Goed kunnen opgroeien) (Themalijn 3 Sociale Toekomstvisie; Meedoen en Samendoen)	schoolomgeving en integrale samenwerking met kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp en gemeente met als doel dat elk kind zo nabij mogelijke passend onderwijs kan volgen.
	Leerlingen uit onze gemeente volgen een compleet onderwijsprogramma zonder verzuim met als uiteindelijke resultaat een startkwalificatie (IM 8 Ondervangen vroegtijdig schooluitval)
	We hebben een aanpak voor het signaleren van inwoners met lage basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) en het gericht doorverwijzen naar passende ondersteuning. (IM 10 Versterken basisvaardigheden (digitale- en taalvaardigheid).
Sport (Themalijn 4 Sociale Toekomstvisie; Vitaal leven)	We willen dat al onze inwoners zo lang mogelijk gezond en actief zijn en zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving (IM 15 Vergroten mobiliteit).
	We willen een gezonde leefstijl stimuleren (IM 13 Stimuleren gezonde leefstijl).
Kunst en cultuur (Themalijn 2 Sociale Toekomstvisie; Goed kunnen opgroeien)	Wij willen er voor zorgen dat cultuur als middel bijdraagt aan de lokale economie, zorgt voor levendigheid in de woongemeente en voor sociale betrokkenheid onder inwoners.
	Wij willen talentontwikkeling onder kinderen, jongeren en volwassenen stimuleren (IM 7 Aanboren talentontwikkeling).
Welzijn (Themalijn 1. Prettig en veilig wonen Uitvoeringsprogramma Sociaal Domein)	Wij willen graag een prettige en veilige leefomgeving waarin inwoners elkaar ontmoeten en zich thuis voelen. Hiervoor is het belangrijk dat er voldoende passende en betaalbare woningen en goede basisvoorzieningen zijn (IM 1 Activeren binding met de samenleving).
	We willen bereiken dat inwoners onderling contact hebben en verbonden zijn. We willen onder andere ontmoetingsplekken behouden, ontmoeting stimuleren en de verbondenheid tussen inwoners nog verder verbeteren (IM 2 Uitbouwen sociale netwerken (groep en buurt).
	Speciale aandacht gaat uit naar het geschikt maken van de omgeving van woningen voor thuiswonende ouderen. Dat inwoners elkaar aanspreken bij problemen. En dat inwoners nadenken over een geschikte woning, behorend bij hun levensfase (IM 3 Creëren passende woning).
	We zorgen dat domeinen zorg, welzijn en veiligheid met elkaar samenwerken om complexe problematiek te kunnen hanteren en escalaties en risico's in de buurten worden voorkomen (IM 4 Bevorderen veiligheid).
	We vangen vluchtelingen en Oekraïense ontheemden op conform wettelijke eisen.
Jeugd (Themalijn 2. Goed kunnen opgroeien)	Wij willen dat kinderen met gelijke kansen opgroeien.
	We willen dat kinderen gezond opgroeien.
	We hebben een herkenbaar en toegankelijk lokaal team waarin samengewerkt wordt tussen de sociale basis, zorg, welzijn en gezondheid.
	Voor kinderen en jongeren zijn er plekken en activiteiten om elkaar te ontmoeten en talenten te ontwikkelen.
Volksgezondheid (Themalijn 4 Vitaal leven)	Alle inwoners groeien gezond op, leven gezond en worden gezond ouder.

Voor een overzicht van de verplichte indicatoren wordt verwezen naar de bijlage van deze begroting en naar afzonderlijke beleidsdocumenten.

Beleidskaders

Beleidskaders

Het beleid voor dit programma is, naast hetgeen in wetgeving is vastgesteld, gebaseerd op de volgende documenten:

- Sociale Toekomstvisie 2024-2034
- Integraal jeugdplan Olst-Wijhe (vastgesteld in 2020)
- Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2026–2031
- Beleidsplan Spelen 2024-2028
- Handboek VVE Salland (vastgesteld maart 2025)
- Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Olst-Wijhe
- Beleidsvisie Recreatie, Toerisme en Cultuur 2015 – 2020. Verlengd.
- Notitie Cultuureducatie Primair Onderwijs gemeente Olst-Wijhe 2016-2020. Verlengd.
- Notitie maatschappelijk vastgoed (vastgesteld in 2015)
- Bestuursopdracht maatschappelijk vastgoed (vastgesteld in 2021)
- Toekomst bibliotheekvoorziening Wijhe (vastgesteld in 2023)
- Nota Sport- en Cultuurstimulering 2014-2018 (tussenevaluatie 2015). Verlengd.
- Cultuureducatie Overijssel 2025-2028 Olst-Wijhe
- Beleidsplan Wmo 2017-2020 Meedoen = Samendoen (geëvalueerd 2021) Verlengd.
- Nota lokaal Gezondheidsbeleid Olst-Wijhe 2019-2022 (tussenevaluatie 2020). Verlengd.
- Preventie- en handhaving Drank- en Horecawet (vastgesteld in 2019)
- Regiovisie Beschermd wonen en maatschappelijke opvang regio Midden-IJssel 2024-2026 (vastgesteld in 2024)
- Regioplan Basisvaardigheden Zwolle 2020-2024. Verlengd.
- Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) 2024-2026

Wat doen wij daarvoor?

Onderwijs

Het onderwijsaanbod is in toenemende mate afgestemd op de behoeften van kinderen en jongeren in het primair en voortgezet onderwijs. Dit gebeurt via een veilige, passende schoolomgeving en integrale samenwerking met kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp en gemeente met als doel dat elk kind zo nabij mogelijke passend onderwijs kan volgen.

Kindcentra Olst en Wijhe

In 2027 bouwen we voort op de samenwerking binnen de kindcentra in Olst en Wijhe. In Kindcentrum Olst ligt de focus op het verder versterken van de samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en ondersteunende partners binnen de bestaande voorziening.

In Wijhe wordt in 2027 het nieuwe kindcentrum opgeleverd, waarmee een belangrijke stap wordt gezet in het realiseren van een toekomstbestendige plek voor onderwijs, opvang en ondersteuning. Zo dragen beide kindcentra bij aan een veilige en passende ontwikkelomgeving voor kinderen en jongeren.

Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Sinds juli 2026 is de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting van kracht. Gemeenten zijn wettelijk verplicht een Integraal Huisvestingsplan vast te stellen in gelijkwaardige samenhang met schoolbesturen. In 2027 wordt het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) ontwikkeld en aan de raad voorgelegd ter vaststelling. Het IHP geeft richting aan de ontwikkeling van de onderwijshuisvesting in de gemeente en vormt de basis voor toekomstige investeringen in veilige, duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen.

Integrale samenwerking

We versterken de integrale samenwerking tussen kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp en gemeente, zodat ondersteuning, kinderopvang en onderwijs beter op elkaar aansluiten. Hiermee bevorderen we dat kinderen en jongeren zo thuisnabij mogelijk passend onderwijs kunnen volgen en zich optimaal kunnen ontwikkelen.

- We faciliteren structureel overleg tussen onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp en gemeente binnen de Lokale Educatieve Agenda (LEA), Voor- en vroegschoolse educatie-beleidsgroep (VVE) en het Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO).
- We werken samen aan een betere aansluiting tussen onderwijs, zorg en ondersteuning, met specifieke aandacht voor preventie en vroegsignalering.
- We stimuleren kennisdeling en gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen professionals om sneller passende ondersteuning te bieden aan kinderen en jongeren.

Leerlingen uit onze gemeente volgen zo veel mogelijk een passend onderwijsprogramma, met als uiteindelijke doel het behalen van een startkwalificatie of een passende vervolgroute naar onderwijs of werk.

Voorkomen verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten

Samen met het regionale netwerk, scholen en het doorstroompunt werken we aan het voorkomen van verzuim, thuiszitten en voortijdig schoolverlaten. Jongeren die uitvallen of dreigen uit te vallen worden vroegtijdig in beeld gebracht en begeleid naar onderwijs, werk of een andere passende vervolgroute. De regionale samenwerking en de nabijheid van het Doorstroompunt in Raalte maken het mogelijk om deze ondersteuning dichtbij en laagdrempelig aan te bieden.

We hebben een aanpak voor het signaleren van inwoners met lage basisvaardigheden (taal, rekenen, digitale vaardigheden) en het gericht doorverwijzen naar passende ondersteuning.

Nieuwkomersonderwijs

We zorgen ervoor dat kinderen die nieuw zijn in Nederland onderwijs kunnen volgen in een veilige en passende leeromgeving. Daarbij ondersteunen we Taalschool Salland met de benodigde randvoorwaarden en onderhouden we de samenwerking met onderwijs- en ketenpartners om het nieuwkomersonderwijs kwalitatief goed en toegankelijk te houden.

Basisvaardigheden

In 2027 geven we uitvoering aan het lokale plan door samen met de partners uit de lokale kerngroep inwoners met beperkte basisvaardigheden eerder te signaleren en toe te leiden naar passend aanbod. Daarbij ligt de focus op het bereiken van de NT1-doelgroep: inwoners die Nederlands als eerste taal hebben, maar moeite hebben met taal, rekenen of digitale vaardigheden. Daarnaast faciliteren we de toegang tot volwasseneneducatie, zodat inwoners de mogelijkheid hebben hun Nederlandse taalvaardigheid verder te ontwikkelen.

Sport

We willen dat al onze inwoners zo lang mogelijk gezond en actief zijn en zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving.

Sportinfrastructuur

Een sterke sportinfrastructuur is een belangrijke voorwaarde om inwoners gezond en actief te houden. Het gaat hierbij om zowel sportaccommodaties als een sterk netwerk van sportaanbieders en maatschappelijke partners.

Het ministerie van VWS heeft aangekondigd dat de SPUK Stimulering Sport en de Brede Regeling Combinatiefuncties vanaf 2027 worden voortgezet in een nieuwe regeling voor de periode 2027-2029. Hiermee blijft de lokale inzet op sport, bewegen en een sterke sportinfrastructuur ondersteund.

Nieuwe regeling Sport en bewegen

Het jaar 2027 is een jaar waarin een overgang gaat plaatsvinden. Het Sportakkoord II is ten einde gekomen in 2026. Voor de periode 2027 – 2029 wordt een nieuwe gebundelde Stimulering Sport en Brede Regeling Combinatiefuncties uitgewerkt.

In het Bestuursakkoord 2026-2030 is omschreven dat het college zich inzet voor een voldoende en passend basisvoorzieningsniveau per kern, waar ook sportaccommodaties en een verenigingsstructuur onderdeel van uit maken. De nieuwe SPUK regeling en integrale samenhang lijkt daar goed op aan te sluiten.

De nieuwe regeling zal naar verwachting eind 2026 gepubliceerd worden, waardoor het niet mogelijk is een meer concrete inhoud en financiële gevolgen mee te nemen in deze Begroting.

We willen een gezonde leefstijl stimuleren.

Sport en gezondheid

We willen dat al onze inwoners zo lang mogelijk gezond en actief zijn en zo lang mogelijk mee kunnen doen in de samenleving. We bevorderen een gezonde leefstijl.

Sport en bewegen leveren een belangrijke bijdrage aan de fysieke en mentale gezondheid van inwoners. We zetten sport en bewegen daarom in als onderdeel van de preventieve aanpak gericht op het bevorderen van een gezonde leefstijl, het tegengaan van overgewicht, het versterken van mentale gezondheid en het verminderen van gezondheidsverschillen.

We werken samen met sportaanbieders, maatschappelijke organisaties, onderwijs, welzijn en zorg aan een passend sport- en beweegaanbod voor alle inwoners. Daarbij leggen we nadrukkelijk de verbinding met de uitvoering van de ketenaanpak valpreventie, zodat ouderen langer vitaal en zelfstandig kunnen blijven.

De combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches vervullen een belangrijke rol in het stimuleren van sport- en beweegdeelname en het verbinden van sport, gezondheid, welzijn en onderwijs.

Kunst en cultuur

Wij willen er voor zorgen dat cultuur als middel bijdraagt aan de lokale economie, zorgt voor levendigheid in de woongemeente en voor sociale betrokkenheid onder inwoners.

Uitvoering Cultuurvisie 2024-2028

We geven uitvoering aan de Cultuurvisie Olst-Wijhe 2024-2028, met daarin de volgende drie speerpunten:

- Focus op lokale cultuur - cultuur met een kleine 'c'.
- Aandacht voor jongeren van 14 tot 40 jaar.
- Programmering in relatie tot maatschappelijke opgaven.

Er wordt binnen deze uitvoering ook voor de volgende jaren duidelijke kansen gezien om bij te dragen aan de ambities in het Bestuursakkoord 2026-2030.

In samenspraak met het culturele veld is duidelijk gekozen voor de inzet van cultuur als middel om bij te dragen aan maatschappelijke opgaven en de focus op 'lokale dorpscultuur-met een kleine c'. Activiteiten zijn gericht zijn op de lokale gemeenschap en het bijeen brengen van inwoners, met aandacht voor verschillende doelgroepen, zoals ouderen, eenzame mensen, nieuwkomers, minima etc. Ook faciliteert de gemeente dat cultuurverenigingen steeds meer verbindingen aangaan binnen en buiten het culturele veld, zoals met onderwijs, zorg en welzijn en recreatie.

Vanuit opgedane ervaringen in de afgelopen paar jaren wordt voor de doorontwikkeling ingezet op het verwerken van cultuur naar andere maatschappelijke opgaven. Ondermeer door cultuur als verbindend instrument in te zetten voor belangrijke opgaven of prioriteiten. Denk aan het bijdragen aan leefbare en groeiende kernen door identiteit te versterken, ontmoeting te stimuleren en een rol te spelen bij woningbouw, gebiedsontwikkeling en maatschappelijk vastgoed. Daarnaast wordt cultuur gezien als middel om participatie, sociale samenhang en toegankelijkheid te vergroten, onder meer via verenigingen, vrijwilligers en laagdrempelige activiteiten. Ook ondersteunt cultuur de vrijetijdseconomie door landschap, erfgoed en identiteit beleefbaar te maken en door samenwerking met recreatie, toerisme en de lokale economie te versterken.

Lokale omroep

De lokale omroep draagt bij aan het verspreiden van lokaal nieuws en activiteiten.

Wij willen talentontwikkeling onder kinderen, jongeren en volwassenen stimuleren.

Cultuureducatie

In de cultuurvisie Olst-Wijhe 2024-2028 is een brede doelgroep van 14-40 jarigen aangewezen als een van de drie focuspunten waar op ingezet wordt.

Om jongere kinderen te bereiken werkt de gemeente samen met alle basisscholen in Olst-Wijhe, kinderopvang Koos en Kindcentrum de Bieënkorf in het cultuureducatieproject 'Cultuureducatie Overijssel 2025-2028'. Alle partijen plus de provincie dragen financieel bij. Middels dit project wordt een activiteitenbudget en de inzet van een cultuurcoach mogelijk gemaakt en worden gedurende het schooljaar verschillende cultuureducatieve activiteiten georganiseerd.

Zorgplicht Bibliotheekvoorziening

Het ministerie van OCW heeft in 2022 een wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (Wsob) aangekondigd. De grootste wijziging is dat de huidige 'bevorderingstaak' wordt omgezet naar een zorgplicht voor gemeenten en provincies. De toegang tot de openbare bibliotheek wordt hiermee voor alle inwoners gegarandeerd. De nieuwe wet is op dit moment in ontwikkeling. Naar verwachting gaat de wetswijziging, na goedkeuring door de eerste kamer, 1 januari 2027 van kracht. Als onderdeel van de zorgplicht dienen gemeenten een meerjarenplan voor bibliotheekbeleid op te stellen in samenwerking met de bibliotheekorganisatie. Deze moet binnen een jaar na intreding van de wetswijziging gereed zijn. Gemeente Olst-Wijhe stelt samen met gemeente Ommen en Raalte een meerjarenplan op.

Welzijn

Wij willen graag een prettige en veilige leefomgeving waarin inwoners elkaar ontmoeten en zich thuis voelen. Hiervoor is het belangrijk dat er voldoende passende en betaalbare woningen en goede basisvoorzieningen zijn.

Meedoen stimuleren

In 2027 blijven we vanuit onze wettelijke taakuitvoering inzetten op een samenleving waarin iedereen mee kan (blijven) doen. Ut Welzijsloket is hier een belangrijke pijler in. Inwoners worden in het sociaal domein effectiever geholpen door middel van laagdrempelige en voorliggende interventies. Voorbeelden zijn het voeren van Verkennende Gesprekken om mentale gezondheidsvragen vroegtijdig te onderkennen en aan te pakken. Ook de inzet van Sociaal verwijzen ontwikkelt zicht door, waarin huisartsen niet automatisch naar medische behandelingen verwijzen, maar naar vormen van welzijn zoals ontmoetingsactiviteiten.

Versterken sociale basis

We bouwen voort op de uitgangspunten van de Sociale Toekomstvisie 2024-2034: noaberschap, eigen kracht, samenredzaamheid en een samenleving waarin iedereen mee kan doen. De sociale basis bestaat uit de sociale netwerken van inwoners, vrijwilligers, mantelzorgers, verenigingen, ontmoetingsplekken en de laagdrempelige ondersteuning in onze dorpen en wijken. Deze sociale infrastructuur helpt inwoners om vragen en problemen zoveel mogelijk zelf, samen met hun omgeving of met lichte ondersteuning op te lossen. De sociale basis en infrastructuur op peil houden is ook in 2027 een belangrijke uitdaging en streven.

Laagdrempelige en herkenbare toegang

We werken aan een integraal werkend lokaal team dat inwoners ondersteund vanuit een herkenbare toegang en nauw samenwerkt met de sociale basis, zorg, welzijn en gezondheid. Deze opgave komt mede voort vanuit de landelijke ontwikkelagenda, maar vergt sinds de decentralisaties een blijvende gemeentelijke en lokale inzet vergen. Ook in 2027 blijven we ons inzetten dat het lokale team interdisciplinair en domeinoverstijgend samen werkt. En voor het gemeentelijk sociaal domein de verbinding tussen de sociale basis, algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen vormt. Hierbij hanteren we in Olst-Wijhe de werkwijze om 'vanuit de bedoeling' te werken. En wordt ingezet op een brede uitvraag. Andere uitgangspunten zijn dat professionals dicht bij inwoners gepositioneerd zijn, integraal naar vragen op verschillende leefgebieden kijken en waar mogelijk zelf ondersteuning bieden. Daarbij wordt uitgegaan van wat inwoners zelf kunnen, samen met hun netwerk en de voorzieningen in de sociale basis.

Mantelzorgers ondersteunen

De gemeentelijke taak vanuit de Wmo is om mantelzorgers te waarderen, ondersteunen en versterken, zodat zij hun belangrijke rol op een gezonde en duurzame manier kunnen blijven vervullen. We subsidiëren Stichting Evenmens om in de gemeente Olst-Wijhe mantelzorgondersteuning te verlenen.

Daarbij vinden we het belangrijk dat mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen wanneer zij ondersteuning nodig hebben en dat aanbod aansluit op de behoeften. Er is verschillend groepsaanbod en daarnaast individuele consultatie mogelijk. Ook voor jonge mantelzorgers is er aandacht. Verder bestaat er de mogelijkheid om kortdurend verblijf of respijtzorg aan te vragen voor een tijdelijke ontlasting.

Samenwerkend netwerk welzijn

Verschillende welzijnsorganisaties werken met elkaar samen. Ut Welzijnsloket is een verbindende plek voor onze verschillende welzijnsorganisaties. Door ut Welzijnsloket zijn zowel de lokaal als regionaal georiënteerde professionals van verschillende organisaties geregeld met elkaar in contact en wordt de plek waar zorgvragen kunnen worden gesteld ontschot. Door de gedeelde loketbezetting en vraag behandeling komt steeds meer het gezamenlijke gesprek op gang of het aanbod nog aansluit bij de vraag en de prioriteiten binnen de gemeente. De komende periode zal worden geïnventariseerd of het collectieve aanbod voldoende dekkend is en waar nog aanvullingen nodig zijn. De welzijnsorganisaties zullen hun aanbod op elkaar afstemmen om samenwerking te versterken en overlap te voorkomen.

We willen bereiken dat inwoners onderling contact hebben en verbonden zijn. We willen onder andere ontmoetingsplekken behouden, ontmoeting stimuleren en de verbondenheid tussen inwoners nog verder verbeteren.

Ontmoeting stimuleren

Binnen Olst-Wijhe wordt een hoop georganiseerd waar inwoners naartoe kunnen. Ook zijn er meerdere inlooppunten zoals ut Holstohus of 't Noaberhuus waar inwoners vrijblijvend naar binnen kunnen voor een praatje of een kopje koffie. Om ze ook op de hoogte te houden van de activiteiten die binnen de gemeente worden georganiseerd wordt geïnvesteerd in een goede website, digitale agenda en zichtbaarheid van de activiteiten. Daarnaast kunnen inwoners die een drempel ervaren om hier zelfstandig aan deel te nemen contact opnemen met ut Huus en dan worden zij hierbij begeleidt. Op die manier wordt in Olst-Wijhe actief ingezet op de bestrijding van eenzaamheid.

Dorps- en buurthuizen

Ook in onze dorps- en buurthuizen ontmoeten inwoners elkaar. In 2027 werken we verder aan het in beeld brengen van de rol van dorps- en buurthuizen in de kernen en buurtschappen. We onderzoeken hoe deze plekken functioneren, welke maatschappelijke functie zij vervullen en welke ontwikkelingen, kansen en uitdagingen er spelen. Zo ontstaat een beter beeld van wat nodig is om ontmoeting en leefbaarheid in de kernen te ondersteunen.

Dorpsverbinder

In 2027 zetten we de tijdelijke inzet van de dorpsverbinder in Boskamp en Wesepe voort. De dorpsverbinder ondersteunt inwonersinitiatieven, stimuleert ontmoeting en samenwerking en draagt bij aan het versterken van gemeenschapskracht en zelforganiserend vermogen in de kernen. De inzet wordt gemonitord en geëvalueerd.

Speciale aandacht gaat uit naar het geschikt maken van de omgeving van woningen voor thuiswonende ouderen. Dat inwoners elkaar aanspreken bij problemen. En dat inwoners nadenken over een geschikte woning, behorend bij hun levensfase.

Samenwerking wonen en zorg

We zetten niet alleen in op passend wonen of passende ondersteuning. Maar verschuiven ook onze aandacht naar passend leven of samen leven. Je buurt is waar je opgroeit en samen leeft. Vanuit het programma Wonen wordt het Volkshuisvestingsprogramma ontwikkeld. Vanuit samenlevings- en sociaal domein taken wordt de aansluiting aangegaan rondom thema's als naoberschap, leefbaarheid en inzet op aandachtsgroepen. Onder andere ook aandacht voor de ontwikkeling van de zorg- en ondersteuningsbehoefte van de verschillende aandachtsgroepen, waaronder ouderen.

Toekomstbestendig bouwen

In overleg met Salland Wonen en inwoners die CPI's willen starten wordt gekeken naar hoe we toekomstbestendig kunnen bouwen en dit zo kunnen organiseren dat de vorm waarin gebouwd wordt ook ontmoeting stimuleert. Daarnaast hebben we nauw contact met Salland Wonen over welk type woningen er moeten worden gerealiseerd en hoe we inwoners daar op een juiste manier naar toe verwijzen.

We zorgen dat domeinen zorg, welzijn en veiligheid met elkaar samenwerken om complexe problematiek te kunnen hanteren en escalaties en risico's in de buurten worden voorkomen.

Samenwerking zorg en veiligheid

We nemen deel aan het zorg- en veiligheidsoverleg. Daarnaast is er een deelplan Zorg en Veiligheid. De komende jaren zetten we in op het actualiseren van beleid, het implementeren van het AVE-model, het verbeteren van werkprocessen en samenwerkingsafspraken, en het vergroten van kennis en bewustwording rondom thema's zoals woonoverlast, mensenhandel, polarisatie en onbegrepen gedrag. Zo zorgen we voor een integrale aanpak waarbij signalen eerder worden herkend en passende ondersteuning sneller kan worden ingezet

We vangen vluchtelingen op conform Handelingskader opvang vluchtelingen.
--

Opvang vluchtelingen uit Oekraïne

Ook in 2027 blijft de gemeente Olst-Wijhe uitvoering geven aan haar inspanningsverplichting om Oekraïense ontheemden op te vangen. Dit vindt plaats conform het Handelingskader opvang vluchtelingen en huisvesting statushouders uit 2024.

De Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming is verlengd tot en met 4 maart 2028. De gemeente volgt de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van de toekomst van de bescherming van Oekraïense vluchtelingen en past de opvangcapaciteit waar nodig aan.

De gemeentelijke opvanglocaties bestaan in 2027 uit:

- voormalig Rabobankgebouw aan de Oranjelaan in Wijhe;
- De Ganzenbrink aan de Hengforderweg in Olst;
- opvanglocatie Bevrijdingsweg in Eikelhof;
- (sloop)woningen in Boskamp, Olst en andere kernen.

Asielopvang

In de eerste helft van 2026 hebben de gemeenten Olst-Wijhe en Raalte ingestemd met het mogelijk maken van de opvang van maximaal 140 alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) bij Summercamp Heino. Inmiddels is de bestuursovereenkomst tussen het COA en beide gemeenten voor een periode van vijf jaar ondertekend. Hierin is afgesproken dat het COA jaarlijks uiterlijk op 1 september beoordeelt of inzet van deze locatie noodzakelijk is. Het COA heeft de gemeenten geïnformeerd dat voor de winterperiode 2026-2027 geen gebruik wordt gemaakt van Summercamp Heino. Indien de opvangsituatie daarom vraagt, kan het COA onder de afgesproken voorwaarden alsnog gebruikmaken van deze locatie.

jeugd

We willen dat kinderen in Olst-Wijhe met gelijke kansen opgroeien

Opgroeien met gelijke kansen

We zetten in op een sterke samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang en maatschappelijke partners. Door deze samenwerking zorgen we voor een samenhangende ondersteuning van kinderen, jongeren en gezinnen. Daarnaast zetten we in op het versterken van de basisvaardigheden van jeugdigen (zie ook programma Onderwijs). Hiermee vergroten we de kansen van kinderen en jongeren op een gezonde ontwikkeling en actieve deelname aan de samenleving. Ook ontwikkelen we een kansrijke aanpak voor jonge kinderen door uitvoering te geven aan de ketenaanpak Kansrijke Start. Zo bieden we kinderen vanaf het prille begin de best mogelijke ondersteuning en creëren we een stevige basis voor hun verdere ontwikkeling.

We willen dat kinderen in Olst-Wijhe gezond kunnen opgroeien
--

Gezond opgroeien

We zetten in op het verbeteren van het leefklimaat van (jonge) kinderen door een gezonde leefstijl te stimuleren. Daarbij besteden we aandacht aan factoren die bijdragen aan een gezonde en veilige ontwikkeling, zoals bewegen, voeding, ontspanning en een gezonde leefomgeving. Daarnaast werken we aan het versterken van de mentale weerbaarheid van jeugdigen, zodat zij beter kunnen omgaan met uitdagingen en tegenslagen. Ook geven we uitvoering aan het doorgaande programma Gezonde Leefstijl voor kinderen en jongeren van 0 tot 16 jaar. Met deze integrale aanpak ondersteunen we kinderen en jongeren in het ontwikkelen van gezonde gewoonten en leggen we een stevige basis voor hun fysieke en mentale gezondheid.

We hebben een herkenbaar en toegankelijk lokaal team waarin samengewerkt wordt tussen de sociale basis, zorg, welzijn en gezondheid.
--

Ontwikkeling lokaal team

We blijven werken aan de doorontwikkeling van het CJG Olst-Wijhe, de gemeentelijke toegang en het Welzijnsloket, waarbij het richtinggevend kader Stevige Lokale Teams uit de Hervormingsagenda Jeugd als leidraad dient. Hiermee versterken we de toegankelijkheid, samenhang en effectiviteit van de ondersteuning aan inwoners. Daarnaast zetten we verdere stappen in domeinoverstijgend werken, zodat professionals vanuit verschillende disciplines beter samenwerken rond de behoeften van kinderen, jongeren en gezinnen. Samen met maatschappelijke partners werken we bovendien aan relevante thema's zoals normaliseren, opvoeden en vroegsignalering. Door vroegtijdig signalen op te pakken en de eigen kracht van gezinnen te versterken, dragen we bij aan het voorkomen van problemen en het bevorderen van gezonde en stabiele huiselijke relaties.

Voor kinderen en jongeren zijn er plekken en activiteiten om elkaar te ontmoeten en talenten te ontwikkelen.
--

Preventie

We blijven inzetten op het voorkomen van problematiek, door onder andere het faciliteren van laagdrempelig en toegankelijk jongerenwerk.

Volksgezondheid

Alle inwoners groeien gezond op, leven gezond en worden gezond ouder.

Toekomstbestendige zorg en gezondheid

De druk op de zorg en ondersteuning blijft de komende jaren toenemen door vergrijzing, personeelstekorten en een groeiende zorgvraag. Landelijk wordt ingezet op een verschuiving van zorg naar gezondheid, waarbij preventie, eigen regie en een sterke sociale basis steeds belangrijker worden. Voor onze gemeente betekent dit een grotere rol in het bevorderen van gezondheid, het voorkomen van ziekte en het versterken van de verbinding tussen het sociaal en medisch domein.

Integraal Zorgakkoord

De uitvoering van het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) wordt in 2027 voortgezet. Binnen Salland United wordt regionaal samengewerkt aan de transformatie van zorg en ondersteuning. Met het aflopen van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) eind 2026 wordt gewerkt aan het borgen van de ingezette preventieve ketenaanpakken binnen de gemeentelijke samenwerking.

Werkagenda Aanvullend Zorg en Welzijns Akkoord

Vanaf 2027 komt een nieuwe regeling SPUK AZWA en HLO voor 3 jaar. Medio juli 2026 is de regeling gepubliceerd. Het Aanvullend Zorg en Welzijnsakkoord dient uiterlijk 1 maart 2027 uitgewerkt te zijn in een Werkagenda. Hiermee komt een einde aan de GALA regeling en de SPUK IZA regeling. De ontwikkeling van de werkagenda moet in samenwerking met de zorgverzekeraar en relevante zorg- en welzijnsorganisaties worden ontwikkeld. Het bestaande netwerk Salland United wordt als netwerk hiervoor benut. Vanuit het AZWA wordt ingezet op de verdere ontwikkeling van de ketenaanpakken tot basisfuncties en een basisinfrastructuur voor zorg, gezondheid en welzijn in elke gemeente. Hiermee wordt gewerkt aan een duurzame inrichting van preventie, ondersteuning en zorg in de regio.

Lokale gezondheidsnota Preventie Gezondheid en Sport

In 2027 wordt de nieuwe lokale gezondheidsnota Preventie Gezondheid en Sport voor vaststelling aangeboden. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de landelijke preventieagenda van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. De nota biedt richting aan de gemeentelijke inzet op gezondheid en preventie en verbindt verschillende beleidsvelden, waaronder gezondheid, sport, welzijn, onderwijs en het sociaal domein.

Belangrijke thema's binnen de gezondheidsnota zijn: het bevorderen van een gezonde leefstijl waaronder sport en bewegen, een integrale aanpak op overgewicht, mentale gezondheid, gezond opgroeien, het voorkomen van alcohol- en middelengebruik, suïcidepreventie en het terugdringen van gezondheidsachterstanden.

Integrale aanpak overgewicht

Overgewicht en obesitas vormen een groeiende uitdaging in de gemeente Olst-Wijhe, waar het aandeel inwoners met overgewicht bovengemiddeld hoog is. In 2027 wordt gewerkt aan een integrale aanpak van overgewicht, waarbij preventie, vroegsignalering en passende ondersteuning met elkaar worden verbonden. Hierbij wordt uitvoering gegeven aan de basisfunctionaliteiten uit het AZWA zoals de Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) voor volwassenen en Kind naar Gezonder Gewicht voor kinderen en gezinnen. Samen met zorg-, welzijns- en onderwijsorganisaties wordt gewerkt aan een samenhangende aanpak waarin aandacht is voor bewegen, gezonde voeding, mentale gezondheid en de leefomgeving.

Mentale gezondheid

Het versterken van de mentale gezondheid blijft een belangrijk aandachtspunt. In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan het regionale transformatieplan Mentale Gezondheidsnetwerken. De inzet richt zich op het bieden van passende ondersteuning dichtbij inwoners, het versterken van de samenwerking tussen het sociaal domein en de geestelijke gezondheidszorg en het voorkomen van zwaardere zorgvragen. We sluiten in 2027 aan bij de regionale campagne Week van de Mentale gezondheid. Inwoners kunnen via Sociaal Verwijzen (eerder Welzijn op recept) door de huisarts worden doorverwezen naar welzijnscoaches voor passende ondersteuning. Naast Sociaal verwijzen worden ook verkennende gesprekken ingezet. Verkennende gesprekken zijn een integrale vorm van vraagverheldering voor inwoners met psychische klachten en/of problemen op meerdere leefgebieden. In een gesprek met professionals uit het sociaal domein en de ggz wordt samen met de inwoner onderzocht welke ondersteuning het beste aansluit bij de situatie, behoeften en eigen mogelijkheden. In 2027 wordt Sociaal Verwijzen verder vormgegeven als basisfunctionaliteit in de gemeente Olst-Wijhe volgens het AZWA.

Gezond opgroeien

In 2027 wordt het programma Gezond opgroeien voortgezet met de JOGG-aanpak en de Gezonde school, waarbij bestaande interventies worden geborgd en de effectiviteit wordt bijgehouden. Waar uitdagingen zitten, wordt alleen ingezet met (nieuwe) erkende interventies. Met het onderwijs en de kinderopvang worden afspraken gemaakt over het Doorlopend programma Gezonde leefstijl. Dit programma richt zich van 0 tot 8 jaar op gezonde voeding en bewegen en vanaf 8 tot 16 jaar tevens op welbevinden, mentale gezondheid en preventie middelengebruik.

Alcohol-, middelengebruik en suïcidepreventie

Binnen het preventiebeleid wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan het voorkomen van alcohol- en middelengebruik, met speciale aandacht voor jongeren en jongvolwassenen. In 2027 worden afspraken gemaakt met het onderwijs, Tactus en jongerenwerk over aanbod waarbij wordt gewerkt aan bewustwording, vroegsignalering en preventie. Daarnaast wordt uitvoering gegeven aan activiteiten op het gebied van suïcidepreventie, waarmee we voldoen aan de Wet integrale suïcidepreventie. Te denken valt aan kennisbevordering, bewustwording en samenwerking tussen organisaties. We sluiten in 2027 aan bij de regionale campagne tijdens de Wereld Suïcideweek en campagnes als Nix18 / Zien drinken, doet drinken.

Valpreventie, bewegen en vitaal ouder worden

Olst-Wijhe vergrijsst en inwoners moeten steeds langer thuis blijven wonen. Hierom is het belangrijk om te investeren in preventieve acties zoals valpreventie en laagdrempelige beweeginterventies. In 2027 wordt de ketenaanpak valpreventie voortgezet als basisfunctionaliteit en onderdeel van een bredere inzet op gezond ouder worden en een actieve leefstijl. Valpreventie wordt niet alleen benaderd vanuit zorg, maar ook vanuit sport, bewegen en welzijn. Samen met sportverenigingen,

beweegaanbieders, welzijnsorganisaties en zorgpartners wordt in 2027 gewerkt het maken van afspraken voor een sluitende aanpak waarin inwoners na een valpreventieve interventie worden toegeleid naar regulier beweegaanbod.

Ook is het belangrijk dat inwoners met dementie zo lang mogelijk mee kunnen blijven doen in de maatschappij. Er wordt daarom ingezet op meer kennis over dementie en ondersteuning van mantelzorgers

Terugdringen gezondheidsachterstanden

In 2027 zetten we ons in voor inwoners die door financiële zorgen, laaggeletterdheid, eenzaamheid of gezondheidsproblemen minder kansen hebben op een gezond leven. Dit gebeurt door het versterken van preventie en vroegsignalering via scholen, huisartsen, welzijnswerk en het Welzijnsloket. Hiermee geven we uitvoering aan de basisfunctionaliteiten uit het AZWA en de ambities uit de Sociale Toekomstvisie om te werken aan gelijke kansen op gezondheid voor alle inwoners.

Verbonden partijen

GGD (en RSJ)

GGD IJsselland is de gemeenschappelijke gezondheidsdienst van de gemeenten in de regio IJsselland. De organisatie voert wettelijke taken uit op het gebied van publieke gezondheid, waaronder jeugdgezondheidszorg, infectieziektebestrijding, gezondheidsbevordering, epidemiologie en crisisbeheersing. Daarnaast adviseert de GGD gemeenten over gezondheidsvraagstukken en de preventieve gezondheidszorg.

De gemeente Olst-Wijhe neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling GGD IJsselland. Via deze regeling wordt gezamenlijk uitvoering gegeven aan wettelijke taken die gemeenten op grond van de Wet publieke gezondheid hebben. De gemeente heeft een bestuurlijk belang via vertegenwoordiging in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling en een financieel belang door de jaarlijkse bijdrage aan de GGD.

Voor 2027 blijft de focus van de GGD IJsselland liggen op het bieden van een adequate publieke gezondheidszorg, het versterken van preventie, het bevorderen van een gezonde leefomgeving, de uitvoering van taken binnen IZA en het AZWA. Ontwikkelingen zoals vergrijzing, gezond opgroeien, mentale gezondheidsverschillen vragen blijvende aandacht.

Binnen GGD IJsselland is ook het Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland (RSJ) ondergebracht. Het RSJ ondersteunt de elf gemeenten in de regio IJsselland bij de uitvoering van de Jeugdwet, waaronder de regionale inkoop van specialistische jeugdhulp, contractmanagement, monitoring en regionale beleidsontwikkeling. Door deze samenwerking wordt expertise gebundeld en wordt de continuïteit en kwaliteit van de specialistische jeugdhulp voor inwoners van Olst-Wijhe versterkt.

Konnected

De gemeente Olst-Wijhe is samen met de gemeente Deventer aandeelhouder van KonnecteD (voorheen Sallcon). KonnecteD voert taken uit op het gebied van de Wet sociale werkvoorziening en ondersteunt gemeenten bij het realiseren van de doelstellingen van de Participatiewet. Daarbij maakt de gemeente gebruik van de kennis en ervaring van KonnecteD met inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt.

In 2024 heeft RadarAdvies de rapportage Nieuwe wegen naar werk opgeleverd. In mei 2025 volgde de strategische koers van KonnecteD. Deze koers bevat bouwstenen die binnen de organisatie breed worden gedragen. Het college heeft besloten om deze bouwstenen, aangevuld met wensen van gemeenteraden, adviesraden, werkgevers, onderwijs en landelijke ontwikkelingen, uit te werken tot een stuurbaar en uitlegbaar strategisch plan.

Het vervolg krijgt vorm in de Visie op de Sociale Infrastructuur 2040. De opdracht is om passende dienstverlening te blijven bieden aan kwetsbare doelgroepen, zodat zij naar vermogen kunnen deelnemen aan de arbeidsmarkt. Daarbij hoort ook een passende invulling van het werkgeverschap.

Hiervoor wordt gewerkt met een projectmatige aanpak met een verwachte doorlooptijd van anderhalf tot twee jaar. De focus ligt niet alleen op exploitatie en behoud van werksoorten, maar vooral op de ontwikkeling van doelgroepen en op zoveel mogelijk plaatsingen op de arbeidsmarkt. Voor inwoners

voor wie regulier werk niet haalbaar is, blijft de werkplaats als vangnet beschikbaar. Binnen het project wordt daarnaast nadrukkelijk geïnvesteerd in een goede samenwerking tussen de gemeenten en KonnecteD.

Op dit moment wordt gewerkt aan de afronding van fase 1. Deze fase bestaat vooral uit een kwantitatieve en financiële analyse. In fase 2 wordt toegewerkt naar een onderbouwde visie en keuzes voor de toekomstige inrichting van de sociale infrastructuur. Daarbij wordt gekeken naar de ontwikkeling van de doelgroepen, passende vormen van werk en ondersteuning en de financiële gevolgen op de langere termijn.

Voor 2027 wordt het verwachte exploitatieverlies gedragen door de eigen reserves van KonnecteD. Op basis van het strategisch plan en de verdere uitwerking daarvan wordt duidelijk in hoeverre vanaf 2028 sprake is van exploitatietekorten en of aanvullende gemeentelijke middelen nodig zijn. De raad wordt hierover via de gebruikelijke weg geïnformeerd.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Sociaal domein - Basis en Participatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	5.784	1.290	4.730	1.573	1.613	1.258
Lasten	-12.877	-9.724	-13.638	-10.329	-10.487	-10.131
Saldo van baten en lasten	-7.093	-8.434	-8.908	-8.756	-8.874	-8.872
Onttrekking reserves	267	404	182	141	277	277
Toevoeging reserves	-348	-394	-189	-189	-189	-189
Resultaat	-7.174	-8.425	-8.915	-8.804	-8.786	-8.784

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
Onderwijs			
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.302	-1.359	-56
Onderwijshuisvesting	-954	-1.439	-485
Openbaar basisonderwijs	-104	-119	-15
Sport			
Sportaccommodaties	-1.565	-1.419	146
Sportbeleid en activering	-182	-128	54
Kunst en Cultuur			
Cultuurpresentatie, -prod. en -partic.	-203	-156	46
Media	-570	-639	-69
Musea	-113	-44	68
Welzijn			
Samenkracht en burgerparticipatie	-2.503	-2.611	-108
Volksgezondheid			
Volksgezondheid	-940	-994	-54
Reserves	10	-7	-16
Resultaat	-8.425	-8.915	-490

Onderwijs

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

In het contract met de vervoerder van het leerlingenvervoer is vastgelegd dat de NEA-index wordt gehanteerd en dat is gebruikelijk in de vervoersbranche. Het budget van leerlingenvervoer is in de Kadernota 2027 geïndexeerd met €47.000 conform de verwachte NEA-index voor vervoer van 4,5%.

De indexatie van de kinderopvangtoeslag 2027 is nog niet definitief vastgesteld, maar wordt voorlopig ingeschat op vier procent. Het budget van Peuterwerk is met verhoogd €2.500 in de begroting 2027.

De geormerkte rijksbijdrage Onderwijsachterstandsbeleid (VVE) voor 2027 is nog niet bekend. De verwachte lasten en baten zijn voorlopig ongewijzigd op basis van het budget 2026. De mutatie in de werkelijke ontvangen bijdrage 2027 is budgettair neutraal en heeft geen invloed op het begrotingssaldo.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er meer lasten toegedeeld aan het taakveld openbaar onderwijs en het taakveld onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Per 1 januari 2026 valt de gemeente Olst-Wijhe voor Doorstroompunt en de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB) onder de regio IJssel-Vecht. De bijdragen en uitvoering hiervoor wordt vanuit centrumgemeente Zwolle ondergebracht bij de gemeentes uit de Regio. De bijdrage die wordt ontvangen in 2027 vanuit de centrumgemeente in is gelijk aan het budget voor de uitvoeringslasten van de gemeente Olst-Wijhe. De financiële middelen voor WEB en het Doorstroompunt zijn budgettair neutraal verwerkt in de begroting 2027.

Onderwijshuisvesting

De budgetuitzetting wordt voor het overgrote deel veroorzaakt door het met ingang van 2027 in de begroting opnemen van de huurkosten van het nieuwe kindcentrum in Wijhe.

Sport

Sportbeleid en sportaccommodaties

De SPUK Stimulering Sport en de Brede Regeling Combinatiefuncties worden vanaf 2027 tevens voortgezet in een nieuwe regeling voor de periode 2027-2029. De specifieke bedragen voor 2027 zijn nog niet bekend gemaakt vanuit het Rijk.

De SPUK-regeling GALA en IZA eindigen in 2026. Hiervoor komen per 2027 de nieuwe SPUK-regelingen AZWA lokaal en AZWA regionaal ter vervanging. De nieuwe SPUK-regelingen betreffen net als de voorgaande SPUK-regelingen incidentele middelen vanuit het Rijk aan de gemeente Olst-Wijhe. De wijzigingen in SPUK-regelingen hebben dus geen invloed op het structurele begrotingssaldo 2027.

In 2026 zijn er 2 nieuwe kunstgrasvelden bij Wijhe'92 (toplaag) en Overwetering (top- en onderlaag) aangelegd. De kapitaallasten die hieruit voortvloeien vanaf 2027 zijn conform raadsbesluit december 2025 verwerkt in de begroting 2027.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er minder lasten toegedeeld aan de taakvelden sportbeleid en sportaccommodaties.

De onderhoudsbudgetten voor de diverse sportgebouwen worden in de loop van 2027 geactualiseerd als onderdeel van het op te stellen integrale Duurzame Meerjarige Onderhouds Plan Gebouwen.

Kunst en cultuur

Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie, musea en media

De structurele primaire subsidie aan de bibliotheek is in 2027 geïndexeerd.

Vanuit de Septembercirculaire 2026 wordt in 2027 een bijdrage ontvangen van €105.000 voor de gewijzigde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob).

In het kader van de zorgplicht wordt hier al een deel conform amendement raadsvergadering 26 juni 2023 structureel € 55.500 beschikbaar gesteld voor de structurele financiering van hetzij een servicepunt hetzij een bibliotheekvestiging. Dit bedrag is onderdeel van de subsidie aan de bibliotheek. Het restantbedrag van €49.500 is in 2027 voorlopig op een stelpost geplaatst.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten, zijn er minder lasten toegedeeld aan de taakvelden binnen het thema Kunst en cultuur.

De onderhoudsbudgetten voor de gemeentelijke monumenten worden in de loop van 2027 geactualiseerd als onderdeel van het op te stellen integrale Duurzame Meerjarige Onderhouds Plan Gebouwen.

Welzijn

Samenkracht en burgerparticipatie

De structurele primaire subsidies van welzijnsorganisatie binnen het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie zijn verhoogd met €95.000 conform Kadernota 2027. De indexatie 2027 en ophoging van de basissubsidies zijn bewerkstelligd om de kwaliteit, continuïteit en preventieve werking te borgen

Conform het Handelingskader opvang vluchtelingen en huisvesting statushouders uit 2024 zijn de beschikbare financiële middelen van het Rijk voldoende voor de opvang, huisvesting, participatie en

Integratie. Voor de opvang van Oekraïense ontheemden ontvangt de gemeente vanaf 2027 een bijdrage van het Rijk via de Doelgroepfinanciering Flexibele Regeling (DFR). Dit is een wijziging in financiering ten opzichte van de voorgaande jaren.

In plaats van een normvergoeding van €44 per plek per dag in 2026 is de DF-regeling een combinatie van een verlaagde normvergoeding van €11 per plek per dag en een declaratie op basis van werkelijk gemaakte kosten. Aan de lasten die gedeclareerd mogen worden op basis van werkelijk gemaakte kosten zitten wel bepaalde voorwaarden vanuit het Rijk. Indien de lasten van de gemeente buiten de vastgestelde voorwaarden vallen, moet de gemeente dit van de ontvangen normvergoeding financieren.

De verwachting is dat lasten die niet op basis van werkelijke declaratie binnen de voorwaarden van het Rijk vallen, kunnen worden gedekt uit de ontvangen normvergoeding van €11 per plek per dag.

Voorgaande jaren werd vanwege alle onzekerheid rondom de normvergoeding de verwachte baten en lasten van de opvang ontheemden nog niet opgenomen in de primaire begroting. In de begroting 2027 wordt sinds de nieuwe DFR-regeling het budget voor Ontheemden incidenteel en budgettair neutraal voor begrotingsjaar 2027 opgenomen. Dit verklaard de forse stijging in zowel baten als lasten in 2027, maar heeft dus geen invloed op het begrotingssaldo.

Mogelijke kosten voor een transformatie van een nieuwe of vervangende opvanglocatie Ontheemden in 2027 wordt, na goedkeuring door het Rijk, volledig bekostigd uit rijksmiddelen.

De SPUK-regeling GALA en IZA eindigen in 2026. Hiervoor komen per 2027 de nieuwe SPUK-regelingen AZWA lokaal en AZWA regionaal ter vervanging. De nieuwe SPUK-regelingen betreffen net als de voorgaande SPUK-regelingen incidentele middelen vanuit het Rijk. De wijzigingen in SPUK-regelingen hebben dus geen invloed op het structurele begrotingssaldo 2027.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er meer lasten toegedeeld aan het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie.

Asiel

Het COA is verantwoordelijk voor de uitvoering van de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen en draagt daarmee het overgrote deel van de kosten voor de asielopvang. De gemeente verleent hiervoor de benodigde vergunningen, draagt zorg voor de communicatie met de omgeving en voorziet in onderwijshuisvesting. Voor deze taken ontvangt de gemeente een afzonderlijke vergoeding van het Rijk.

Jeugd

Jeugdpreventie

De bijdrage Integrale crisisdienst Spoed4IJssel 2027 neemt voor de gemeente Olst-Wijhe toe met €27.000 en is verwerkt in de begroting 2027. De regionale investering moet leiden tot een bespaarpotentieel in de regionale jeugdzorg kosten. De verwachte besparing voor de gemeente Olst-Wijhe is echter minimaal aangezien de gemeente Olst-Wijhe doorgaans vroegtijdig is betrokken bij gezinnen en de jeugdigen dus al goed in beeld zijn.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er meer lasten toegedeeld aan Jeugd(preventie).

Volksgezondheid

Volksgezondheid

De gemeentelijke bijdrage aan de GGD is conform de begroting 2027 van de GGD geïndexeerd met een bedrag van €70.000. De exacte toenemende structurele lasten aan de GGD waren ten tijde van de Kadernota 2027 nog niet bekend. De indexering gemeentelijke bijdrage 2027 van de GGD is in de begroting 2027 verwerkt.

De SPUK-regeling GALA en IZA eindigen in 2026. Hiervoor komen per 2027 de nieuwe SPUK-regelingen AZWA lokaal en AZWA regionaal ter vervanging. De nieuwe SPUK-regelingen betreffen net als de voorgaande SPUK-regelingen incidentele middelen vanuit het Rijk. De wijzigingen in SPUK-regelingen hebben dus geen invloed op het structurele begrotingssaldo 2027.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er minder lasten toegedeeld aan het taakveld Volksgezondheid

Reserve mutaties

De lagere onttrekking uit de reserve in 2027 ten opzichte van 2026 wordt gedeeltelijk veroorzaakt door de resultaatbestemming 2025. De overgehevelde incidentele budgetten zoals taakstelling statushouders, voorbereidingen sporthal Wesepe en middelen voor de Spreidingswet zijn verwerkt in 2026 met dekking uit de reserve nader te bestemmen middelen.

Daarnaast ontstaan verschillen doordat de onderhoudsbudgetten gebouwen tussen 2026 en 2027 niet gelijk zijn. De kosten van onderhoudsprojecten worden gedekt uit de reserves onderhoud gebouwen. Overigens worden die onderhoudsbudgetten in de loop van 2027 geactualiseerd door het op te stellen nieuwe integrale Duurzame Meerjarige Onderhouds Plan gebouwen.

5 ZORG & JEUGD (MAATWERKVOORZIENINGEN)

INLEIDING

Gemeenten voeren een wettelijke taakuitvoering uit op moment inwoners moeite hebben met het participeren in de samenleving en daarbij onvoldoende steun vinden in de basisvoorzieningen of bij algemene voorzieningen. Dit doen we als Olst-Wijhe zo goed mogelijk binnen de inhoudelijke en financiële mogelijkheden en kaders die er zijn.

Inwoners kunnen zich wenden tot de gemeente om aanspraak te maken op een individuele voorziening. De wettelijke grondslagen liggen hiervoor bij de Participatiewet op het gebied van werk en inkomensondersteuning. Bij de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) op het gebied van meedoen of meedoen mogelijk maken. En de Jeugdwet op het gebied van opvoeden en opgroeien.

De gemeente werkt voor een degelijke taakuitvoering samen met partners en met andere gemeenten om een voldoende uitvoeringsniveau te kunnen garanderen.

Om inwoners tijdig en passend te ondersteunen, wordt gewerkt aan de verdere ontwikkeling van stevige lokale teams. Deze teams vormen de verbinding tussen de sociale basis, algemene voorzieningen en maatwerkvoorzieningen. Professionals werken dicht bij inwoners, kijken integraal naar vragen op verschillende leefgebieden en bieden waar mogelijk zelf ondersteuning. Daarbij wordt uitgegaan van wat inwoners zelf kunnen, samen met hun netwerk en de voorzieningen in de sociale basis. Het doel hiervan is het bieden van integrale ondersteuning en één huishouden, één plan.

In het Bestuursakkoord 2026-2030 willen we slimme en lichtere vormen van ondersteuning doorontwikkelen om de inzet van specialistische zorg of ondersteuning te voorkomen. Met de primaire partners wordt in 2027 gewerkt aan meer zicht op collectieve of groepsgerichte voorzieningen aan inwoners, door gericht aansluiting te zoeken bij hulpvragen en behoeftes in de praktijk. En om aandacht te hebben voor verwijsgedrag naar deze voorzieningen.

We werken vanuit de gedeelde visie en uitgangspunten aan de uitvoering van de Sociale Toekomstvisie 2024-2034 om inwoners zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren, prettig en veilig te laten wonen, kansrijk (op) te groeien, meedoen te stimuleren en te zorgen voor vitale inwoners.

Wat willen wij bereiken?	
Thema:	Doelstellingen:
	Wat willen wij bereiken?
Werk- en inkomensondersteuning (Themalijn 3. Meedoen en samendoen)	De uitvoering van de Participatiewet moet een bijdrage leveren aan de ambitie om tot een inclusieve samenleving te komen (IM 9 Beperken (gevolgen) armoede).
Maatschappelijke ondersteuning	Wij streven naar een samenleving waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken (IM 11 Realiseren (werk)ervaringsplekken).
	We willen de aanspraak op voorzieningen verminderen (IM 17 Verminderen aanspraak op voorzieningen).
Jeugd (Themalijn 2. Goed kunnen opgroeien)	We bieden passende jeugd- en opvoedhulp.
	We willen de aanspraak op voorzieningen verminderen (IM 17 Verminderen aanspraak op voorzieningen).
	We zorgen dat domeinen zorg, welzijn en veiligheid met elkaar samenwerken om complexe problematiek te kunnen hanteren en escalaties en risico's in de gezinnen worden voorkomen (IM 4 Bevorderen veiligheid).

Voor een overzicht van de verplichte indicatoren wordt verwezen naar de bijlage van deze begroting en naar afzonderlijke beleidsdocumenten.

beleidskaders

- Sociale Toekomstvisie 2024-2034
- Regionale Visie Jeugdhulp IJsselland 2026–2031
- Verordening Sociaal Domein 2024
- Beleidskader inburgering van statushouders (2021)
- Regiovisie Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang 'Kracht in kwetsbaarheid' 2024-2026
- Regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling "Lokaal Sterk" 2025-2030

Wat doen wij daarvoor?

Werk- en inkomensondersteuning

De uitvoering van de Participatiewet moet een bijdrage leveren aan de ambitie om tot een inclusieve samenleving te komen (IM 9 Beperken (gevolgen) armoede).

Uitvoering Participatiewet

We geven uitvoering aan de Participatiewet. De Participatiewet richt zich op inwoners zonder werk. Op het toeleiden naar werk en op het bieden van een inkomen op minimum niveau. We verlenen inkomensondersteuning op basis van inkomensregelingen. En we werken aan participatie, door toeleiding naar betaald of onbetaald werk. De toegang naar maatwerkvoorzieningen is binnen de gemeentelijke organisatie georganiseerd.

Participatiewet in balans

Per 1 januari 2026 is de Participatiewet herzien en wordt vervolgd onder de naam Participatiewet in balans. De Participatiewet in balans betreft een wetswijziging van de Participatiewet die 23 maatregelen bevat met als doel om de wet beter te laten aansluiten op de mogelijkheden en omstandigheden van de mensen voor wie deze bedoeld is. Dit wordt nagestreefd door de mens meer centraal te stellen en uit te gaan van vertrouwen. Ook wordt er meer ruimte gecreëerd voor de uitvoerende professional. Dit moet leiden tot een beter uitvoerbare wet, meer rekening houden met de menselijke maat en meer uitgaan van vertrouwen in bijstandsgerechtigden. De maatregelen worden gefaseerd in 2026 en 2027 ingevoerd. De aanpassingen in de Verordening Sociaal Domein en het huidige beleid naar aanleiding van deze wetswijziging volgen naar verwachting in het eerste kwartaal van 2027 waarna er conform wordt gehandeld in de uitvoering.

Wet handhaving sociale zekerheid

De Wet handhaving sociale zekerheid treedt op 1 januari 2027 in werking en biedt gemeenten meer ruimte om passend en evenredig te handhaven. Het wetsvoorstel sluit aan bij de al ingezette koers vanuit de Participatiewet in Balans. Gemeenten krijgen meer ruimte om maatwerk toe te passen en om bij besluiten rekening te houden met de aard en ernst van de overtreding, de mate van verwijtbaarheid en de mate waarin de gemeente ook zelf een rol heeft gespeeld bij het ontstaan van de situatie. Het wetsvoorstel introduceert ook het vergisrecht: hiermee kan voorkomen worden dat inwoners door een enkele fout in een onomkeerbare spiraal van schulden en problemen terechtkomen. Indien aanpassingen in de Verordening Sociaal Domein en het huidige beleid nodig zijn, volgen deze naar verwachting in het eerste kwartaal van 2027.

Maatschappelijke ondersteuning

Wij streven naar een samenleving waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij mensen naar elkaar omkijken.

Uitvoering Wet Maatschappelijke Ondersteuning

We geven uitvoering aan de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). De gemeente heeft de wettelijke taak om inwoners die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn te ondersteunen. De vormen van ondersteuning zijn zeer divers.

De gemeente heeft contracten met aanbieders van zorg die ondersteuning bieden. Onder voorwaarden kan een persoonsgebonden budget (pgb) worden verleend.

De toegang naar maatwerkvoorzieningen is binnen de gemeentelijke organisatie georganiseerd., met uitzondering van de toeleiding naar beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

Inkoop huishoudelijke hulp en maatwerkvoorzieningen Wmo

De huidige contracten op het gebied van huishoudelijke hulp en de maatwerkvoorzieningen Wmo (te weten begeleiding en dagbesteding) lopen eind 2028 af. Het is van belang om hier tijdig op te anticiperen en daarom wordt in de tweede helft van 2027 gestart met het voorbereiden van de aanbestedingen om deze vormen van Wmo-ondersteuning in te kopen en tijdig nieuwe contracten te hebben.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

De huidige regiovisie 'Kracht in kwetsbaarheid' heeft een looptijd van 2024-2026. In deze regiovisie is ingezet om de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis te maken. De doelen en actielijnen uit de regiovisie zijn nog steeds relevant en medio 2027 zal een herijkte regiovisie gedeeld worden. In de tussentijd zullen we ons blijven inzetten op vroegsignalering, preventie, een sterk voorliggend veld en maatwerk indien nodig.

De regio Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang is daarnaast ook bezig om het huidige aanbod van beschermd wonen te herontwerpen, zodat het aanbod beter past bij de vraag. De nieuwe aanbesteding zal in 2027 plaatsvinden, waarna de nieuwe raamwerkovereenkomsten voor het regionale aanbod vanaf 1 januari 2028 zullen starten.

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Begin 2026 is de nieuwe regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling (2025-2030) – Lokaal Sterk vastgesteld door de gemeenteraad. Naar verwachting is begin 2027 de bijbehorende uitvoeringsagenda vastgesteld door het college. De aankomende jaren wordt ingezet op de prioriteiten genoemd in deze documenten;

- Preventie - Voorkomen en bespreekbaar maken van alle vormen van huiselijk geweld en kindermishandeling
- Kwalitatieve zorg en het duurzaam stoppen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- Leren, verbeteren & innoveren

Dit sluit aan bij reeds gaande ontwikkelingen in de gemeente, zoals inzetten op vroegsignalering, preventie, een sterk voorliggend veld en sociale veerkracht. Maar ook bij de aanpak voorkomen escalatie (AVE) die de gemeente helpt goed zicht te houden op de complexe problematiek.

Door in te zetten op deze 3 prioriteiten werkt de gemeente Olst-Wijhe, ook in regionaal verband, aan een samenleving waaraan iedere inwoner naar vermogen meedoet en waarbij men naar elkaar omkijkt.

We willen de aanspraak op individuele voorzieningen verminderen.
--

Sterk voorliggend veld

Het voorveld in de sociale basis en voorliggend aanbod blijft bestendig. Dat is nodig om hulpvragen adequaat op te vangen en waar dat kan te en passend is te verplaatsen naar voorliggend aanbod. Dit houdt in dat inwoners bekend worden gemaakt bij Ut Welzijnsloket om hun vragen te stellen, ze daar verwezen worden naar passende hulp en ondersteuning en er voldoende bezetting in het voorveld is om deze vragen op te vangen. Daarnaast blijven we initiatieven zoals het zelfregiecentrum voorzetten zodat inwoners zich kunnen richten op zelfregie en herstel om de regie op hun eigen leven te behouden/terug te krijgen.

Daarnaast willen we inwoners pro-actief wijzen op hun eigen verantwoordelijkheden als het gaat om hulp vragen bij naasten of bijvoorbeeld het toekomstbestendig maken van hun huis.

Jeugdzorg

We bieden passende jeugd- en opvoedhulp.
--

Uitvoering Jeugdwet

We geven uitvoering aan de Jeugdwet. We zetten ons in om zorg te dragen voor een breed aanbod van hulp bij opgroei-, opvoed- of gedragsproblemen. De vormen van ondersteuning zijn zeer divers. Onderdelen als jeugdbescherming en jeugdreclassering vallen ook onder de taken. De gemeente voert de inkoop en contractmanagement in regionaal samenwerkingsverband uit binnen de Jeugdzorgregio regio IJsselland.

Gemeentelijke toegang maatwerk

De toegang naar maatwerkvoorzieningen is binnen de gemeentelijke organisatie georganiseerd, met de aanvulling dat ook jeugdartsen, huisartsen en gecertificeerde instellingen mogen doorverwijzen naar jeugdhulp. De aanspraak op jeugdreclassering en jeugdbescherming wordt door een rechter opgelegd.

Het handelingskader voor de toegang is opgenomen in de integrale Verordening Sociaal Domein. In 2027 wordt de laatste geactualiseerde Verordening aan de raad voorgelegd ter vaststelling, met daarin een verwerking van de meeste recente wet en regelgeving.

Regionale samenwerking jeugd

Wij geven uitvoering aan de Regiovisie Jeugd IJsselland 'Een jeugdige groeit het mooist op zijn eigen wortels' en vertalen deze naar de behoeften van inwoners van Olst-Wijhe. Vanuit RSJ IJsselland werken we samen aan de nieuwe inkoop van specialistische jeugdhulp en geven we invulling aan onze wettelijke verantwoordelijkheid voor het beschikbaar maken van passende jeugdhulp.

We verkennen de mogelijkheden voor een lokale kleinschalige woonvoorziening, zodat jeugdigen die niet thuis kunnen wonen zoveel mogelijk verbonden blijven met hun eigen school, sport en sociale netwerk.

We werken vanuit de bedoeling, passen de omgekeerde toets toe en pakken hulpvragen die meerdere leefdomenissen raken integraal op. Daarbij zetten we actief in op het voorkomen van uithuisplaatsingen, zodat kinderen zoveel mogelijk kunnen opgroeien in hun eigen leefomgeving en netwerk.

We werken aan duurzame oplossingen om de instroom in specialistische jeugdhulp te verminderen.

Laagdrempelig, voorliggend en vroegtijdig werken om inzet te voorkomen.

We blijven investeren in de doorontwikkeling van het CJG Olst-Wijhe, ut Welzijnsloket en de lokale gemeentelijke toegang, waarbij we werken volgens de uitgangspunten van het richtinggevend kader Stevige Lokale Teams. Daarbij zetten we in op het versterken van de eigen kracht en mogelijkheden van gezinnen, zodat ondersteuning zoveel mogelijk binnen het eigen netwerk of met lichte, toegankelijke hulp kan worden georganiseerd. Daarnaast blijven we ambulant hulpverleners en de POH-GGZ inzetten om hulpvragen vroegtijdig op te vangen, te versterken wat al goed gaat en waar mogelijk zwaardere vormen van jeugdhulp te voorkomen.

We zorgen dat domeinen zorg, welzijn en veiligheid met elkaar samenwerken om complexe problematiek te kunnen hanteren en escalaties en risico's in de gezinnen worden voorkomen (IM 4 Bevorderen veiligheid).

Aanpak complexe casuïstiek

In 2026 is het Regieteam Zorg & Veiligheid ingericht met een procesregisseur en twee casusregisseurs voor inwoners en gezinnen met complexe en domeinoverstijgende problematiek. Vanuit deze functie organiseren en stimuleren wij de samenwerking tussen het lokale team, zorgaanbieders, maatschappelijke partners en veiligheidsketenpartners.

Met behulp van de Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) zorgen wij voor duidelijke regie, een integrale aanpak en heldere afspraken over verantwoordelijkheden. Hierdoor worden risico's eerder signaleerd, wordt stagnatie in de samenwerking doorbroken en voorkomen wij waar mogelijk escalatie en onveiligheid binnen gezinnen en huishoudens.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Zorg en Jeugd (maatwerkvoorziening)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	4.989	4.114	4.050	4.207	4.207	4.207

Lasten	-22.027	-21.185	-23.170	-23.218	-23.473	-23.581
Saldo van baten en lasten	-17.039	-17.070	-19.120	-19.012	-19.266	-19.374
Onttrekking reserves	5	258	0	0	0	0
Toevoeging reserves	0	0	0	0	0	0
Resultaat	-17.034	-16.813	-19.120	-19.012	-19.266	-19.374

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Vershil
Werk en inkomensondersteuning			
Arbeidsparticipatie	-942	-1.001	-59
Inkomensregelingen	-1.819	-2.251	-432
WSW en beschut werk	-2.162	-2.095	67
Maatschappelijke ondersteuning			
Begeleiding (Wmo)	-1.254	-1.466	-212
Beschermd wonen (Wmo)	17	-43	-60
Coördinatie en beleid Wmo	-253	-217	36
Dagbesteding (Wmo)	-474	-587	-113
Huishoudelijke hulp (Wmo)	-1.947	-2.097	-150
Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	-835	-711	124
PGB Wmo	-234	-240	-6
Toegang en eerstelijnsvoorz. Integraal	-464	-375	89
Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	-383	-395	-12
Jeugdzorg			
Coördinatie en beleid Jeugd	-148	-140	8
Jeugdbescherming	-379	-389	-10
Jeugdhulp ambulant landelijk	-86	-88	-2
Jeugdhulp ambulant lokaal	-239	-245	-6
Jeugdhulp ambulant regionaal	-3.312	-3.775	-463
Jeugdhulp met verblijf regionaal	-1.111	-1.646	-535
Jeugdhulp met verblijf lokaal	-143	-147	-4
Jeugdhulp met verblijf landelijk	-3	-3	0
Jeugdredactering	-31	-31	0
PGB Jeugd	-171	-176	-5
Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	-698	-1.004	-306
Reserves	258	0	-258
Resultaat	-16.813	-19.120	-2.308

Werk- en inkomensondersteuning

Er is geen nieuwe instroom meer in de Wsw en heeft daarom een natuurlijk aflopend karakter. Hiervoor in de plaats zijn er nieuwe doelgroepen ontstaan, waaronder Beschut Werk. De re-integratie activiteiten nemen tevens jaarlijks toe als gevolg van een toename van de doelgroepen.

De Wsw-verdeling is geactualiseerd met de realisaties van het gemiddeld aantal dienstbetrekkingen.

Vanaf 2027 verandert de manier waarop het budget voor Beschut Werk door het Rijk wordt verdeeld. Tot en met 2026 was de verdeling van Beschut Werk vooral gebaseerd op historische uitgangspunten. Vanaf 2027 wordt 70 procent van het budget verdeeld op basis van het aantal beschutte werkplekken dat gemeenten daadwerkelijk hebben gerealiseerd. De overige 30 procent wordt verdeeld op basis van het aantal inwoners met een positief advies Beschut Werk vanuit het UWV. Daarmee verschuift de financiering van een historisch verdeelmodel naar een model dat sterker aansluit bij de feitelijke inzet van gemeenten en de behoefte aan Beschut Werk. De nieuwe verdeling voor Beschut Werk wordt stapsgewijs ingevoerd. In 2027 gaat het om een derde van het budget, in 2028 voor twee derde en vanaf 2029 geldt de nieuwe verdeling volledig.

Als gevolg van de actualisatie van de doelgroepen en vernieuwde verdeelsystematiek Beschut Werk zijn op basis van de Meicirculaire 2026 de structurele mutaties van 2027 tot en met 2030 verwerkt in de begroting 2027.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten meer lasten toegedeeld aan de taakvelden die vallen onder het thema Werk- en inkomensondersteuning.

Maatschappelijke ondersteuning

Hulpmiddelen, diensten en wmo zorg

De budgetten Wmo zorg zijn voor 2027 bijgesteld en geïndexeerd.

De schommellende mutaties op de verschillende Wmo-taakvelden hebben als voornaamste reden dat de budgetten zijn verschoven binnen het thema Wmo. Zo is er een betere aansluiting met de werkelijk verwachte kosten op taakveld niveau en niet alleen op het volledige thema Wmo.

Gezien de aanhoudende demografische druk (vergrijzing) is bij de begroting 2026 een meerjarig oplopende volumeontwikkeling Wmo opgenomen. De stelpost heeft een stapsgewijze opbouw. De stelpost is voor 2030, het laatste begrotingsjaar in de begroting 2027 - 2030, verhoogd om de volledig verwachte volumeontwikkeling voor Wmo te ondervangen. De stelpost 'volumeontwikkeling Wmo' is op basis van de vastgestelde verwachte volumeontwikkeling Wmo van het CPB.

Vanaf 2027 zou de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo worden ingevoerd. De inwerkingtreding van deze wet is wederom uitgesteld en nu voorzien per 1 januari 2028 in plaats van 1 januari 2027. Het Rijk compenseert het uitstel van de inkomsten van de eigen bijdrage 2027. De inkomsten eigen bijdrage WMO zijn in de begroting 2027 verlaagd met de compensatie van het Rijk. Uitstel van de inwerkingtreding van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage in de Wmo is budgettair neutraal verwerkt in de begroting 2027-2030.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen wmo en integraal, coördinatie en beleid

De kosten voor onder andere preventie, voorlichting, advisering, toegang Wmo, beleid en ondersteuning zijn hier verantwoord. Alle voorzieningen die behoren tot de eerste lijn worden hier verantwoord, zowel met betrekking tot de Wmo als voor Jeugd. Waar nodig zijn de budgetten geïndexeerd voor 2027.

Veilig Thuis heeft vanwege de toenemende stijging van huiselijk geweld en kindermishandeling een eenmalige aanvullende bijdrage voor 2027 gevraagd aan de gemeentes die zijn aangesloten bij Veilig Thuis. De eenmalige aanvullende bijdrage in 2027 van €23.000 van de gemeente Olst-Wijhe aan Veilig Thuis is verwerkt in de begroting 2027. In de loop van 2027 wordt gekeken of de toenemende stijging aanhoudt en of er meerjarig een verhoging van de bijdrage benodigd is.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De toedelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er binnen het thema Maatschappelijke ondersteuning verschuivingen op taakveld-niveau. De personeelslasten toegedeeld aan de taakvelden Beschermd Wonen, Hulpmiddelen en diensten en Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo nemen toe, terwijl taakveld Coördinatie en beleid Wmo afneemt.

Jeugdzorg

Jeugdhulp

De budgetten jeugdzorg zijn voor 2027 bijgesteld en geïndexeerd.

Zoals in de raadinformatiebrief van 23 juni 2026 aangegeven, ziet de gemeente Olst-Wijhe de afgelopen jaren fors stijgende jeugdhulpkosten en toenemende complexe casuïstiek. Landelijk speelt er veel binnen de jeugdhulp, zowel wettelijke ontwikkelingen, de Hervormingsagenda Jeugd en de zorg rondom de toenemende vraag naar jeugdhulp. Deze complexe hulpvragen leiden tot grote onvoorziene kosten, met vooraf veelal weinig zicht op de uiteindelijke (financiële) impact. Deze tendens wordt regionaal en landelijk (h)erkend.

In de raadinformatiebrief is toegelicht dat er eind 2025 en begin 2026 een aantal zeer complexe en daarmee dure jeugdhulptrajecten zijn gestart die de grote kostenstijging verklaren. Deze ontwikkeling is slechts zeer beperkt beïnvloedbaar door de gemeente en zal naar verwachting ook in de komende jaren deels doorwerken. De piek van 2026 zet zich echter niet volledig door naar 2027, want er is gekeken welke dure en complexe casussen een verwacht meerjarig structureel karakter hebben en welke casussen eenmalig zijn met een relatief kort verblijfsduur.

Alles afwegend betekent voorgaande dat de gemeente Olst-Wijhe voor de kosten van jeugdhulp in de begroting 2027-2030 een structureel aanvullend bedrag van €500.000 opneemt voor de structurele dure casussen.

Naar aanleiding van de memo over de ontwikkeling jeugdhulpkosten 2026 zijn de structurele jeugdhulpkosten dieper geanalyseerd. Er is gekeken naar de uitgaven en de primaire begroting van afgelopen jaren. De afgelopen 3 jaar zijn de budgetten van jeugdhulp elke jaar tussentijds verhoogd met de bestuursrapportage. Om aansluiting te krijgen tussen primaire begroting 2027 en verwachte kosten 2027 is er een inhaalslag voorgesteld om het budget van jeugdhulp structureel extra te verhogen met €255.000

De prijsindexatie, volumeontwikkeling en aanvullende bijdragen zorgt ervoor dat het budget van de jeugdzorg in de begroting 2027 in totaal stijgt met een bedrag van 1,025 miljoen euro ten opzichte van de begroting 2026, namelijk van 5,475 miljoen euro naar 6,5 miljoen euro.

Tot slot wordt hierbij nog aangegeven dat de structurele financiering van de Jeugdwet landelijk nog een groot gesprekstema is. De deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd onder leiding van Tamara van Ark zal begin 2027 een uitspraak doen over de haalbaarheid van de besparingsmogelijkheden die in de Hervormingsagenda worden beschreven en hoe om te gaan met het verschil tussen kosten en beschikbare middelen voor de jeugdzorg bij gemeenten.

Gezien de ontwikkelingen bij de jeugdzorg is bij de begroting 2026 een meerjarig oplopende volumeontwikkeling Jeugd opgenomen. De stelpost heeft een stapsgewijze opbouw. De stelpost is voor 2030, het laatste begrotingsjaar in de begroting 2027 - 2030, verhoogd om de volledig verwachte volumeontwikkeling voor Jeugd te ondervangen. De stelpost 'volumeontwikkeling Jeugd' is op basis van de vastgestelde verwachte volumeontwikkeling Jeugdwet CPB.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen, coördinatie en beleid

De kosten voor uitvoering regionale jeugdhulp, jeugdbeleid, uitvoering en preventiebeleid worden hieronder verantwoord. Deze kosten zijn voor 2027 waar nodig geïndexeerd.

Door aanvullende personele inzet van twee AVE-casusregisseurs en een tijdelijke Consulent Jeugd wordt vanaf 2026 gewerkt aan het inrichten van een Stevig lokaal team, het uitvoeren van de Hervormingsagenda Jeugd en het voorkomen van escalatie in huishoudens waar er sprake is van multiproblematiek. Dit alles moet op de lange termijn leiden tot het dempen of zelfs verlagen van de jeugdhulpkosten.

Directe personeelslasten worden toegedeeld aan het taakveld waar de medewerker een bijdrage levert. De todelingsmethode van de personeelslasten is herijkt met de begroting 2027, zodat de lasten reëler worden toegedeeld aan het juiste taakveld. Door de herijking van de toedeling van personeelslasten zijn er meer lasten toegedeeld aan de taakvelden Toegang en eerstelijnsvoorzieningen en Coördinatie en beleid.

Reserve mutaties

De reden voor de onttrekking van €258.000 uit de reserve in 2026 ten opzichte van helemaal geen onttrekking van de reserve in 2027, is dat alle reserve mutaties in 2026 van het programma Zorg en Jeugd betrekking hebben op de resultaatbestemming 2025 die verwerkt is in 2026. Het gaat om de incidentele middelen in 2026 van de POK-gelden, P-wet in balans en de herstructurering sociaal ontwikkelbedrijven.

6.ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, OVERHEAD & ONVOORZIEN

INLEIDING

Het "programma" Algemene dekkingsmiddelen, overhead en onvoorzien omvat de volgende taakvelden: overhead, Treasury, OZB woningen, OZB niet-woningen, belastingen overig, algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds, overige baten en lasten, vennootschapsbelasting en mutaties reserves.

De paragrafen Bedrijfsvoering, Lokale heffingen en Financiering hebben een sterke relatie met de taakvelden van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

Wat willen wij bereiken?	
Thema:	Doelstellingen:
	Wat willen wij bereiken?
Financiën	Het voeren van een doelmatig financieel beleid dat leidt tot structureel sluitende begrotingen.

Beleidskaders

Het beleid voor dit onderdeel is - naast hetgeen in wetgeving is vastgelegd - gebaseerd op de volgende documenten:

- Nota reserves en voorzieningen 2021.
- Nota waardering en afschrijving 2021.
- Treasurystatuut 2019.
- Financiële verordening.
- Controleverordening.
- Onderzoeksverordening 2005.
- Nota weerstandsvermogen 2013.

Toelichting overzicht algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien

Bedragen x € 1.000

Onderdeel	Begroting 2027
Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is	5.760
Algemene uitkeringen	42.326
Dividend	123
Saldo van de financieringsfunctie	258
Overige algemene dekkingsmiddelen	0
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	48.467
Vennootschapsbelasting	-12
Overhead	-10.503
Onvoorzien	0
Totaal programma algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien (excl. reservemutaties)	37.952

Treasury

In dit onderdeel wordt volstaan met een korte toelichting. In de Gemeentewet is een afzonderlijke financieringsparagraaf voorgeschreven. Deze paragraaf vormt een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Voor deze toelichting wordt verwezen naar hoofdstuk 2, paragraaf 4: Financiering.

Algemene uitkering

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt aangemerkt als algemeen dekkingsmiddel en wordt berekend naar de plaatselijke situatie. Basis voor deze begroting vormt de Meicirculaire 2026

van het Rijk. De Septembercirculaire 2027 is vanwege de vroege verschijningsdatum ook meegenomen in deze begroting.

Lokale heffingen

De ontwikkelingen op het terrein van de lokale heffingen komen uitgebreid aan de orde in de paragraaf Lokale heffingen. In dit onderdeel wordt volstaan met een korte beschrijving van en toelichting op de lokale -niet gebonden- heffingen: de onroerende zaakbelastingen en de toeristenbelasting. Deze heffingen kennen in tegenstelling tot heffingen als het rioolrecht en de afvalstoffenheffing vooraf geen specifiek bestedingsdoel. Het zijn algemene dekkingsmiddelen, die vrij kunnen worden ingezet.

Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

1. Onroerende zaakbelastingen

Betreft een eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft dus ook gevolgen voor de ozb-tariefberekeningen. In de ramingen 2026 wordt voor de ozb-tarieven uitgegaan van een (trendmatige) opbrengststijging van 2,8%.

2. Toeristenbelasting

Uw raad heeft in november 2023 het tarief voor 2025 vastgesteld op € 1,50 per overnachting. Deze geldt ook in 2027.

Onvoorzien en algemene baten en lasten

Voor onvoorziene uitgaven is in de begroting een bedrag opgenomen van een symbolische € 1. De stelpost is wettelijk verplicht, maar kent geen minimumomvang. Doordat de risico's worden opgevangen met de algemene reserves en significante afwijkingen aan de raad worden gemeld, is de stelpost onvoorzien overbodig.

Wat doen wij daarvoor?

Financiën

Het voeren van een doelmatig financieel beleid dat leidt tot structureel sluitende begrotingen.

Onze begroting is op dit moment niet in balans. Voor het boekjaar 2027 volgen maatregelen in de 1e begrotingswijziging op deze begroting. In 2027 zetten we onverminderd in op het realiseren van een structureel sluitend begroting voor 2028 en verder met nog uit te werken concrete maatregelen. Ondertussen is de hoop dat de pijn wordt verlicht door compensatie voor de jeugdzorg, dat er aanvullende middelen komen vanwege achterblijvende indexatie van het gemeentefonds en dat de een nieuwe herijking van het gemeentefonds het beeld niet verder verslechtert.

Wat mag het kosten?

Bedragen x € 1.000

Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten	47.621	47.395	51.157	50.022	50.647	51.389
Lasten	-11.633	-11.480	-11.896	-10.859	-10.827	-11.343
Saldo van baten en lasten	35.987	35.914	39.261	39.163	39.820	40.046
Onttrekking reserves	1.174	1.203	452	437	97	55
Toevoeging reserves	-2.087	-105	-104	-107	-108	-108
Resultaat	35.074	37.013	39.609	39.493	39.809	39.993

Bedragen x € 1.000

Thema's en taakvelden	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil
-----------------------	----------------	----------------	----------

Overhead			
Overhead	-11.456	-10.410	1.047
Treasury			
Treasury	391	355	-36
Lokale heffingen			
Belastingen overig	9	8	-1
Economische promotie	224	223	-1
OZB niet-woningen	1.336	1.428	92
OZB woningen	3.979	4.102	122
Algemene uitkeringen			
Uitkeringen Gemeentefonds	40.237	42.326	2.089
Overige baten en lasten			
Overige baten en lasten	401	0	-401
Resultaat van baten en lasten	794	1.242	448
Vennootschapsbelasting			
Vennootschapsbelasting	0	-12	-12
Reserves	1.098	348	-751
Resultaat	37.013	39.609	2.596

Overhead

De overheadkosten dalen per saldo door ondermeer aflopende afschrijvingslasten en doordat in 2026 incidentele onderhoudskosten waren geraamd.

Treasury

Per saldo is er een nadeel op dit taakveld ten opzichte van 2026. Dit wordt met name verklaard doordat er hogere rentelasten verwacht worden.

Lokale heffingen

Het verschil op dit taakveld ontstaat door het toepassen van een prijsindexatie van de OZB-opbrengstramingen. Ten opzichte van 2026 is de geraamde opbrengst met 2,8% verhoogd.

Algemene uitkeringen

De algemene uitkering uit het Gemeentefonds is gebaseerd op de Septembercirculaire 2026. Hierin zijn de aanpassingen in het accres, maatstaven en uitkeringsfactor verwerkt. De totale opbrengst 2027 is ruim € 2,0 miljoen hoger dan in 2026.

Overige baten en lasten en onvoorzien

Het verschil van dit taakveld wordt verklaard doordat tot deze begroting het begrotingssaldo opgenomen was onder dit taakveld. Dit is echter verplaatst naar het taakveld waar ook het werkelijke resultaat van baten en lasten bij de jaarrekening wordt geboekt. Dat maakt een vergelijk eenvoudiger. Wat resteert op dit taakveld is de taakstelling tijdschrijven (baten en lasten) die per saldo neutraal is en de stelpost onvoorzien van € 1.

Vennootschapsbelasting

Onder deze post is budget geraamd voor externe advisering met betrekking tot de vennootschapsbelasting.

Reserve Mutaties

De daling van de bijdrage uit de reserves tussen 2026 en 2027 wordt vooral verklaard door de hogere onttrekking ter dekking van de digitale transformatie en organisatie-ontwikkeling in 2026.

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

Inleiding

Algemeen

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in het beleid ten aanzien van de lokale heffingen (inclusief kwijtscheldingsbeleid), de lokale lastendruk en de geraamde inkomsten van de diverse heffingen. Daarnaast geeft de paragraaf inzicht in de kostendekkendheid van de heffingen en de producten die samenhangen met de heffingen. In deze paragraaf staat het beleid dat de gemeente in 2027 gaat voeren ten aanzien van de lokale heffingen.

In deze paragraaf is volgens artikel 10 van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) informatie opgenomen over de volgende zaken:

- Beleid ten aanzien van de lokale heffingen.
- Een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen.
- Per belastingsoort de verwachte inkomsten.
- Een aanduiding van de lokale lastendruk.
- Een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

De lokale heffingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn een integraal deel van het te voeren beleid. Zij dienen als instrument om tot afgewogen beslissingen rond de keuzes van (nieuwe) voorzieningen in relatie tot de belastingdruk voor de burgers te komen.

Begripsbepaling

De lokale heffingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

- Algemene belastingen (bijv. de OZB);
- Bestemmingsbelastingen (bijv. afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- Retributies, rechten en leges, (bijv. lijkbezorgingsrechten en paspoorten).

Algemene belastingen

De algemene belastingen komen ten goede aan algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten niet gelabeld zijn maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden

ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen bijvoorbeeld de onroerendezaakbelastingen, de forensen- en toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of

voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Voorbeelden hiervan zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de

kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies

Retributies worden geheven van personen aan wie de gemeente een specifieke dienst verleent die voor

die persoon een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges: vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst als het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

Met betrekking tot de belastingen en rechten zijn de beleidsuitgangspunten verschillend.

Beleidsuitgangspunt gemeentelijke belastingen

Bij de belastingen staat de budgettaire functie voorop. De meeste inkomsten uit belastingen worden

gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Er hoeft geen relatie te zijn tussen de opbrengsten van deze belastingen en de dienstverlening vanuit de gemeente. De belastingen worden voor het jaar 2026 geïndexeerd met 2,8%. Dit is in lijn met de prijsindexering.

Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Dit heeft gevolgen voor de jaarlijkse ozb-tariefberekeningen. De definitieve tarieven worden in de raadsvergadering van december 2026 vastgesteld. Uitgangspunt voor de opbrengst 2027 zijn de begrotingsrichtlijnen 2027-2030. Voor 2027 wordt de opbrengst (trendmatig) verhoogd met 2,8%. Verder ook even het idee ondernemersfonds afwachten.

Onder de OZB valt onder meer de eigenarenbelasting woningen en de eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen.

Olst-Wijhe heeft de volgende algemene gemeentelijke belastingen:

- Onroerendesaakbelasting
- Baatbelastingen
- Toeristenbelasting
- Reclamebelasting

Beleidsuitgangspunt bestemmingsbelastingen en retributies

Door het karakter van de rechten als bestemmingsheffing is er een duidelijke relatie tussen de opbrengst

van de rechten en de kosten van de door de gemeentelijke overheid te leveren tegenprestatie.

Beleidsuitgangspunt is om die reden de kostendekkendheid van de betrokken tegenprestatie c.q. het overheidsproduct. De kostendekkendheid bepaalt in principe het in rekening te brengen tarief aan de burger. Algemeen beleid is de tarieven zoveel mogelijk kostendekkend te laten zijn. In een aantal gevallen

is dat structureel niet mogelijk, gelet op sociaal maatschappelijke factoren of wettelijk vastgestelde (maximum-) tarieven.

Voor de leges zijn verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende onderdelen van de verordening geconstateerd. Op basis van een geactualiseerde kostenonderbouwing heeft het college voorgesteld de legestarieven voor 2027 vast te stellen op een niveau dat leidt tot 100% kostendekkendheid.

Richtlijnen tariefvoorstellen

Bij de tariefvoorstellen is waar nodig rekening gehouden met een deelbaarheid door 12. In de verordeningen wordt de heffing naar tijdsgelang geregeld. Het vergemakkelijkt de inning van belastinggelden bij tussentijdse aanslagoplegging en de terugbetaling van ontheffingen. Hierdoor treden er marginale afwijkingen naar beneden op in de voorgestelde tariefhoogte t.o.v. de begrote 2,8% tariefstijging.

Tariefontwikkeling 2027

Uitgangspunten lastendruk 2027

Voor de lokale heffingen zijn de volgende gemeentelijke uitgangspunten geformuleerd:
De Beleids- en financiële begroting 2027-2030 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2026-2029 vastgesteld door de raad d.d. 10 november 2025, inclusief de begrotingswijzigingen 2026.
De trendmatige verhoging van de opbrengst voor de onroerendezaakbelastingen bedraagt 2,8%.

Voor de toeristenbelasting is het besluit betreffende vaststelling belastingverordeningen 2025 en het tarief toeristenbelasting 2027 van 9 december 2024 het uitgangspunt. Overeenkomstig dit besluit is het tarief voor 2027 € 1,50 per overnachting.

De tariefgebonden retributies en leges worden trendmatig verhoogd met 2,8%. Voor tariefgebonden retributies en leges geldt in principe het uitgangspunt om (gefaseerd) te streven naar 100% kostendekking.

Lokale lastendruk 2027

Om een indruk te hebben wat de "lokale lastendruk" is, wordt gekeken wat een huishouden aan gemeentelijke belastingen moet betalen. Daarbij worden de voor huishoudens gebruikelijke heffingen OZB, rioolrecht en afvalstoffenheffing betrokken.

Woonlastenoverzicht 2027

Het woonlastenoverzicht 2027 kan op dit moment nog niet gegeven worden. Dit is afhankelijk van de definitieve vaststelling van de tarieven voor de OZB in de raad van december 2026. Het woonlastenoverzicht wordt opgenomen in het voorstel over vaststelling van de tarieven.

Afvalstoffentarieven

De tarieven voor de afvalstoffenheffing stijgen in 2027. De stijging wordt grotendeels veroorzaakt door de hogere kosten voor afvalinzameling en -verwerking als gevolg van de indexering van de tarieven van ROVA. Omdat de kosten van ROVA circa 80% van de totale kosten van de afvalstoffenheffing vormen, werkt deze kostenontwikkeling direct door in de tarieven.

Uitgangspunt blijft een kostendekkende afvalstoffenheffing. Eventuele voor- en nadelen die gedurende het jaar ontstaan, worden verrekend via de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing zodat schommelingen in de kosten over meerdere jaren kunnen worden opgevangen.

OZB

Afhankelijk van de uitkomsten van de jaarlijkse herwaardering worden de definitieve tarieven vastgesteld. Deze gevolgen brengen we nader in beeld bij het raadsvoorstel en verordening OZB.

Commerciële WOZ-bureaus

Per 1 januari 2024 was er een wetsvoorstel aangenomen dat de proceskosten en immateriële schadevergoeding voor WOZ en BPM matigt. De matiging van de kosten van rechtsbijstand geldt voor bezwaar en beroep tegen een besluit (beschikking op uitspraak) dat op of na 1 januari 2024 is bekendgemaakt.

Dit leverde een hoos aan beroepszaken voor het jaar 2023 e.v. In 2026 is een groot deel van deze beroepen afgehandeld door de Rechtbank. De verwachting is dat in 2026 de laatste zaken voor 2023 worden afgehandeld. De beroepszaken voor de jaren erna zijn ingepland en kennen veel lagere aantallen. De reservering voor de proceskosten is dan ook naar beneden bijgesteld.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is voor de gemeente een belangrijk instrument in het bestrijden van armoede. Er kunnen voor de inwoners omstandigheden ontstaan waardoor het onmogelijk is om aan de verplichtingen tot betaling van de gemeentelijke belastingen te voldoen. Bij de het heffen van belastingen wordt er echter geen rekening houden met het inkomen, vermogen of de draagkracht van de belastingbetaler.

De mogelijkheid voor gemeenten om kwijtschelding van belastingen te verlenen, is geregeld in de Gemeentewet. Daarnaast geldt voor gemeenten de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990. Hoofregel

is dat gemeenten het kwijtscheldingsregels van de rijksoverheid volgen. Het kwijtscheldingsbeleid is vastgelegd in de Leidraad invordering. De kwijtschelding betreft met name de afvalstoffenheffing en het

rioolrecht. De genormeerde kosten van bestaan zijn door het Rijk bepaald op 90% van de bijstandsuitkering. Het staat de gemeente vrij dit percentage te verhogen tot 100%. Wij hanteren de norm

van 100%. Een hoger percentage is niet toegestaan. Er vindt een toets plaats naar het inkomen en het vermogen.

In de begroting is rekening gehouden met een bedrag van € 110.000 aan kwijtscheldingen.

Belasting/heffing	Geraamde kwijtschelding in 2027
Kwijtschelding	€110.000

Belastingen, Nadere toelichting

Onroerendezaakbelasting (OZB)

Het college stelt elk jaar de WOZ-waarde van onroerende zaken vast. Op basis van deze jaarlijkse herwaardering worden de tarieven voor de onroerende zaakbelasting voor 2026 opnieuw berekend. Per

september 2026 zijn de conceptwaarden van de herwaardering nog onvoldoende om nauwkeurige tarieven te berekenen voor het heffen van de belasting in 2027. De raad stelt de tarieven voor de onroerende- en roerende zaakbelasting 2027 uiterlijk in december 2026 vast.

Voor 2026 wordt de opbrengst (trendmatig) verhoogd met 2,8%.

Verder wordt uitgegaan van de (geactualiseerde) toename van de woningvoorraad volgens de begrotingsrichtlijnen 2027-2030. De status van diverse objecten per oktober 2026 is als volgt:

Aantallen te gebruiken voor bepalen tarief 2027 Olst-Wijhe (meting 02-10-2026)	
Woningen	8.115
Garages	200
Bedrijven	521
Incourant	147
Agrarisch	304
Terreinen	145
In aanbouw	89
Totaal objecten	9.521

De tariefbepaling OZB 2027 is afhankelijk van de uitkomsten van de herwaardering met waardepeildatum

2026. Voor 2027 wordt de waarde bepaald naar het waarde niveau op 1 januari 2026. Alle onroerende zaken worden jaarlijks gewaardeerd. Op basis van deze waardering wordt in relatie tot de gewenste OZB-opbrengst het OZB-tarief bepaald. De herwaardering voor 2027 is nog niet afgerond. Er is een analyse uitgevoerd op de waardeontwikkeling. Mogelijk wordt deze nog bijgesteld na afronding van de herwaardering.

De opbrengsten worden geraamd op:

Belasting	Geraamde opbrengst 2027
OZB-eigenaar woning	4.297.694
OZB-eigenaar niet-woning	1.009.256
OZB-gebruiker niet-woning	578.361
Totaal OZB	5.885.311

Baatbelasting riolering buitengebied

De gemeente kent nog een historische baatbelasting voor de riolering van het buitengebied. Deze belasting vloeit voort uit in het verleden gesloten overeenkomsten voor de aanleg van rioleringsvoorzieningen. De opbrengst neemt geleidelijk af doordat contracten aflopen of bij eigendomsoverdracht worden afgekocht. Voor deze belasting geldt geen inflatiecorrectie.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2027
Baatbelastingen*	€ 15.599

Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt geheven van personen die een gemeubileerde woning in de gemeente beschikbaar houden zonder hier hun hoofdverblijf te hebben. De belasting dient als bijdrage aan de algemene gemeentelijke voorzieningen. Het tarief is afhankelijk van de WOZ-waarde van de woning en wordt vastgesteld aan de hand van een schijventarief.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2027
Forensenbelasting	€ 50.000

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting wordt geheven van niet-ingezetenen die tegen vergoeding verblijf houden binnen de gemeente. Het begrip verblijf omvat onder meer overnachtingen in hotels, bed & breakfasts, recreatiewoningen en op campings. De toeristenbelasting draagt bij aan de bekostiging van algemene gemeentelijke voorzieningen waarvan ook bezoekers gebruikmaken.

De aanslag toeristenbelasting wordt achteraf opgelegd. Dat betekent dat de belasting over 2026 in 2027 wordt vastgesteld op basis van de aangifte van de aanbieders van verblijfsaccommodaties. Het tarief voor de toeristenbelasting blijft in 2027 ongewijzigd en bedraagt € 1,50 per overnachting

Belasting	Geraamde opbrengst in 2027
Toeristenbelasting	€ 180.790

Reclamebelasting

De gemeente kent twee heffingsgebieden voor de reclamebelasting: het centrum van Olst en het centrum van Wijhe. Voor beide gebieden gelden afzonderlijke tarieven. De opbrengsten van de reclamebelasting worden, na aftrek van de perceptiekosten, afgedragen aan de respectievelijke ondernemersfondsen. Deze fondsen zetten de middelen in overeenkomstig de doelstellingen zoals vastgelegd in de convenanten en statuten. Jaarlijks vindt controle plaats op de belastingplichtige reclame-uitingen. De aanslag reclamebelasting wordt gecombineerd met de aanslag gemeentelijke belastingen en kan via automatische incasso worden betaald.

Door leegstand staat de opbrengst van de reclamebelasting in beide kerngebieden al enkele jaren onder druk. Voor 2027 worden de tarieven overeenkomstig het gemeentelijke indexeringspercentage verhoogd met 2,8%.

Belasting	Geraamde opbrengst in 2027
Reclamebelasting Wijhe	€ 20.622
Reclamebelasting Olst	€ 16.307

Rechten, nadere toelichting

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op de meest actuele ramingen van de kosten voor inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Voor 2027 is ervoor gekozen de tarieven vast te stellen op een kostendekkingspercentage van circa 100%.

Per jaar bestaat de heffing uit twee componenten, het basistarief van het lopende jaar en de gerealiseerde ledigingen van het voorliggende jaar.

In de gemeente Olst-Wijhe wordt omgekeerd ingezameld voor het restafval. Ook het buitengebied van onze gemeente is over op omgekeerd inzamelen. Succesvol afval scheiden levert een toename van herbruikbare grondstoffen zoals GFT en PMD op en een afname van de hoeveelheid restafval. Herbruikbare materialen worden aan huis opgehaald. Het overgebleven restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse verzamelcontainer in de buurt.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn. Het vaste tarief wordt € 226,20 en het aanbiedingstarief bij de ondergrondse container blijft € 1,80. De tarieven afvalstoffenheffing 2027 worden opgenomen in de verordening afvalstoffenheffing om de heffing mogelijk te maken.

Recht		Geraamde opbrengst 2027
Afvalstoffenheffing basis		-1.858.912
Afvalstoffenheffing ledigingen		-237.000
Omschrijving	Taakveld	Raming 2027
Kosten taakveld afval	7.3	1.779.771
Kosten taakveld afval (rente)	7.3	3.541
Inkomensregelingen (kwijtschelding)	7.3	55.000
Inkomst taakveld (Nedvang)		-280.000
Netto kosten taakvelden	6.3	1.558.312
Toe te rekenen kosten:		
Overhead	7.3	147.600
BTW*)		390.000
Totale kosten		2.095.912
Opbrengst heffingen		-2.095.912
Dekking %		-1,00

Rioolheffing

De rioolheffing heeft het karakter van een bestemmingsheffing waarmee kosten kunnen worden verhaald om collectieve maatregelen te treffen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering en overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater. De gemeente is naast het riool ook verantwoordelijk voor de verwerking en regulering van hemel- en grondwater en voor maatregelen tegen droogte. De kosten die deze taken met zich meebrengen, zijn de laatste jaren enorm gestegen. Daarom is gekozen voor de 'Riool- en waterzorgheffing'. Onze gemeente heft nu nog traditioneel op de gebruiker van het vastgoed. In de toekomst kan de heffing mogelijk breder uitgezet worden. De 100% kostendekkendheid blijft als norm gelden.

Het Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2028 Olst-Wijhe is vastgesteld in de raad van 1 november 2021. Kaderstelling voor de berekening van de tarieven maakt hier onderdeel van uit. De tarieven voor de rioolheffing zijn gebaseerd op het GRP. Het uitgangspunt is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten rioleringszorg. In afwijking van de kadernota wordt het tarief voor 2027 op basis van het GRP met 6% verhoogd tot € 269,64 (€ 254,40 + 6% en deelbaar door 12). Uitgangspunt blijft 100% kostendekkendheid.

Grondslag voor deze belasting is het direct of indirect afvoeren van afvalwater en/of hemelwater op de gemeentelijke riolering en/of via andere daartoe aangelegde gemeentelijke voorzieningen. De belastingplichtige is de gebruiker van een eigendom dat is aangesloten op de gemeentelijke riolering of die gebruik maakt van gemeentelijke voorzieningen voor de afvoer van afvalwater, hemel- en/of grondwater. Voor het rioolaansluitrecht zijn de tarieven verdeeld in drie categorieën; aansluiting gemengde riolering in bebouwd gebied, aansluiting gescheiden stelsel in bebouwd gebied en aansluiting op de drukriolering in het buitengebied.

Heffing			Geraamde Opbrengst in 2027
Rioolheffing			-2.376.734
Omschrijving		Taakveld	Bedrag
Kosten taakveld riolering		7.2	1.705.358
Kosten taakveld riolering (rente)		7.2	83.810
Verkeer en vervoer (straatveegkosten)		2.1	19.050
Inkomensregelingen (kwijtschelding)		6.3	55.000
Inkomsten taakveld (overig)			-20.800
Inkomsten taakveld (overig)		0.64	-1.654
		7.2	
Netto kosten taakveld(en)			1.840.764
Toe te rekenen kosten:			
Overhead		0.4	246.600
BTW			289.370
Totale kosten			2.376.734
Opbrengst heffingen		7.2	-2.376.734
Dekking			100%

Leges

Naast het verzorgen van voorzieningen die voor iedere inwoner toegankelijk zijn, verricht de gemeente ook diensten die in het individuele belang van de aanvrager zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de aanvraag van een reisdocument, rijbewijs of vergunning. Voor deze dienstverlening brengt de gemeente leges in rekening. De leges zijn bedoeld om de kosten van de individuele dienstverlening zoveel mogelijk te dekken. De tarieven per dienst zijn opgenomen in de tarieventabel behorende bij de Legesverordening.

De tarieventabel kent drie hoofdstukken:

- Hoofdstuk 1: Algemene dienstverlening;
- Hoofdstuk 2: Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet;
- Hoofdstuk 3: Dienstverlening die valt onder de Dienstenrichtlijn van de Europese Unie.

Hoofdstuk 1 betreft onder andere leges voor reisdocumenten, rijbewijzen, burgerlijke stand, uittreksels uit de basisregistratie personen en enkele kleinere diensten.

Hoofdstuk 2 heeft betrekking op omgevingsvergunningen en overige dienstverlening op grond van de Omgevingswet.

Hoofdstuk 3 bevat leges die veelal verband houden met ondernemersactiviteiten, zoals vergunningen op grond van de Alcoholwet, evenementenvergunningen, winkeltijdenwet en kinderopvang.

De volgende bedragen zijn opgenomen in de begroting 2027:

Soort dienstverlening	Raming 2027
Hoofdstuk 1	
Burgerlijke stand	€ 67.000

Reisdocumenten	€ 96.000
Rijbewijzen	€ 79.000
Overige leges	€ 54.000
Hoofdstuk 2	
Omgevingsvergunningen e.a.	€ 645.000
Hoofdstuk 3	
Evenementen, horeca, kinderopvang en overig	€ 11.000

In 2026 is een onderzoek uitgevoerd naar de kostendekkendheid van de leges. Hierbij zijn verschillen in kostendekkendheid tussen de verschillende onderdelen van de legesverordening geconstateerd. Op basis van een geactualiseerde kostenonderbouwing heeft het college voorgesteld de legestarieven voor 2027 vast te stellen op een niveau dat leidt tot een kostendekkendheid van 100%. De daadwerkelijke tarieven worden vastgesteld bij de behandeling van de Legesverordening 2027. De financiële effecten die voortvloeien uit de vaststelling van de nieuwe legesverordening worden, voor zover deze afwijken van de in deze begroting opgenomen ramingen, via een begrotingswijziging verwerkt.

Lijkbezorgingsrechten/begraafplaatsen

De lijkbezorgingsrechten betreffen vergoedingen voor het gebruik van de gemeentelijke begraafplaatsen en de daarbij behorende dienstverlening. De tarieven worden vastgesteld binnen het wettelijke kader van maximaal 100% kostendekkendheid. De opbrengsten liggen ook in 2027 onder het niveau van volledige kostendekking.

WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

Inleiding

Onder weerstandsvermogen wordt verstaan “de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico’s te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie”.

Het gaat bij weerstandsvermogen om die risico's die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen. De niet verzekerde risico's hebben, als ze zich voordoen, (grote) financiële consequenties. Het is zaak voor een gemeente, dat ze zich bewust is van de risico's die ze loopt en ze beheerst. Het volledig uitsluiten van risico's is niet mogelijk. Uw raad heeft in 2013 de Nota Weerstandsvermogen vastgesteld.

Begrip risico

Onder een risico wordt verstaan “het gevaar voor schade of verlies door interne en/of externe omstandigheden”. Het gaat hierbij om gevaar, schade en verlies van financiële aard.

Er wordt dus een omschrijving van alle redelijke voorzienbare risico's gegeven waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd (niet volledig kwantificeerbare risico's) of die niet tot afwaardering van activa hebben geleid en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot het balanstotaal of de financiële positie.

In deze paragraaf staan de top 10 risico's, de weerstandscapaciteit en de actuele ratio van het weerstandsvermogen.

Risico's

Top 10 risico's

In totaal hebben wij circa 40 risico's in beeld, die elk half jaar worden gerapporteerd. Bij zowel de begroting, als bij de jaarrekening wordt een actueel beeld gegeven van de risico's. Afhankelijk van de kans van voordoen en de impact wordt de top 10 bepaald. Dit gebeurt aan de hand van de beleidsregels die uw raad heeft vastgelegd in Nota Weerstandsvermogen.

1. Uitval ICT-systemen bij calamiteiten/informatieveiligheid

De gemeente Olst-Wijhe maakt voor haar bedrijfsvoering op alle werkterreinen gebruik van ICT-systemen. Om de ICT van de DOWR-gemeenten toekomstbestendig te maken, hebben de gemeenteraden middelen beschikbaar gesteld. Er zijn beleidskaders, protocollen en technische en organisatorische maatregelen geïmplementeerd ter bevordering van de informatieveiligheid. Ondanks deze maatregelen blijft het risico op cybercrime en datalekken toenemen. Daarom worden proactieve en reactieve maatregelen getroffen om de digitale weerbaarheid van de gemeente te versterken. Een van de meest impactvolle scenario's waarmee rekening wordt gehouden, is een ransomware-aanval.

2. Sociaal Domein (Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015)

Ondanks de maatregelen die vanuit de Taskforce sociaal domein de afgelopen jaren zijn doorgevoerd, zien we de uitgaven in het geheel stijgen. Dat heeft onder andere te maken met de inflatie (hogere indexering van de tarieven op jeugdhulp en Wmo). Daar waar het met name gaat om jeugdhulp zien we de uitgaven fluctueren. Dit komt door het relatief forse aandeel van kostbare casussen die het budget positief dan wel negatief beïnvloeden. In 2026 hebben we met aantal dure casussen te maken met deels structurele financiële effecten en daarom is er vanaf 2027 € 750.000 extra budget in de begroting opgenomen. Er blijven altijd onzekere factoren die de kosten kunnen beïnvloeden en om die reden blijven we rekening houden met een mogelijke overschrijding van het totale Jeugd en Wmo-budget.

3. Organisatie-risico's

Er zijn verschillende organisatie- en bedrijfsvoeringsrisico's, waardoor doelen van de organisatie niet gehaald kunnen worden. Deze risico's zijn onder één noemer gebracht. Het gaat hierbij om:

1. Ziektevervanging en vervanging bij verlofsituaties, die het begrote budget van €75.000 overschrijden. Prioriteit ligt bij continuering van dienstverlening. Bij overige vervanging wordt een afzonderlijke afweging gemaakt of al dan niet tot vervanging wordt overgegaan. Via het HR-beleid wordt gestuurd op duurzame inzetbaarheid en beperking van het verzuim.
2. Werkgever risico's met betrekking tot disfunctioneren van medewerkers. Het betreft dan kosten van outplacement, omscholing en vervanging. Hierop wordt geanticipeerd middels een goede strategische personeelsplanning, een adequaat stelsel van interne controle, het beschrijven en borgen van werkprocessen en het formuleren en bewaken van de HRM gesprekscyclus.
3. Arbeidsmarktkrapte. Dit leidt ertoe dat doelstellingen niet gehaald worden of dat hogere inhuurkosten betaald moeten worden. Insteek is om dit risico zoveel mogelijk te ondervangen via een vooruitblik op te werven personeel via strategische personeelsplanning, en via de aangescherpte aanpak werving en selectie.
4. Verander capaciteit in relatie tot digitale transformatie en organisatieontwikkeling van de organisatie, waardoor uitval en uitstroom kan ontstaan.
5. Zzp risico's. De Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (DBA) is ingevoerd om schijnzelfstandigheid van zzp-ers tegen te gaan. Als werkgever dienen wij te checken of er sprake is van een echte zelfstandige of een werknemer. De Belastingdienst controleert op schijnzelfstandigheid van zzp-ers en opdrachtgevers lopen bij misbruik risico's op naheffingen en boetes. Om dit te voorkomen geldt intern de lijn dat alleen Zzp-ers worden geworven als deze aan een aantal criteria voldoen. Dit wordt getoetst door de verantwoordelijk leidinggevende aan de hand van een checklist. Opmerking: dit risico is ingeschat op € 400.000 met een kans van 50%. Is dit bruto risico van € 400.000 niet wat hoog ingeschat. Dit is gebaseerd op:

1. Ziektevervanging en vervanging wordt vaak binnen de huidige bezetting opgenomen.
2. Impact van de wet DBA is relatief laag, dit geldt ook voor het risico.
3. Disfunctioneren van medewerkers hoeft niet direct te leiden tot een risico.

4. Participatiewet

Het aantal uitkeringen (onder andere Participatiewet) stijgt en de laatste jaren hebben we een tekort op het BUIG-budget. Hierbij is vanwege een meerjarig tekort sprake van een eigen risico van 7,5% dat

niet wordt gecompenseerd. Daarnaast lopen we het risico dat we eventueel niet voor de vangnetregeling in aanmerking komen.

5. Uitkering gemeentefonds

Periodiek wordt er "groot onderhoud" gepleegd aan de verdeling van het gemeentefonds om de werkelijke kosten aan gemeentelijke taken aan te laten sluiten met de ijkpunten in het gemeentefonds. Met ingang van 2023 hebben de fondsbeheerders een nieuw verdeelmodel ingevoerd dat beter aansluit op de kostenverschillen tussen gemeenten en dat een groot aantal knelpunten in de huidige verdeling zou moeten wegnemen. Voor onze gemeente valt de herverdeling ongunstig uit. Gegeven de ontvangen reacties is besloten het ingroeipad - het pad waarmee de gemeenten naar de nieuwe verdeling ingroeien - vooralsnog te beperken tot 3 jaar. Inmiddels is aangekondigd dat er per 2027 een volgende stap met betrekking tot het ingroeipad wordt gezet. Hoe dit voor gemeente Olst-Wijhe uitpakt is nu nog niet duidelijk. Daarnaast speelt ook de nog de afschaffing van (veel) specifieke uitkeringen die gepaard gaan met een korting. Hoe dat uitpakt is ook nog onduidelijk.

6. Garantstelling geldleningen/ Verstrekte geldleningen

Incidenteel heeft de gemeente geldleningen aan derden verstrekt of van derden gegarandeerd. Indien niet aan de verplichtingen wordt voldaan, zal de gemeente hiervoor aansprakelijk worden gesteld. Het betreft met name de accommodaties sporthal De Lange Slag in Wijhe en het Holstohuis in Olst alsmede de uitvaartvoorziening in Wijhe. Bij raadsbesluit d.d. 5 juli 2024 heeft de gemeente zich garant gesteld voor een kredietfaciliteit ten behoeve de Stichting Gebouwbeheer Kindcentra Olst-Wijhe vanwege het te bouwen kindcentrum Olst. Op dit moment wordt de kans dat niet aan de verplichtingen kan worden voldaan op klein geschat. Bovendien staat het bezit aan onroerend goed tegenover de garantstelling.

7. Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) kan een boete opleggen aan organisaties die de AVG overtreden. Bij niet naleving van de AVG kan het bijvoorbeeld gaan om het verzamelen en gebruiken van te veel persoonsgegevens, het te lang bewaren van persoonsgegevens of het niet passend beveiligen van persoonsgegevens. Daarnaast kunnen personen schadeclaims indienen in gevallen dat iemand materiële of immateriële schade heeft geleden ten gevolge van het schenden van de AVG. Ook bij AI en Datagedreven werken moeten wij oog hebben voor deze risico's en daarvoor beheersmaatregelen inbouwen.

8. Wegreconstructies, onderhoud wegen, berm en sloten

Er is een onderhoudsplan opgesteld, waarmee de benodigde middelen zijn gereserveerd. De verwachting is dat meer sluiptverkeer ontstaat door werkzaamheden van waterschap, provincie en Rijkswaterstaat, waardoor de wegen meer worden belast en de kans bestaat dat onderhoudskosten hoger worden. Dit betreffen werkzaamheden in het kader van hoogwaterbeschermingsprogramma en groot onderhoud N337. In de voorbereidingsgesprekken worden maatregelen besproken om de overlast en schade te beperken maar verwachting is dat bij toch ontstaan van schade niet alle schade vergoed zal worden.

9. Vernieuwing zaakstelsel

Vóór juli 2027 moet het huidige zaakstelsel eSuite vervangen zijn. De opvolger PodiumD is nog in ontwikkeling bij samenwerkingsverband Dimpact. Deze ontwikkeling is al wat uitgelopen en het is nog onzeker wanneer PodiumD door Olst-Wijhe in gebruik genomen kan worden. Er is ook voldoende tijd nodig om iedereen goed te begeleiden in de overstap naar ons nieuwe zaakstelsel PodiumD. Er bestaat een reële kans dat we langer nodig hebben dan juli 2027 en extra kosten hebben.

10. Ondermijning

Ondermijning kan op verschillende manieren plaatsvinden, onder andere gaat het hier om leegstaande agrarische bebouwing, die aantrekkelijke objecten zijn voor drugscriminelen om illegale drugslabs te ontwikkelen. Dit doet zich in den lande voor en de overheden worden hiervoor gewaarschuwd. De kans daarbij is aanwezig dat de afvalstoffen van drugslabs worden gedumpt in

mestkelders of over het land worden verspreid. Wanneer de kosten niet verhaald kunnen worden dan is de gemeente verantwoordelijk voor de kosten en deze kunnen hoog oplopen.

	Risico's	Bedrag (kans x impact)	Was bij jaarrekening 2025
	Top 10:		
1	Uitval ICT-systemen bij calamiteiten/informatieveiligheid	305.760	305.760
2	Sociaal domein	165.000	230.000
3	Organisatierisico's	200.000	200.000
4	Participatiewet	150.000	150.000
5	Uitkering gemeentefonds (nieuw in de top 10 door samenvoeging afzonderlijke risico's)	125.000	125.000
6	Garantstelling geldleningen/verstrekke geldleningen	270.000	114.000
7	Algemene verordening gegevensbescherming	50.000	50.000
8	Wegreconstructie, onderhoud wegen, bermen en sloten	50.000	50.000
9	Vernieuwd zaakstelsel	39.000	39.000
10	Ondermijning (verlaagd, deel risico is vervallen)	30.000	30.000
	Subtotaal	1.484.760	1.293.760
	Overige risico's buiten top 10 +lastig kwalificeerbare risico's	412.585	412.585
	Totaal	1.797.345	1.706.345

Risico's Grondexploitatie

Voor de risico's met betrekking tot grondexploitatie geldt een apart regime. De omvang van de risico's wordt per exploitatie bepaald en voor voorziene verliezen wordt per exploitatie een verliesvoorziening getroffen. Het beleid is om het totaal van deze risico's als weerstandsvermogen in de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) aan te houden. Het saldo is als mutatie in de Algemene Reserve verwerkt. Voor een risicoanalyse wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.

Overige risico's

Hieronder vallen de risico's die niet in de top 10 staan. Onder de overige risico's vallen ook risico's waarvan de kans en/of de waarde nu nog lastig te bepalen is, risico's die geen financiële consequenties hebben of moeilijk financieel vertaald kunnen worden, maar wel impact kunnen hebben. De overige risico's buiten de top 10 tezamen met een bedrag voor lastig kwalificeerbare risico's komen uit op een totaalbedrag van € 412.585.

Frauderisicoanalyse

Fraude is bij voorbaat niet uit te sluiten. Uit de frauderisicoanalyse 2025-2026 kan geconcludeerd worden dat er zowel op de harde als de zachte aspecten binnen de gemeente aandacht is geweest voor frauderisico en dat dit risico zich hiermee op een aanvaardbaar niveau bevindt. Er zijn in de organisatie diverse maatregelen getroffen om fraude te zoveel mogelijk te beperken. De frauderisicoanalyse bestaat uit hard controls (processen) en uit soft controls (interviews). Frauderisico's krijgen op verschillende wijzen aandacht. Door op een juiste wijze uitvoering te geven aan de (verbijzonderde) interne controle zijn in onze organisatie waarborgen gelegd voor een toereikende opzet van de interne beheersing.

Uit de frauderisicoanalyse blijkt dat bij een diverse (financiële) processen beheersingsmaatregelen in het proces zijn ingebed. Bij andere processen is de beheersing geborgd door achteraf gegevensgerichte controles uit te voeren. De resultaten van deze toetsing vormen onderdeel van de accountantscontrole en de verbijzonderde interne controles.

Wij hebben geen concrete aanwijzingen of vermoedens dat zich fraudes hebben voorgedaan in het afgelopen boekjaar.

Weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt het geheel van middelen en mogelijkheden verstaan, waarmee niet begrote en onverwachte substantiële kosten kunnen worden opgevangen. Het is als het ware een buffer om ervoor te zorgen dat het bestaande beleid en voorzieningen niet in gevaar komen, wanneer risico's werkelijkheid worden.

In de door uw raad vastgestelde nota Reserves en voorzieningen 2021 is voorgesteld om het aantal componenten dat wordt ingezet ten behoeve van de weerstandscapaciteit opnieuw te bezien. Tot op dit moment gold de reserve Nader te bestemmen middelen als enige factor in de bepaling van de beschikbare weerstandscapaciteit. Het voorstel in de genoemde nota is om een bredere grondslag te hanteren vanaf de meerjarenbegroting 2022-2025. De wijzigingen vallen binnen de kaders van de Nota weerstandsvermogen 2013. Dit zorgt ervoor dat het ratio weerstandsvermogen verbetert.

De volgende componenten maken derhalve onderdeel uit van de weerstandscapaciteit:

1. Algemene reserve
2. Reserve nader te bestemmen middelen

Het geraamde saldo van deze reserves bedraagt is per 1-1-2027 € 13.845.701

Ratio weerstandsvermogen

De ratio van het weerstandsvermogen wordt als volgt berekend:

Op grond van de huidige gegevens bedraagt de ratio: $\text{€ } 12.472.694 / \text{€ } 1.797.345 = \text{afgerond: } 6,94$.

Volgens de door uw raad vastgestelde Nota Weerstandsvermogen 2013 dient minimaal een ratio van 1,0 als streefwaarde te worden aangemerkt. Dit betekent dat de gemeente beschikt over een zeer ruime mate van weerstandsvermogen ten opzichte van de geïdentificeerde risico's.

Financiële kengetallen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) schrijft voor dat in deze paragraaf een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen met een beoordeling van de onderlinge verhouding van de kengetallen.

De kengetallen en de beoordeling geven gezamenlijk op eenvoudige wijze inzicht over de financiële positie van de gemeente.

Het gaat om de volgende kengetallen:

- 1a. Netto schuldquote.
- 1b. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen.
- 2. Solvabiliteitsratio.
- 3. Grondexploitatie.
- 4. Structurele exploitatieruimte.
- 5. Belastingcapaciteit.

Voor de beoordeling van de financiële positie van gemeenten is het belangrijk dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken.

De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans. De kengetallen structurele exploitatieruimte en belastingcapaciteit brengen tot uitdrukking of een gemeente over voldoende structurele baten beschikt en welke mogelijkheid de gemeente heeft om de structurele baten op korte termijn te vergroten.

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er

sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten uit de programmabegroting/jaarrekening. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Voor de berekening van dit kengetal wordt de bouwgrond in exploitatie gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting/jaarrekening (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

De relevantie van het kengetal structurele exploitatieruimte is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel moet conform het Bbv in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting, waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten van een meerpersoonshuishouden. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1, uitgedrukt in een percentage. omdat de heffing niet kostendekkend hoeft te zijn, maar ook lager mag worden vastgesteld (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Toelichting kengetallen

Er zijn door het Rijk en de provincie Overijssel geen normen gesteld, waaraan de financiële kengetallen van de gemeente moeten voldoen. Het is ook niet de bedoeling dat deze normen er komen. Het stellen van streefwaarden is een bevoegdheid van de gemeente. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties heeft in een kamerbrief in mei 2016 over het financiële toezicht op gemeenten wel een categorie-indeling gepresenteerd hoe de kengetallen gespecificeerd zouden kunnen worden. Hij heeft de gemeenten per kengetal onderverdeeld naar 3 categorieën (zie de eerste tabel hieronder). In het algemeen is categorie A minder risicovol dan categorie B en B weer minder risicovol dan C. Dit is ook het geval bij grondexploitatie, maar in geval van een hoge netto schuldquote kan een hoge grondexploitatie juist een mogelijkheid bieden om een hoge netto schuldquote te verlagen. Bij de belastingcapaciteit worden de belastingen per gemeente vergeleken met het landelijk gemiddelde. Kleiner dan 100% betekent dat de gemeente nog beneden het landelijk gemiddelde zit.

Financieel kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
1a. netto schuldquote	<90%	van 90% t/m 130%	>130%

1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	van 90% t/m 130%	>130%
2. solvabiliteitsratio	>50%	van 20% t/m 50%	<20%
3. grondexploitatie	<20%	van 20% t/m 35%	>35%
4. structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	<95%	van 95% t/m 105%	>105%

Het beeld van Olst-Wijhe

Financieel kengetal	Jaar-rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1a. netto schuldquote	38,57%	58,82%	49,23%	56,66%	61,13%	62,54%
1b. netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	23,01%	44,98%	35,65%	42,37%	46,95%	48,60%
2. solvabiliteitsratio	30,38%	24,60%	25,54%	24,54%	22,86%	22,49%
3. grondexploitatie	0,67%	1,09%	0,67%	0,00%	0,00%	0,00%
4. structurele exploitatieruimte	2,64%	2,77%	-1,00%	-0,67%	0,33%	0,39%
5. belastingcapaciteit: woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde	97,63%	94,93%				

De netto schuldquote en de netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen, stijgen vanaf 2027 de geplande investeringen die (deels) worden gefinancierd door het aantrekken van leningen. Ondanks het aantrekken van de leningen zal de gemeente naar verwachting in categorie A blijven.

De solvabiliteitsratio vertoont in de meerjarenbegroting van 2027 tot en met 2030 een daling mede als gevolg van de verwachte tekorten en de toename van het vreemd vermogen. Naar verwachting zal het percentage niet lager uitkomen dan de kritische grens van 20%.

Het kengetal grondexploitatie vertoont voor de jaren 2027 tot en met 2030 een stabiel beeld tussen 0 - 1%. In de geprognosticeerde balans 2028 - 2030 is geen grondexploitatie opgenomen waardoor het percentage nihil is.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan of de gemeente Olst-Wijhe haar structurele lasten met haar structurele baten kan dekken. Voor de meerjarenbegroting 2027-2030 zijn de structurele lasten hoger dan de baten waardoor het saldo negatief is. De reserves worden bij dit kengetal buiten beschouwing gelaten.

Het kengetal belastingcapaciteit geeft aan dat onze gemeente rond het landelijk gemiddelde uitkomt (=100%). Een betrouwbare voorspelling van de belastingcapaciteit 2027 - 2030 is thans nog niet te maken. Dientengevolge is deze informatie niet in dit document opgenomen.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding

Inleiding

Volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) dient de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen tenminste de kapitaalgoederen wegen, riolering, water, groen en gebouwen te bevatten. Van deze kapitaalgoederen moeten in deze paragraaf zowel het beleidskader als de daaruit voortvloeiende financiële consequenties en de vertaling daarvan in de begroting worden aangeven. De paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting.

Het onderhoud van de kapitaalgoederen is van groot belang voor het optimaal functioneren van de gemeente, onder meer op het gebied van veiligheid, vervoer, recreatie en welzijn en welbevinden. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard de (jaarlijkse) lasten.

De kapitaalgoederen van onze gemeente kunnen als volgt gerubriceerd worden:

- infrastructuur (wegen, water, riolering, civieltechnische kunstwerken);
- voorzieningen (groen, verlichting, speel- en sportfaciliteiten);
- gebouwen en bedrijfsmiddelen.

Al deze kapitaalgoederen dienen onderhouden te worden. Gezien de duurzaamheid van de kapitaalgoederen is dat een taak die continue budgettaire middelen vergt.

Voor het verwezenlijken van de meeste gemeentelijke programma's spelen de kapitaalgoederen een rol. Omdat het onderhouden van de kapitaalgoederen veel geld kost en het uitstellen van onderhoud aanvankelijk niet tot problemen leidt (maar later des te meer), is het van belang er voor te waken dat onderhoud van kapitaalgoederen niet zonder nadere besluitvorming van de raad de sluitpost van de begroting wordt.

Dit wil niet zeggen, dat er geen flexibiliteit is bij het onderhoud van kapitaalgoederen. De vereiste kwaliteit is daarbij een sterk bepalende factor.

De kapitaalgoederen houden we op twee manieren in stand: door het plegen van onderhoud en door het investeren in vervangingen en reconstructies als een kapitaalgoed technisch is afgeschreven. Voor het plegen van onderhoud liggen de gewenste kwaliteitsniveaus vast in het door de raad vastgestelde IBOR plan (Integraal beheer openbare ruimte) en zijn voor de verschillende categorieën kapitaalgoederen afzonderlijke onderhoudsnota's en onderhoudsplanningen of beheerplannen opgesteld. In 2023 is dit IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan. Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte.

Onderhouden en reconstrueren van de kapitaalgoederen/voorzieningen hebben een effect op elkaar. Bij slecht onderhoud schrijft ene voorziening sneller af, bij het niet op tijd reconstrueren/vervangen van voorzieningen is extra onderhoud nodig om de voorziening toch in stand te houden. Budget voor het uitvoeren van reconstructies zoals voorgesteld in het MJIP is dan ook noodzakelijk om de onderhoudskwaliteit tegen de hiervoor vastgestelde budgetten uit te kunnen blijven voeren.

De uitgangspunten voor beheer en onderhoud van de verschillende kapitaalgoederen zijn in deze paragraaf opgenomen.

Beleidskader, uitvoering en budgetten

Het onderstaande beleidskader wordt voor het onderhoud van de kapitaalgoederen gehanteerd.

Openbare ruimte					
Beleidskader De kwaliteit van de openbare ruimte is op basis van IBOR vastgesteld op de onderstaande niveaus. Daarvoor zijn de benodigde middelen in deze begroting opgenomen. Het onderhoudsniveau: Extra middelen zijn beschikbaar gesteld om daarmee het onderhoud van de infrastructuur op scenario 'voldoende' te kunnen onderhouden. In 2023 is het IBOR-plan geactualiseerd met hierin opgenomen de doorgevoerde bezuinigingsmaatregelen die in 2022 zijn ingegaan. Dit bijgestelde plan geeft de komende jaren richting aan het onderhouden van de openbare ruimte.					
Beheercategorie	Centrum	Hoofdinfra	Woongebied	Bedrijventerrein	Buitengebied
Groen	Basis	Basis	Basis	Laag	Laag
Wegen en water	Basis	Basis	Basis	Laag	Laag
Meubilair	Basis	Basis	Basis	Laag	Basis

Reiniging	Basis	Basis	Basis	Laag	Laag
Technische installatie	Basis	Basis	Basis	Laag	Basis
Kunstwerken	Basis	Basis	Basis	Laag	Basis

Wegen		
Beleidskader	Beheer en onderhoud aan wegen vindt plaats op basis van het vastgestelde Beleidsplan Wegen en het IBOR plan. Volgens het beleidsplan beheren wij onze wegen op basis van de landelijk gebruikte systematiek van rationeel wegbeheer van de CROW. Dit is de technische kwaliteit. Deze is gekoppeld aan de beeldkwaliteit vastgesteld in het IBOR plan. Elk jaar wordt de toestand van de wegverharding gemonitord. Het ene jaar op basis van beeldkwaliteit (monitor / kwaliteit schouw) en het andere jaar op basis van een uitgebreide weginspectie. Op basis daarvan stellen wij elke twee jaar een geactualiseerd beheerplan vast. In het beheerplan wordt aangegeven in hoeverre we voldoen aan de gestelde eisen en welk budget voor onderhoud nodig is voor de komende vijf jaar. Uit ons onderhoudsplan blijkt dat onze wegen op een voldoende kwaliteitsniveau zijn, waarbij de veiligheid van en comfort voor weggebruikers gegarandeerd is. Reconstructies van wegen: In het rationeel wegbeheer worden wegen beheerd volgens het rationeel wegbeheer tot vijf jaar voor reconstructie. De laatste vijf jaar wordt alleen het hoogst noodzakelijke onderhoud uitgevoerd. Reconstructies van wegen vinden plaats om uiteenlopende redenen, onder andere vanwege het einde van de levensduur van de gebruikte materialen, vervanging van riolering en verandering van de inrichting door wijziging van de functie van een weg. In programma 2 staat vermeld welke activiteiten in het kader van reconstructies worden uitgevoerd. Voor de reconstructies van wegen is in 2020 het meerjarig Investeringsplan (MJIP) opgesteld en voorlopig vastgesteld door uw raad. Bij de behandeling van de Begroting 2022-2025 heeft de raad besloten om vanaf 2023 middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het MJIP. Het MJIP kijkt telkens 5 jaar vooruit en wordt elke 2 jaar bijgesteld.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Aantal kilometers weg:	281km
	waarvan (w.v.) buiten bebouwde kom	ca. 65 %
	w.v. binnen bebouwde kom	ca. 35 %
	Oppervlakte wegennet:	1.648.067m2
	w.v. asfalt	57 %
	w.v. klinkers	38 %
	w.v. overig	5 %
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.	

Openbare verlichting	
Beleidskader	Het beleidsplan, Licht In Openbare Ruimte, LIOR is in 2016 vastgesteld. Het is een beeldend beleidsplan, ontsloten via internet www.olst-wijhe.verlichtinginbeeld.nl/map. Het beleidsplan gaat verder dan alleen openbare verlichting. Het gaat in op alle kunstmatige verlichting in de buitenruimte van onze gemeente, inclusief de openbare verlichting. Uitgangspunten bij het beheer en onderhoud zijn:

	➤ Periodieke controle van de lampen op hun goede werking. Defecte lampen worden vervangen. Uitgangspunt is dat minimaal 97% van onze openbare verlichting brandt. ➤ Verouderde verlichting, masten en armaturen worden vervangen op volgorde van prioriteit, tijdens reconstructies en projectmatig. ➤ Duurzaamheid. In het kader van duurzaamheid passen we armaturen toe met energie zuinige verlichting en een lange levensduur.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Lichtpunten	3.600 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 2.1 Verkeer en vervoer.	
Riolering en water		
Beleidskader	Naast de zorg voor het inzamelen van afvalwater heeft de gemeente de zorg voor hemelwater en grondwater. De daaruit voortvloeiende taken zijn geregeld in het door de raad vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan Olst-Wijhe 2022-2028. In het plan staat aangegeven: ➤ welk beleid de gemeente voert voor de zorgplichten riolering; ➤ wat de gemeente aan rioleringsvoorzieningen heeft; ➤ hoe deze worden beheerd; ➤ welke voorzieningen aan vervanging of renovatie toe zijn; ➤ welke verbeteringen nog nodig zijn, onder meer voor het milieu; ➤ hoeveel dat alles kost; ➤ hoe deze kosten op de burgers en bedrijven worden verhaald.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Vrijvervalriolering	108 km
	(Riool)gemalen	23 stuks
	Persleidingen	2.500 m1
	Pompunits drukriolering	946 stuks
	Drukriolering	220 km
	Gemengde overstorten	16 stuks
	Regenwateruitlaten/-overstorten	34 stuks
	Randvoorzieningen (BergBezinkBassins)	4 stuks
	Inspectieputten	2.595 stuks
	Kolken	6.100 stuks
	Lijngoten	1.600 m1
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.2 Riolering.	
Kunstwerken		
Beleidskader	Onder kunstwerken worden verstaan: bruggen, duikers, loswal, steigers en beschoeiingen. Voor de uitvoering van het onderhoud op het niveau, zoals hierboven onder het kopje Onderhoud openbare ruimte is weergegeven, is een budget geraamd. Uitgangspunten bij dit niveau van beheer en onderhoud zijn: ➤ Er vindt periodiek inspectie plaats naar de kwaliteit van de kunstwerken. Schades worden gerepareerd. ➤ De brugdekken worden regelmatig gereinigd. ➤ Het dek van de houten bruggen en betonnen bruggen wordt stroef gehouden. Het totaalbeeld heeft een minimale beeldkwaliteit. Ten gevolge van de bezuinigingen in het verleden besteden we meer aandacht aan veiligheid dan aan het aanzien. (Een stroef brugdek is belangrijker dan mooi geschilderde leuningen). De nota is in 2018 geactualiseerd in verband met het IBOR plan,	

	waarbij ook is gekeken naar de technische kwaliteit en het budget dat nodig is om veiligheid te waarborgen en tijdig voor vervanging te kunnen zorgen.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Betonnen verkeersbruggen	26
	Spoortunnel auto / fiets	2
	Fietstunnel	2
	Fietsbrug	23 stuks
	Beschoeiing	5.662 m1
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 7.1 Verkeer en vervoer.	
Openbaar groen/begraafplaatsen		
Beleidskader	Het Groenbeleidsplan Olst-Wijhe 2007-2017 is door uw raad in 2006 vastgesteld. Op basis van de besluitvorming over de IBOR in 2016 vindt het onderhoudsniveau plaats, zoals hierboven bij het kopje Onderhoud openbare ruimte is aangegeven. Bij de vaststelling van het Bomenbeleidsplan in 2014 is het groenbeleid geëvalueerd. De gemeentelijke bomen, groter dan 40 cm. diameter, worden eens per 3 jaar gecontroleerd op veiligheid en onderhoud. Hiermee voldoen we aan onze zorgplicht. Het onderhoudsniveau van de begraafplaatsen handhaven we op een hoog niveau. 2023 is een geactualiseerd beleids- en beheerplan ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Tevens zijn in 2023 de beheerverordeningen geactualiseerd.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Stedelijk groen binnen de bebouwde kom: beplantingen gras (gazon, ruw gras, berm)	16,5 ha. 44 ha.
	Landschappelijk groen: gras, berm beplanting	80 ha. 2 ha.
	Begraafplaatsen	3 stuks
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn verwerkt in programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie en taakveld 7.5 begraafplaatsen.	
Speelterreinen		
Beleidskader	Het beleidskader (Zo spelen wij in Olst-Wijhe) is in 2023 herzien. projectmatig wordt er uitvoering gegeven aan vervanging conform vastgesteld beheer en uitvoeringsplan.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	Aantal speelplaatsen	78
	Aantal speeltoestellen	437
Vertaling naar begroting	De budgetten zijn opgenomen onder programma 2, taakveld 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie speelvoorzieningen.	
Gebouwen		
Beleidskader	Voor gebouwenbeheer is samen met de gemeente Raalte een start gemaakt met een kernteam vastgoed. Uw raad heeft daarvoor op 29 juni 2026 incidenteel budget vastgesteld. Aan uw raad wordt in de 1e helft van 2027 vervolgens een Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan Gebouwen ter vaststelling voorgelegd. Hierin worden de onderhouds- en verduurzamingsmaatregelen integraal bepaald. Nu is nog niet duidelijk of de uitvoering van dat nieuwe plan past binnen de bestaande onderhoudsbudgetten in de meerjarenbegroting 2027 - 2030. Ook moet nog bepaald worden welk structureel budget nodig is om het kernteam te laten functioneren. In het amendement bij het voorstel van 29 juni is al aangegeven dat inzicht moet	

	worden gegeven in de ontwikkeling van de structurele personele en externe kosten. Dat inzicht wordt gegeven bij gelegenheid van het nieuwe DMJOP-gebouwen.	
Kerncijfers	Areaal	Aantal - eenheid
	welzijnsgebouwen	10
	brandweerkazernes	4
	gymnastieklokalen	3
	kerktorens	3
	aula's begraafplaatsen	2
	kantoor en werkplaats c.a.	2
	vm. onderwijsgebouwen	3
	overige gebouwen	1
	onderwijsgebouwen	De gemeente is verantwoordelijk voor het stichten van onderwijsgebouwen incl. de vervangingsinvesteringen en de investeringen in functieverbeteringen op grond van het gemeentelijke beleid. De schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor alle onderhoud van die gebouwen. Door het project Scholen voor Morgen is of wordt een aantal gebouwen aan de onderwijsbestemming onttrokken. De hoofdregel is dat dergelijke gebouwen weer volledig eigendom worden van de gemeente en de gemeente daardoor verantwoordelijk is voor het beheer en het onderhoud van dergelijke voormalige onderwijsgebouwen.
Vertaling naar begroting	De lasten van de gebouwen zijn verwerkt binnen de verschillende programma's in de begroting. Verwezen wordt naar programma 1 (Scholen voor Morgen) en 3 (overige gebouwen).	

FINANCIERING

Inleiding

De wet financiering decentrale overheden (fido) stelt regels voor het financieringsgedrag van decentrale overheden. In het kader van deze wet is in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) een paragraaf 'financiering' voorgeschreven, in zowel de begroting als in het jaarverslag.

In het Treasurystatuut 2019 zijn de uitgangspunten, doelstellingen, taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden vastgelegd. Deze is op 21 januari 2019 ter kennisname gebracht aan de raad. Voor de wijze van toerekening van rente gelden wettelijke voorschriften.

Op grond van de notitie rente 2017 van de commissie BBV moeten de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag welke binnen een marge van 0,5% mag worden afgerond.

In de notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken 2019 is aanvullend bepaald dat de toe te rekenen rente aan de taakvelden 3.2 Fysieke infrastructuur en 8.2 Grondexploitatie die vervolgens mag worden toegevoegd aan de post voorraden, bouwgronden in exploitatie (BIE) moet worden gebaseerd op de daadwerkelijk betaalde rente over het vreemd vermogen.

Eind 2023 heeft de commissie BBV een herziene versie van de notitie rente uitgebracht waarvan de bepalingen en richtlijnen in werking treden met ingang van het begrotingsjaar 2025, maar eerdere toepassing in 2024 is toegestaan.

De belangrijkste wijziging betreft de rentetoerekening aan grondexploitaties. Vanaf 2016 was in verband met de invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor grondexploitaties de renteberekening gebaseerd op het gemiddelde rentepercentage over het vreemde vermogen. In de praktijk hanteert de Belastingdienst een andere toerekening van rente aan de grondexploitaties. Hiermee is de noodzaak voor een afwijkend rentepercentage voor grondexploitaties vervallen en ligt het voor de hand de rente-omslag ook te gebruiken voor de rente aan de grondexploitaties.

Treasuryfunctie

De treasuryfunctie dient tot:

- Verzekeren van duurzame toegang tot de financiële markten tegen acceptabele condities.
- ☐ Het tegengaan van ongewenste financiële risico's, zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's.
- ☐ Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
- ☐ Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de gegeven kaders en richtlijnen.

Risicobeheer financiering

De Wet fido beoogt een solide financiering bij openbare lichamen. Doel hierbij is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. De wet kent een onderscheid tussen regels voor korte en lange termijn financiering.

In het kader van het renterisicobeheer mag de gemiddelde netto-vlottende schuld per kwartaal van een openbaar lichaam de kasgeldlimiet niet overschrijden en mag het renterisico op het begrotingstotaal van een openbaar lichaam de renterisiconorm niet overschrijden.

De kasgeldlimiet en de renterisiconorm bedragen beide een percentage (8,5% respectievelijk 20%) van het begrotingstotaal van de gemeente. Indien een openbaar lichaam voor het derde achtereenvolgende kwartaal de kasgeldlimiet overschrijdt, stelt het daarvan de toezichthouder op de hoogte, en legt het de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring voor aan de toezichthouder.

Hieronder treft u de ontwikkeling (van de ruimte onderschrijding c.q. overschrijding) van de kasgeldlimiet en renterisiconorm aan. De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Kasgeldlimiet en renterisiconorm

Hieronder treft u de berekende kasgeldlimiet en renterisiconorm aan.

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld aan en dient derhalve om het rente risico op de korte termijn te beheersen.

Berekening kasgeldlimiet		
De kasgeldlimiet moet berekend worden naar de situatie bij de aanvang van het kalenderjaar.		
Begrotingstotaal 2027	€	67.920.593
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage		8,5%
Kasgeldlimiet voor 2027 (afgerond)	€	5.773.250

De renterisiconorm heeft betrekking op schuld met een looptijd van meer dan een jaar. De norm is gericht op een evenwichtige opbouw van de vaste schuld door gemeenten. Beoogd wordt voorkomen dat er te grote renterisico's ontstaan in enig jaar door renteherziening of (her-)financiering.

Verloop stand renterisiconorm (bedragen x € 1.000,-)				
Basisgegevens renterisiconorm	2027	2028	2029	2030
1 Renteherzieningen op leningen o/g				
2 Betaalde aflossingen	2.705	2.627	2.629	2.431
3 Renterisco (1 + 2)	2.705	2.627	2.629	2.431
4a Begrotingstotaal	67.921	63.554	63.191	63.913
4b Het bij Min. Regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%
5 Renterisiconorm (4a x 4b/100)	13.584	12.711	12.638	12.783
6a Ruimte onder risiconorm (5-3)	10.879	10.084	10.009	10.352
6b Overschrijving risiconorm (3-5)	-	-	-	-

Conclusie: gedurende de planperiode blijft het renterisico ruim beneden de aangegeven normering.

Optimaliseren van de renteresultaten

Om maximaal te kunnen profiteren van een gunstige rentestand is het van belang dat naast inzicht in de renteontwikkelingen, beschikt wordt over actuele en betrouwbare informatie over de liquiditeitspositie. In dit kader worden er periodiek liquiditeitsplanningen opgesteld. Op basis hiervan wordt inzicht verkregen in de liquiditeitspositie op korte termijn. Daarnaast worden er planningen opgesteld voor de langere termijn. Voor juiste werking van deze planningen is het tijdig kunnen beschikken over betrouwbare informatie van evident belang.

Schatkistbankieren

Eind 2013 heeft het parlement de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) gewijzigd in verband met het rentedragend aanhouden van liquide middelen in de schatkist van het Rijk (verplicht schatkistbankieren). Voor decentrale overheden (waaronder gemeenten) betekent dit dat zij verplicht zijn om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Aangezien onze gemeente niet (structureel) beschikt over overtollige middelen is de impact van de wet, afgezien van extra administratieve handelingen, voor onze gemeente beperkt.

Rentevisie

De ECB heeft het depositotarief, de belangrijkste rente van de ECB) in meerdere stappen verhoogd teneinde de inflatie richting de doelstelling van 2% te brengen. Na een reeks verlagingen, heeft de ECB begin juni 2026 de depositorente verhoogd naar 2,25%.

De inflatie bevindt zich naar verwachting op de middellange termijn rond de doelstelling van de ECB van 2%. De lange rentetarieven zijn de afgelopen periode relatief stabiel gebleven.

In de navolgende grafieken wordt het historische verloop van de rente weergegeven.

1 maands Euribor grafiek

10 jarige Nederlandse staatslening grafiek

Financieringsbeleid

Wij hanteren in beginsel het principe van integrale financiering. In dit systeem bestaat er geen direct verband tussen een bepaalde investering en het financieringsmiddel. De rentekosten voor investeringen worden toegerekend via een gemiddeld percentage, de zogenaamde omslagrente. Bij expliciete besluitvorming kan hier van worden afgeweken (projectfinanciering). In Olst-Wijhe is dit van toepassing voor in het verleden aangetrokken woningbouwleningen ten behoeve van Salland Wonen welke onder dezelfde condities zijn doorverstrekkt.

In onderstaand overzicht is de berekening van de (overige) omslagrente weergegeven. Conform de toegestane mogelijkheid is de berekende renteomslag afgerond op 2% (2026: 2%)

Renteresultaat taakveld treasury

Voor de rente van op te nemen financieringsmiddelen met een korte looptijd (kasgeld) wordt 3% gehanteerd.

Onderstaand overzicht schetst het renteresultaat over 2027.

Renteresultaat op het taakveld Treasury		
Boekwaarde vaste activa per 1 januari 2027		55.573.537
Financieringsmiddelen per 1 januari 2027		
1) Leningschuld	23.836.378	
2) Reserves	16.571.511	
3) Voorzieningen	7.242.799	
		47.650.687
Tekort aan financieringsmiddelen		7.922.849
De externe rentelasten over de korte en lange financiering:		
- Rente van langlopende geldleningen		657.514
- Rente van kasgeld		237.685
- De externe rentebaten		-197.682
Saldo rentelasten en baten		697.517
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (woningbouwleningen SallandWonen)	0	
De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken, die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0	
Aan taakveld toe te rekenen externe rente		697.517
Rente over eigen vermogen		21.144
Rente over voorzieningen		41.044
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente (1,64%)		759.705
De aan de taakvelden toegerende rente (renteomslag 2,00%)		-928.986
Renteresultaat op het taakveld Treasury		-169.280

BEDRIJFSVOERING

Inleiding

Personeelsbeleid

De arbeidsmarkt blijft krap en de opgaven voor gemeenten worden complexer. In 2027 wordt de taakstelling op de bedrijfsvoering vertaald in maatregelen. We blijven werken aan een toekomstbestendige personeelsbezetting door te investeren in eigen medewerkers en kritisch te sturen op externe inhuur. We blijven daarom investeren in aantrekkelijk werkgeverschap, vakmanschap, duurzame inzetbaarheid en strategische personeelsplanning. We ontwikkelen talent, stimuleren interne mobiliteit en zorgen ervoor dat medewerkers toegerust zijn om te werken in een omgeving waarin digitalisering, data en AI een steeds grotere rol spelen. Zo vergroten we de wendbaarheid van onze organisatie en blijven we in staat om de maatschappelijke opgaven van Olst-Wijhe effectief te realiseren, samen met inwoners en partners.

Huisvesting en facilitaire zaken

Huisvesting en facilitair

Voor wat betreft gebouwenbeheer en facilitaire zaken is de samenwerking tussen gemeente Olst-Wijhe en gemeente Raalte verder uitgewerkt. Er is een start gemaakt met het kernteam vastgoed dat voor beide organisaties integraal stuurt op maatschappelijk vastgoed en ambtelijke huisvesting, regie

voert op de jaarlijkse uitvoering van onderhoud en verduurzaming en beide organisaties ondersteunt bij het maken van toekomstbestendige vastgoedkeuzes. Daarnaast wordt de komende jaren nadrukkelijk ingezet op de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed en de eigen ambtelijke huisvesting. Om uitvoering te geven aan de gemeentelijke duurzaamheidsambities wordt in 2027 gestart met het opstellen van een Duurzaam Meerjarenonderhoudsplan (DMJOP). Hiermee worden onderhouds- en verduurzamingsmaatregelen integraal gepland en uitgevoerd, waardoor wordt gewerkt aan een energiezuinige, toekomstbestendige en maatschappelijk verantwoorde vastgoedportefeuille. Het DMJOP biedt tevens een basis voor een doelmatige inzet van middelen en sluit aan bij wettelijke opgaven en gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen.

Automatisering en informatiebeleid

In 2027 blijft informatie een essentiële randvoorwaarde voor een toekomstbestendige, wendbare en betrouwbare gemeentelijke organisatie. Samen met de gemeenten Deventer en Raalte geven wij verdere uitvoering aan de iVisie DOWR. Hiermee werken we aan een moderne informatievoorziening, een veilige digitale werkomgeving en een ICT-infrastructuur die onze dienstverlening, bedrijfsvoering en maatschappelijke opgaven ondersteunt. Binnen de DOWR-projecten sturen we op een samenhangende ontwikkeling van processen, informatievoorziening en digitale ondersteuning.

Binnen het programma Digitale transformatie zetten we de uitvoering voort van de drie programmaliijnen: AI, datagedreven werken en online dienstverlening. Digitale transformatie is daarbij geen doel op zich, maar een middel om de kwaliteit van dienstverlening te verhogen, de organisatie minder kwetsbaar te maken en schaarse capaciteit slimmer in te zetten.

In 2027 implementeren we PodiumD als onderdeel van de verdere digitalisering van onze dienstverlening. Hiermee creëren we één overzichtelijke digitale omgeving waarin inwoners, maatschappelijke partners en medewerkers eenvoudiger toegang hebben tot informatie, aanvragen en samenwerkingsprocessen. De inzet van PodiumD draagt bij aan een betere gebruikerservaring, meer transparantie in processen en een efficiëntere uitvoering van gemeentelijke taken. Tegelijkertijd ondersteunt het platform onze ambitie om dienstverlening toegankelijker, persoonlijker en toekomstbestendig te maken.

Procesmanagement vormt daarbij een belangrijk fundament. Door processen inzichtelijk te maken, te optimaliseren en digitaal te ondersteunen, verbeteren we de kwaliteit van onze dienstverlening, versterken we de interne samenwerking en krijgen we meer grip op risico's, prestaties en capaciteit.

Informatieveiligheid, privacybescherming en informatiebeheer blijven onverminderd belangrijk. We blijven investeren in cybersecurity, privacy, informatiebeheer en een betrouwbare digitale infrastructuur, zodat inwoners en medewerkers kunnen vertrouwen op een veilige omgang met informatie. De samenwerking binnen DOWR-verband wordt op deze onderwerpen verder versterkt. Als netwerkgemeente blijft Olst-Wijhe binnen de DOWR-samenwerking een actieve bijdrage leveren aan innovatie en vernieuwing, als proeftuingemeente. Door nieuwe toepassingen op het gebied van AI, data en digitale dienstverlening in de praktijk te beproeven en opgedane kennis te delen, dragen wij bij aan een toekomstbestendige informatievoorziening in onze DOWR-samenwerking.

BUDGETTEN VOOR DE RAAD

De griffie ondersteunt de gemeenteraad bij zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol. Daarbij staat een toegankelijke, transparante en betrouwbare informatievoorziening centraal. Raads- en burgerleden moeten kunnen beschikken over tijdige, volledige en begrijpelijke informatie om hun werkzaamheden goed uit te voeren.

In 2027 blijft de griffie investeren in de verdere professionalisering van de ondersteuning van de raad. Daarbij is aandacht voor de kwaliteit en toegankelijkheid van raadsinformatie, het optimaal benutten

van digitale hulpmiddelen en het verder verbeteren van werkprocessen rondom vergaderingen, besluitvorming en bestuurlijke informatievoorziening.

De griffie onderzoekt daarnaast op welke wijze AI kan bijdragen aan een efficiëntere en kwalitatief betere ondersteuning van de gemeenteraad. Mogelijke toepassingen zijn het ondersteunen bij de voorbereiding van vergaderingen, het samenvatten van omvangrijke documenten, het signaleren van aandachtspunten in raadsstukken, het opstellen van concept-verslagen en actiepunten, het verbeteren van de vindbaarheid van informatie en het ondersteunen van griffiewerkzaamheden met behulp van digitale assistenten. Ook wordt verkend op welke wijze AI kan bijdragen aan een betere toegankelijkheid van informatie voor inwoners, bijvoorbeeld door het vereenvoudigen van teksten of het sneller ontsluiten van openbare informatie.

De inzet van AI vindt uitsluitend plaats binnen de geldende wettelijke kaders en met oog voor privacy, informatiebeveiliging, transparantie en menselijke eindverantwoordelijkheid. AI ondersteunt het werk van de griffie, maar vervangt geen bestuurlijke of ambtelijke afwegingen.

In 2027 krijgt de in 2026 ingezette transitie naar Notubiz als centraal platform voor de ondersteuning van de gemeenteraad verder vorm. Door de integratie van informatievoorziening, vergaderprocessen, verslaglegging, kennisbeheer en AI-toepassingen ontstaat één digitale werkomgeving die raad en griffie ondersteunt bij hun dagelijkse werkzaamheden.

De griffie blijft daarnaast inzetten op de ondersteuning van raads- en burgerleden door middel van scholing, begeleiding en kennisdeling. Hiermee wordt bijgedragen aan een goed functionerende gemeenteraad die zijn taken effectief en onafhankelijk kan uitvoeren.

Beoogd resultaat

- Een betrouwbare en toegankelijke informatievoorziening voor raad en burgerleden.
- Efficiënte en toekomstbestendige griffieprocessen.
- Adequate ondersteuning van de gemeenteraad bij zijn kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol.
- Verantwoorde inzet van digitale innovaties en AI ter ondersteuning van de werkzaamheden van raad en griffie.
- Betere vindbaarheid, toegankelijkheid en bruikbaarheid van informatie voor zowel raadsleden als inwoners.

Overhead

Onder overhead verstaan we alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.

Overhead wordt niet onder de afzonderlijke beleidsprogramma's geregistreerd maar in totaliteit in een specifiek taakveld overhead verantwoord. Uitzondering hierop vormen de Bouwgronden In Exploitatie en de investeringen die geactiveerd worden. Aan dergelijke projecten wordt een deel van de overhead toegerekend.

In de financiële verordening is de methodiek bepaald waarmee overheadkosten worden betrokken in het berekenen van de tarieven voor lokale heffingen. In artikel 17.4 is bepaald dat de overhead aan de lokale lasten extracomptabel wordt toegerekend op basis van doorbelaste loonkosten.

In de begroting 2027 bedragen de overheadkosten € 10.009.000. De loonkosten van de medewerkers in het primaire proces worden geraamd op € 11.121.000. De overhead op basis van de doorbelaste loonkosten bedraagt daarmee 90%.

Rechtmatigheid

Vanaf het begrotingsjaar 2023 is de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheidsverantwoording verschoven van de externe accountant naar het college van burgemeester en wethouders. Deze wijziging is vastgelegd in de Financiële Verordening en sluit aan bij de landelijke ontwikkelingen in het kader van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Het college legt hiermee zelf verantwoording af over de naleving van relevante wet- en regelgeving bij financiële beheershandelingen. De controle op getrouwheid ligt nog steeds bij de externe accountant. Tot en met boekjaar 2024 werd een tolerantiegrens van 3% op rechtmatigheidsfouten gehanteerd. Voor getrouwheid gold een percentage van 1% fouten en 3% onzekerheden. Vanaf begrotingsjaar 2025 is de wettelijk maximale toegestane verantwoordingsgrens 2% van de totale lasten, exclusief toevoegingen aan de reserves. Dit geldt zowel voor de rechtmatigheid, als de getrouwheid. Afwijkingen op rechtmatigheid boven deze grens worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. De grens van 2% is ook van toepassing voor het boekjaar 2027.

Daarnaast is in de financiële verordening van 2025 een rapportagegrens van € 150.000 vastgesteld. Deze grens wordt tevens voor het boekjaar 2027 gehanteerd. Afwijkingen boven deze grens worden bij de jaarrekening in deze paragraaf nader toegelicht, inclusief de getroffen of voorgenomen maatregelen om herhaling te voorkomen.

De rechtmatigheidsverantwoording is opgebouwd rond drie inhoudelijke criteria:

- Voorwaardencriterium
- Begrotingscriterium
- Misbruik en Oneigenlijk Gebruik (M&O)

Het college werkt continu aan het verbeteren van de interne beheersing en controleprocessen, zoals ook in het verbeterplan control is weergegeven. Wij maken vanaf 1 januari 2026 gebruik van het nieuwe financieel systeem, waaraan onder andere een verplichtingenadministratie is gekoppeld en waarin prestatieleveringen moeten worden onderbouwd. Hiermee bouwen we meer zekerheden in dat we ook daadwerkelijk het afgesproken product/dienst krijgen tegen de afgesproken prijs en is dat ook controleerbaar. In 2027 zullen wij de mogelijkheden gaan inventariseren om de factuurafhandeling nog meer te automatiseren.

Daarnaast maken we in 2027 een stap om de interne controles te versterken en de verbijzonderde interne controle te verbeteren. Wij investeren in versterking van beheersmaatregelen in de eerste en tweede zijn. Tevens blijven wij streven naar meer geautomatiseerde beheersmaatregelen, deze dragen bij aan een meer efficiënte bedrijfsvoering en reduceren de kans op fouten in de financiële verslaggeving. De verbijzonderde interne controle zal in 2027 volledig in eigen huis worden uitgevoerd. Over de uitkomsten van de verbijzonderde interne controle wordt met ingang van 2027 drie keer gerapporteerd. Dit draagt bij aan een versterking van de interne beheersorganisatie en vergroot het leereffect voor de organisatie.

Geconstateerde fraude

De organisatie heeft in 2025 de frauderisico-analyse 2025-2026 opgesteld. Een actualisatie zal in 2027 plaatsvinden. Er zijn in 2026 geen fraudegevallen geconstateerd.

INNOVATIE EN ORGANISATIEONTWIKKELING

In 2027 zet de gemeente Olst-Wijhe de ontwikkeling naar een toekomstbestendige, financieel robuuste en zelfbewuste netwerkgemeente voort. De nadruk ligt daarbij op het aanbrengen van meer focus, het versterken van netwerkgericht werken, het verder verbeteren van de sturing en beheersing van de organisatie en het benutten van de kansen van digitalisering, data en AI.

Meer focus

Om meer focus aan te brengen worden bestuurlijke en maatschappelijke wensen en ontwikkelingen scherper afgewogen op haalbaarheid, uitvoerbaarheid, betaalbaarheid en organiseerbaarheid. Daarnaast wordt verder gewerkt aan een meer resultaatgerichte organisatie, met duidelijke keuzes over wat wel en niet wordt opgepakt.

Netwerkgemeente

In 2027 zetten we de ontwikkeling van Olst-Wijhe als netwerkgemeente voort. We brengen focus aan in prioritaire opgaven, maken per opgave expliciete keuzes over de rol van de gemeente en versterken de samenwerking met partners. Met de opgavetafel, het samenwerkingskompas en een

aantal pilots werken we toe naar een effectieve, samenhangende en uitvoerbare manier van samenwerken aan maatschappelijke opgaven.

Verbeteren van sturing en beheersing

Daarnaast wordt verder gewerkt aan het versterken van de planning & control-cyclus, het verduidelijken van rollen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en het verder ontwikkelen van integraal en resultaatgericht werken. Om de organisatie toekomstbestendig te houden, worden werkprocessen systematisch geoptimaliseerd en wordt gestuurd op continue verbetering van de bedrijfsvoering.

Benutten van kansen digitalisering, data en AI

Binnen de digitale transformatie worden datagedreven werken, AI-toepassingen, digitale vaardigheden en online dienstverlening verder ontwikkeld. Door technologie en data gericht in te zetten bij maatschappelijke opgaven, dienstverlening en bedrijfsprocessen wordt de organisatie wendbaarder en beter toegerust om met beperkte middelen duurzame resultaten te realiseren. Zie voor meer informatie ook het kopje 'Automatisering en informatiebeleid'.

Taakstelling bedrijfsvoering

In 2027 wordt bovendien uitvoering gegeven aan de aanpak voor de structurele taakstelling op de bedrijfsvoering. Daarbij wordt ingezet op procesoptimalisatie, het kritisch heroverwegen van taken bij natuurlijk verloop, het vergroten van de inzetbaarheid van medewerkers en het slimmer organiseren van werkzaamheden met behulp van digitalisering en AI. Hierdoor ontstaat ruimte om werkzaamheden anders te organiseren en formatie op onderdelen af te bouwen, met behoud van de kwaliteit van dienstverlening aan inwoners.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding

We werken met een aantal verbonden partijen samen om de gewenste beleidseffecten op een efficiënte en doelmatige wijze te realiseren. Met deze externe partijen is de samenwerking op verschillende manieren georganiseerd.

Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtsvorm waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.

De term financieel belang wil zeggen dat de gemeente financiële middelen heeft bijgedragen aan de verbonden partij. Bij een privaatrechtelijke rechtspersoon zoals een stichting, NV of BV kunnen bij een faillissement de schulden niet verhaald worden op de gemeente. Bij een Gemeenschappelijke Regeling zijn de deelnemers gehouden eventuele tekorten aan te zuiveren.

Van een financieel belang is geen sprake in de gevallen waarbij weliswaar financiële middelen zijn bijgedragen, maar tegenover die bijdragen prestaties worden geleverd, zoals bij crediteuren of subsidierelaties.

Van bestuurlijk belang is sprake wanneer er zeggenschap is door middel van vertegenwoordiging in het bestuur door een wethouder, raadslid of ambtenaar van de gemeente of in de vorm van stemrecht, aandelen of anderszins.

In de "Kadernota Verbonden Partijen" zijn de verschillende soorten verbonden partijen toegelicht en zijn er regels vermeld voor het aangaan van diverse nieuwe samenwerkingen.

Sturingsarrangement

In de laatste kadernota verbonden partijen 2023-2026 is besloten voor gemeenschappelijke regelingen het plusarrangement te hanteren en voor overige verbonden partijen het basisarrangement. Eventueel gewenst maatwerk wordt in het jaarprogramma via het presidium afgestemd.

Binnen elk arrangement heeft ons college een actieve informatieplicht richting uw raad in geval van relevante gebeurtenissen rondom een verbonden partij. Die actieve informatieplicht bestaat ook voor de besturen van de gemeenschappelijke regelingen. hebben daarnaast ook een actieve informatieplicht bij relevante gebeurtenissen sinds de wijziging van de wet gemeenschappelijke regelingen.

Arrangement:	Welke taken:
BASIS	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een laag risicoprofiel. Er wordt enkel de wettelijk verplichte informatie verstrekt. Het betreft hier de NVs, BVs en overige verbonden partijen niet zijnde de Gemeenschappelijke Regelingen.
PLUS	Verbonden partijen binnen dit arrangement hebben een gemiddeld risicoprofiel. Er wordt naast de wettelijk verplichte informatie ook extra informatie verstrekt in de programmabegroting en jaarstukken. Deze extra informatie komt terug bij de paragraaf verbonden partijen en bij de relevante beleidsonderwerpen. Het betreft hier de Gemeenschappelijke Regelingen.
MAATWERK	Voorbeelden zijn: werkbezoeken, workshops voor raad en college, het informeren/adviseren van ons college voor een bestuurlijk overleg, vooraf of achteraf (al naar gelang het onderwerp). Het presidium stelt de maatwerkafspraken in het jaarprogramma op.

Risico's

Afhankelijk van de mate van verbondenheid (bijv. geplaatst aandelenkapitaal) zijn wij in meer of mindere mate in staat invloed op het beleid van een verbonden partij uit te oefenen. Als er hoge risico's ontstaan bij verbonden partijen die een financiële impact op de gemeente kunnen hebben, dan worden deze in de gemeentelijke risicoparagraaf meegenomen.

Overzicht verbonden partijen

Hierna treft u een beknopt overzicht aan van de kengetallen per verbonden partij:

Verbonden Partij*	Eigen vermogen		Vreemd vermogen		Resultaat	Dividend
Gemeenschappelijke regelingen	1-1-2027	31-12-2027	1-1-2027	31-12-2027	2027	2026**
GGD IJsselland	3.081	3.081	13.586	13.275	-91	
Sallcon	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	-100	
Veiligheidsregio IJsselland	3.960	5.750	38.138	51.985	-401	
Omgevingsdienst IJsselland	316	367	9.050	9.070	0	
Toezichthoudend orgaan Openbaar Primair Onderwijs Olst-Wijhe en Raalte	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	
Besloten vennootschappen						
KonnecteD	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	
Naamloze vennootschappen						
Bank Nederlandse Gemeenten	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	22
Enexis	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	24
ROVA	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	53
Wadinko	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	32
Overige						
Coöperatie Dimpact U.A.	1.531.	2.550	n.b.	n.b.	646	

* Begrotingen worden alleen verzonden door GR-en

bedragen x €1.000

** het ontvangen dividend door de gemeente in boekjaar 2026 over 2025

De gemeenschappelijke regelingen worden verder toegelicht, maar de overige verbonden partijen gezien de beperkte relevantie en sturingsmogelijkheden niet.

Gemeenschappelijke regelingen

GGD IJSSELLAND

GGD IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	wethouder H. Engberink
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	
Beschermen en bevorderen van de gezondheid van onze inwoners	
Bestuurlijk belang	
De GGD IJsselland wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het algemeen bestuur. De voormalige gemeenschappelijke regeling RSJ valt sinds 1-1-2026 onder de GGD IJsselland.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2027: € 1.037.000	
Risico	
Indien de weerstandscapaciteit niet voldoet, kunnen gemeenten – naar rato van het inwonertal - worden aangesproken op een eventueel exploitatietekort. GGD IJsselland voert een actief financieel risicobeleid. Voor de risico's voor incidentele additionele taken (maatwerk en projecten) is een aparte voorziening getroffen. Risico's voor additionele producten kunnen niet ten laste komen van alle gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.	

KONNECTED (SALLCON)

Konnected (GR) en (BV)		Deventer
Bestuurlijke vertegenwoordiging	wethouder H. Engberink en wethouder H. Olthof	
Arrangement:	Standaard	
Openbaar belang (doelstelling)		
Konnected (voorheen Sallcon) is een sociaal werkvoorzieningsschap voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Konnected is één van de partijen die de participatie wet uitvoert.		
Bestuurlijk belang		
De Gemeenschappelijk Regeling (GR) het samenwerkingsverband tussen de gemeenten Deventer en Olst-Wijhe, is 100% aandeelhouder van Konnected.		
Financieel belang		
Bijdrage in 2027: € 1.980.000		
Risico		
De gemeente Olst-Wijhe is samen met de gemeente Deventer aandeelhouder van Konnected. Konnected is onder andere verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken en verplichtingen die voortkomen uit de Wet sociale werkvoorziening. Door de afbouw van de Wsw en de daarmee op de langere termijn dalende rijksbijdrage worden, als we niets doen, in meerjarenperspectief exploitatieverliezen geleden. Het verwachte exploitatieverlies kan in 2027 nog worden gedragen door de eigen reserves van Konnected, maar structureel is dit geen oplossing voor de verwachte exploitatieverliezen in het meerjarenperspectief. Daarom wordt op basis van eerdere onderzoeken en de strategische koers gewerkt aan de Visie op de Sociale Infrastructuur 2040; de stip op de horizon voor de uitvoering van de Participatiewet en de juiste afbouw van de uitvoering van de Wet sociale Werkvoorziening. In het programma Samenleving staat hier onder Verbonden Partijen meer over opgenomen.		

VEILIGHEIDSREGIO IJSSELLAND

Veiligheidsregio IJsselland (GR)	Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging	Burgemeester S.A.E. Poepjes
Arrangement:	Standaard
Openbaar belang (doelstelling)	
Zorg dragen voor de veiligheid van onze inwoners door veiligheidstaken uit te voeren op basis van de Wet veiligheidsregio's.	
Bestuurlijk belang	
De veiligheidsregio wordt gevormd door elf gemeenten. Onze burgemeester heeft zitting en inspraak in het dagelijks bestuur en in het algemeen bestuur.	
Financieel belang	
Bijdrage in 2027: €1.813.000	
Risico	
Er is een risicoprofiel opgesteld om de risico's van de organisatie in kaart te brengen. De tien risico's met de meeste invloed op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit zijn: taakdifferentiatie, cyberveiligheid/digitalisering, strategisch vastgoedbeleid, krapte op de arbeidsmarkt, aansprakelijkheid, beleid rijksoverheid, grootschalige/langdurige inzet, wet- en regelgeving, klimaatverandering en hoge inflatie. In 2024 is door het algemeen bestuur vastgesteld dat een algemene reserve van € 1 miljoen volstaat om de risico's te kunnen opvangen. Dit uitgangspunt is nog steeds van toepassing.	

OMGEVINGSDIENST IJSSELLAND

Omgevingsdienst IJsselland (GR)		Zwolle
Bestuurlijke vertegenwoordiging		wethouder M. Blind
Arrangement:	Standaard	
Openbaar belang (doelstelling)		
De Omgevingsdienst IJsselland voert voor de gemeente de milieu-gerelateerde taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Daarnaast adviseert de dienst over milieuthema's zoals bodem, geluid, externe veiligheid en fijnstof.		
Bestuurlijk belang		
De Omgevingsdienst IJsselland voert voor de gemeente de milieu-gerelateerde taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). Daarnaast adviseert de dienst over milieuthema's zoals bodem, geluid, externe veiligheid en fijnstof.		
Financieel belang		
Bijdrage in 2027: € 772.000		
Risico		
Omgevingsdienst IJsselland heeft de financiële risico's geïnventariseerd. Het benodigde weerstandsvermogen bedraagt € 367.000. Om te voldoen aan de landelijke ondergrens voor een gezond weerstandsvermogen wordt de reserve in 2027 incidenteel aangevuld. Hiermee kunnen risico's en calamiteiten worden opgevangen zonder dat de uitvoering van de VTH-taken direct onder druk komt te staan. Indien het weerstandsvermogen ontoereikend blijkt, bestaat het risico dat de deelnemende gemeenten, waaronder Olst-Wijhe, aanvullend moeten bijdragen.		

GRONDBELEID

Inleiding

In de Nota Grondbeleid 2023-2026 zijn de kaders voor het grondbeleid vastgesteld. Vanaf 2027 zal een nieuwe Nota Grondbeleid worden vastgesteld. Grondbeleid is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege de relatie met de doelstelling van programma 2 Leefomgeving en in de tweede plaats vanwege het financiële belang en de risico's.

Grondbeleid gemeente Olst-Wijhe

In de Nota Grondbeleid wordt uitgegaan van situationeel grondbeleid, waarbij per initiatief/ontwikkeling wordt gekozen welke vorm van grondbeleid door de gemeente wordt gehanteerd: actief of faciliterend. Waar nodig wordt gekozen voor een actieve gemeentelijke rol. Hiernaast wordt er ook ruimte geboden voor initiatieven vanuit de markt.

Voor de ontwikkelingen waarbij de gemeente actief betrokken is en 100% regie heeft stelt de gemeente eigen (actieve) grondexploitaties (hierna GREXen) op. Hierbij wordt rekening gehouden met de voorgeschreven richtlijnen van de Commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeente (hierna BBV). Het BBV definieert GREXen als volgt:

"Grondexploitaties zijn gronden die zich in een transformatieproces bevinden waarbij in bezit zijnde grond en (eventueel) aanwezige opstallen worden omgevormd naar bouwrijpe grond, met als oogmerk (opnieuw) te worden bebouwd."

Daarnaast bewegen andere partijen zich op de grondmarkt waardoor ook instrumenten voor het faciliterende grondbeleid kunnen worden ingezet. De nieuwe Omgevingswet (Ow) maakt kostenverhaal via omgevingsplan, het projectbesluit of de omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit mogelijk. Daarnaast kunnen eisen worden gesteld aan bijvoorbeeld woningbouwprogrammering, fasering of de inrichting van de openbare ruimte.

Uitvoering grondbeleid

De uitvoering van het grondbeleid houden op hoofdlijnen de volgende taken in:

- het beheer van onroerende zaken (permanent beheer);
- productie van bouwgronden, grondexploitatie (waarin onder ander zijn opgenomen investeringen die samenhangen met verwerving, tijdelijk beheer, bouwrijp maken, verkoop bouwgrond en woonrijp maken);

- het maken en vastleggen van afspraken met derden in een (anterieure) overeenkomst betreffende onder andere het kostenverhaal van de hiervoor benoemde kosten van de locatie, nadeelcompensatie (voorheen planschadekosten), financiële zekerheidsstelling, tijdvak en fasering, locatie-eisen, woningbouwcategorieën en de planologische procedures.

Regelgeving

Jaarlijks worden de gemeentelijke GREXen van lopende projecten geactualiseerd en daar waar nodig aangepast aan de huidige marktsituatie. Dit betekent dat voor alle GREXen naast de te verwachten kosten ook wordt gekeken naar het uitgiftetempo van de kavels en de daaraan gekoppelde grondprijzen. Sprake kan zijn van winstgevende of verlieslatende GREXen. Bij verlieslatende GREXen wordt op basis van de geldende BBV-regelgeving een verliesvoorziening getroffen. Is er sprake van winst dan moet op basis van de voorgeschreven BBV-regelgeving tussentijds vroegtijdige winst worden genomen.

Zoals opgenomen in de Nota Grondbeleid wordt deze verliesvoorziening, genaamd 'voorziening te verwachten verliezen grondexploitaties', gedekt uit de 'Algemene reserve gemeentelijke GREXen' (hierna ARG). Ook wordt de overeenkomstig de BBV-regelgeving de verplicht te nemen vroegtijdige tussentijdse winst toegevoegd aan de ARG. De ARG vormt een buffer om te voorkomen dat de algemene dienst met nadelige effecten uit GREXen wordt geconfronteerd.

De ARG kan niet worden aangesproken voor uitgaven die geen relatie met GREXen hebben. Wel mag een eventueel surplus in deze ARG worden afgeroomd ten gunste van de algemene middelen.

Resultaten grondexploitaties

De huidige GREXen zijn opgesteld conform de richtlijnen en uitgangspunten van het BBV. In het volgende overzicht worden de resultaten van de GREXen (ná tussentijdse winstnemingen) weergegeven, zoals deze zijn berekend per 1-1-2026 en zijn opgenomen in de jaarrekening 2025. Eveneens is inzichtelijk gemaakt welk deel van het verschil ten opzichte van de jaarrekening 2024 het gevolg is van projectinhoudelijke wijzigingen.

Resultaten onderhanden werken	A	B	C	D	D-C	
Bestaande grondexploitaties	Resultaat* JR 2024 per 1-1-2025 incl. winstname	Toevoeging 2% rente	Resultaat* JR 2024 per 1-1-2026	Resultaat* JR 2025 per 1-1-2026 incl. winstname	Project-inhoudelijk verschil incl. winstname	Voordeel/ Nadelig
Meente Noord	€ -931.674	€ -18.633	€ -950.307	€ -860.543	€ 89.764	Voordeel
Olstergaard (incl. VINK Flex)	€ 87.263	€ 1.745	€ 89.008	€ 46.836	€ -42.173	Nadelig**
Klimboom	€ -187.445	€ -3.749	€ -191.194	€ -197.640	€ -6.446	Nadelig
Totaal	€ -1.031.856	€ -20.637	€ -1.052.493	€ -1.011.348	€ 41.145	Voordeel
					D-C	D-A
Totaal neg. Grexen (verlies)	€ -1.119.119	€ -22.382	€ -1.141.501	€ -1.058.183	€ 83.318	€ 60.935
Totaal positieve Grexen	€ 87.263	€ 1.745	€ 89.008	€ 46.836	€ -42.173	€ -40.427

* : Netto contante waarde op prijspeil per 1 januari

** Zie tussentijdse winstneming

Toelichting op vorenstaande tabel:

- Bij Olstergaard is er sprake van winstneming, wat (negatieve) invloed heeft op het GREX-resultaat van Olstergaard, omdat de winstneming als kosten worden opgenomen in de boekwaarde.
- Kolom (A) geeft het resultaat behorende bij jaarrekening 2024 weer. Dit bedrag is de netto contante waarde per 1-1-2025 bij actualisatie van de GREXen op prijspeil 1-1-2025.
- In Kolom B staat de rente over 2025 ter grootte van € 20.637 nadelig weergegeven oftewel 2% over het saldo per 1-1-2025. Kolom C (= A + B) geeft het resultaat uit de jaarrekening van 2024 aan inclusief het effect van 1 jaar rente. Het met één jaar rente gecorrigeerd saldo (kolom C) is het verwacht resultaat per 1-1-2026 van € 1.052.493 nadelig. Het werkelijk saldo van het netto contante resultaat bedraagt conform de GREX-actualisatie per 1-1-2026 (kolom D) € 1.011.348 nadelig.
- De voorziening 'te verwachten verliezen grondexploitaties' was per 1 januari 2025 € 1.119.119 (kolom A). Per 1 januari 2026 is het bedrag 'te verwachten verliezen grondexploitaties' €

1.058.183 (kolom D). Per saldo wordt de voorziening 'te verwachten verliezen grondexploitaties' met € 60.935 verlaagd.

De verplichte tussentijdse winstneming overeenkomstig de BBV-regelgeving is berekend op basis van een door het BBV voorgeschreven berekeningsmethode. Bij Jaarrekening 2025 is een bedrag van € 408.472 als winst genomen (zie tabel hierna). Dit bedrag is toegevoegd aan algemene reserve grondexploitaties. Het totaalbedrag (t/m 2025) van de tussentijdse winstneming van de lopende grondexploitatieprojecten bedraagt € 604.771.

<i>Tussentijdse winstneming tot en met 2025 in euro's - volgens POC-methode</i>								
Project	2020	2021	2022	2023	2024	Totaal t/m 2024	2025	Totaal t/m 2025
Olstergaard (Ind VINK Flex)	€ 916	€ 107.078	€ -52.838	€ 92.072	€ 49.070	€ 196.298	€ 408.472	€ 604.771
Totaal Winstneming	€ 916	€ 107.078	€ -52.838	€ 92.072	€ 49.070	€ 196.298	€ 408.472	€ 604.771

Specifieke ontwikkelingen grondexploitaties

Eind 2026 zullen naar verwachting de gemeentelijke grondexploitaties van de drie grondexploitatieprojecten Meente Noord, Klimboom en Olstergaard incl Vink flex ter afsluiting worden voorgelegd aan de raad. De afsluitingen van deze grondexploitaties zijn afhankelijk van de zekerheden rondom kosten en opbrengsten (getekende koopovereenkomsten/ leveringen van de kavels). Dit zal de komende maanden (in 2026) duidelijk worden. Onderstaand per complex een korte toelichting per project.

Meente Noord bedrijventerrein

De laatste kavels van Meente Noord zijn in 2026 geleverd. Ook is het terrein nagenoeg woonrijp. De verharding is opgeleverd. In het najaar 2026 wordt op een aantal plekken nog groen aangeplant. Naar verwachting kan de grondexploitatie eind 2026 ter afsluiting aan de raad worden voorgelegd. Per 1-1-2026 laat dit bedrijventerrein een nadelig resultaat zien van € 860.543 op netto contante waarde (NCW). Er is geen sprake van tussentijdse winstneming. Bij de afsluiting van de grondexploitatie zal het resultaat opnieuw worden beoordeeld en geactualiseerd. Indien nodig wordt een voorziening getroffen voor nog openstaande kosten en/of opbrengsten.

Olstergaard

Voor de laatste kavels van Olstergaard wordt naar verwachting in 2026 een koopovereenkomst ondertekend. De verwachting is dat deze grondexploitatie eind 2026 ter afsluiting aan de raad kan worden voorgelegd. Per 1-1-2026 laat dit woningbouwproject een positief resultaat zien van € 46.836 op netto contante waarde (NCW). Tot en met 2025 is in totaal € 604.771 aan winst genomen. Bij de afsluiting van de grondexploitatie zal het resultaat opnieuw worden beoordeeld en geactualiseerd. Indien nodig wordt een voorziening getroffen voor nog openstaande kosten en/of opbrengsten.

De Klimboom

Voor het laatste grondstuk van De Klimboom wordt naar verwachting in 2026 een koopovereenkomst ondertekend waarna 4 of 5 betaalbare woningen worden gerealiseerd. De verwachting is dat deze grondexploitatie eind 2026 ter afsluiting aan de raad kan worden voorgelegd. In eerdere fasen van het project is het bij opening geraamde tekort van ca. EUR 400.000,- in positieve zin EUR 200.000,- teruggebracht wat we vast hebben kunnen houden. 1-1-2026 laat dit woningbouwproject een nadelig resultaat zien van € 197.640 op netto contante waarde (NCW). Van tussentijdse winstneming is geen sprake. Naast woningen waar vraag naar is voor onze inwoners en goed te onderhouden openbare ruimte kunnen door de gemeente buiten de projectbegroting 18 betaalbare woningen aangemeld worden voor de realisatiestimulans. 18 x EUR 7.000,- = EUR 126.000,-. Bij de afsluiting van de grondexploitatie zal het resultaat opnieuw worden beoordeeld en geactualiseerd. Indien nodig wordt een voorziening getroffen voor nog openstaande kosten en/of opbrengsten.

WOO

Inleiding

In artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) is bepaald dat bestuursorganen in de jaarlijkse begroting aandacht besteden aan de beleidsvoornemens ten aanzien van de uitvoering van de Woo en in de jaarverantwoording verslag doen van de uitvoering daarvan. Deze verplichting is nader uitgewerkt in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Voor de uitvoering van de Woo binnen de gemeente Olst-Wijhe geldt het volgende:

Woo-verzoeken en openbaarmaking

In 2025 ontving de gemeente 31 Woo-verzoeken. Ten opzichte van voorgaande jaren nam niet alleen het aantal verzoeken toe, maar ook de omvang en complexiteit ervan. De verzoeken hadden betrekking op uiteenlopende onderwerpen, zoals bestemmingsplannen, beleidsinformatie, AVG-vraagstukken, evenementenvergunningen, omgevingsvergunningen en subsidies.

Van deze Woo-verzoeken zijn er 11 geheel of gedeeltelijk ingewilligd. De overige verzoeken zijn aangemerkt als informatieverzoeken, buiten behandeling gesteld of doorgestuurd naar een ander bestuursorgaan.

De openbaarmaking van informatie vindt op dit moment voornamelijk passief plaats, door toezending van de gevraagde informatie per e-mail of post aan de verzoeker. De gemeente voldoet daarmee aan de verplichtingen uit de eerste tranche van de Woo.

De inwerkingtreding van tranche 2 van de Woo is uitgesteld. Een nieuwe ingangsdatum is hiervoor nog niet bekendgemaakt. Als gemeente blijven wij doorgaan met de planning voor het actief openbaar maken van informatie via eigen kanalen. Voor de nog resterende onderdelen wordt gewerkt aan de benodigde processen, systemen en voorzieningen.

Informatiehuishouding

In samenwerking met de gemeenten Deventer en Raalte is gekozen voor de aanschaf van publicatiesoftware van Dimpact. In 2026 wordt de implementatie hiervan voortgezet met als doel ingebruikname van de publicatiesoftware in 2027, zodat de gemeente volledig kan voldoen aan de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit tranche 2 van de actieve openbaarmaking.

Tegelijkertijd wordt verder gewerkt aan de inrichting van de daarvoor benodigde processen, systemen en werkafspraken. Daarnaast wordt geïnvesteerd in opleidingen op het gebied van de Woo, informatiehuishouding en het gebruik van de anonimiseringssoftware.

Contactpersoon Woo

De behandeling van Woo-verzoeken vindt plaats onder regie van de Woo-coördinator. Daarbij blijft de gemeente werken vanuit de menselijke maat. Waar mogelijk wordt vroegtijdig contact gezocht met verzoekers om de achterliggende informatiebehoefte te verduidelijken en verwachtingen af te stemmen. Dit draagt bij aan zorgvuldige dienstverlening en een efficiënte behandeling van Woo-verzoeken.

Verbeterpunten

Om de kwaliteit en tijdigheid van de afhandeling te waarborgen wordt in 2027 ingezet op een efficiëntere werkwijze, duidelijke procesafspraken en verdere kennisontwikkeling binnen de organisatie. Daarnaast wordt gewerkt aan de verdere voorbereiding op actieve openbaarmaking door de implementatie van publicatiesoftware, het verbeteren van werkprocessen en het versterken van de kennis van medewerkers.

Financiën en besteding subsidie

Voor de uitvoering van de Woo zijn de benodigde personele capaciteit en ondersteunende systemen beschikbaar. De kosten hiervoor zijn opgenomen en gedekt in de begroting voor 2027.

FINANCIËLE BEGROTING

OVERZICHT BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Bedragen x € 1.000

Begroting 2027 - 2030	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	595	387	388	388	388	388
Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	9.940	9.785	6.793	7.011	6.264	6.285
Economie en Vrijetijd	1.449	352	84	70	43	43
Sociaal domein - Basis en Participatie	5.784	1.290	4.730	1.573	1.613	1.258
Zorg en Jeugd (maatwerkvoorziening)	4.989	4.114	4.050	4.207	4.207	4.207
Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	47.621	47.395	51.157	50.022	50.647	51.389
Totale Baten	70.378	63.323	67.202	63.271	63.163	63.571
Lasten						
Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	-5.223	-5.112	-5.267	-5.193	-5.193	-5.192
Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	-13.737	-16.370	-11.375	-11.707	-11.012	-11.093
Economie en Vrijetijd	-4.020	-2.718	-2.193	-2.179	-2.170	-2.189
Sociaal domein - Basis en Participatie	-12.877	-9.724	-13.638	-10.329	-10.487	-10.131
Zorg en Jeugd (maatwerkvoorziening)	-22.027	-21.185	-23.170	-23.218	-23.473	-23.581
Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	-11.633	-11.480	-11.896	-10.859	-10.827	-11.343
Totale Lasten	-69.517	-66.590	-67.540	-63.487	-63.162	-63.528
Saldo voor reservemutaties	860	-3.266	-337	-216	1	43
Onttrekking reserves	3.037	3.853	718	599	384	342
Toevoeging reserves	-2.177	-587	-381	-383	-385	-385
Saldo reserves	860	3.266	337	216	-1	-43
Saldo baten en lasten	0	0	0	0	0	0

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Begrotingsjaar T	Jaarrekening 2025	JR2025 + BGR2026 tot 2e BERAP	Begroting 2027		
	T-2	T-1	T	T+1	T+2
Activa	31-12-2025	31-12-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
(im) Materiële vaste activa	41.863	46.357	46.357	48.881	50.843
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	74	326	326	326	326
Financiële vaste activa: Leningen	10.832	9.124	9.124	9.040	8.954
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar					
Totaal Vaste Activa	52.769	55.807	55.807	58.248	60.123
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	701	-234	-234	-	-
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	292	-	-	-	-
Uitzettingen <1 jaar	2.928	2.928	2.928	2.928	2.928
Liquide middelen	378	378	378	378	378
Overlopende activa	8.880	6.000	6.000	6.000	6.000
Totaal Vlottende Activa	13.179	9.072	9.072	9.306	9.306
Totaal Activa	65.948	64.880	64.880	67.554	69.429
Passiva	31-12-2025	31-12-2026	1-1-2027	1-1-2028	1-1-2029
Eigen vermogen	19.890	16.572	16.572	16.579	15.869
Voorzieningen	6.952	5.919	5.919	5.821	5.645
Vaste schuld	16.459	23.836	21.130	18.503	15.874
Totaal Vaste Passiva	43.301	46.326	43.620	40.904	37.388
Vlottende schuld	11.522	7.428	10.134	15.525	20.916
Overlopende passiva	11.125	11.125	11.125	11.125	11.125
Totaal Vlottende Passiva	22.647	18.553	21.259	26.650	32.041
Totaal Passiva	65.948	64.880	64.880	67.554	69.429

Toelichting activa

VASTE ACTIVA

De balanswaarden van de immateriële en materiële vaste activa nemen toe door investeringen en af door de jaarlijkse afschrijvingen. Per saldo stijgt jaarlijks de boekwaarde doordat de investeringen in onder andere wegen en riolering hoger zijn dan de afschrijvingen. De balanswaarden van de financiële activa (verstrekte leningen) nemen door aflossingen elk jaar af.

VLOTTENDE ACTIVA

De voorraden zijn nihil na 2027. Dit komt door de verwachte afsluiting van actieve grondexploitaties. De overlopende activa zijn opgenomen op basis van de jaarrekening 2025, met een bijstelling in verband met de overlopende activa op 31 december 2025 die in verband met de overgang naar het nieuwe financiële systeem per 1 januari 2026 eenmalig een stuk hoger waren.

Toelichting passiva

VASTE PASSIVA

De voorzieningen nemen jaarlijks af, vooral vanwege de jaarlijkse bijdrage vanuit de voorzieningen afval en riolering. Het eigen vermogen daalt over de jaren vooral vanwege een uitname uit de reserve nader te bestemmen middelen vanwege een bijdrage voor incidentele kosten zoals de organisatieontwikkeling. Meerjarig blijft het eigen vermogen op peil. Verder wordt op de vaste schulden (1 jaar of langer) jaarlijks afgelost. Dit resulteert in een afname van het lang vreemd vermogen op de balans.

VLOTTENDE PASSIVA

De vlottende passiva bestaat met name uit kortlopende leningen (korter dan 1 jaar). Voor de begroting 2027-2030 raamt de gemeente Olst-Wijhe het financieringstekort, dat wordt gefinancierd met kortlopende leningen. De boekwaardes van de overlopende passiva zijn voor de jaren 2027 tot en met 2030 gelijk gehouden op basis van de stand van de overlopende passiva in de jaarrekening 2025.

UITGANGSPUNTEN BEGROTING EN FINANCIËLE POSITIE

Inleiding

Op grond van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (Bbv) is bij de aanbidding van de begroting een uiteenzetting van de financiële positie voorgeschreven. In dit hoofdstuk wordt hieraan mede invulling gegeven. Voor de financiële positie wordt verder verwezen naar de overige paragrafen van het hoofdstuk "Financiële begroting" en het financiële beeld zoals beschreven in de "Inleiding en samenvatting".

Begrotingsrichtlijnen 2027-2030

Onderstaande tekst is de tekst zoals in de vastgestelde kadernota 2027-2030 is opgenomen.

Uit de kadernota 2027-2030

De Beleids- en financiële begroting 2027-2030 wordt gebaseerd op de beleids- en financiële begroting 2026-2029 inclusief de begrotingswijzigingen 2026 tot en met 10 juli. De in deze kadernota 2027-2030 opgenomen financiële mutaties op het gebied van autonome en noodzakelijke ontwikkelingen worden opgenomen als begrotingswijziging in 2026. De effecten van de meicirculaire 2026 worden opgenomen in deze begroting 2027-2030. De gepresenteerde wensen in de kadernota zijn slechts informatief en worden voorgelegd bij de begrotingsbehandeling (1e begrotingswijziging).

Ten aanzien van de begrotingsrichtlijnen voor 2026 zijn de volgende aanpassingen gedaan in de kadernota 2027:

- ☐ Het verwerken van de kadernota als begrotingswijziging
- ☐ Indexatie op basis van de augustusraming van het CPB
- ☐ Uitwerking methodiek verwerking circulaire

Loonkostenontwikkeling gemeentepersoneel

In de begroting 2027-2030 moet rekening worden gehouden met de ontwikkelingen in de Cao Gemeenten én ontwikkelingen met betrekking tot de sociale lasten en de werkgeverpremies. De huidige Cao Gemeenten loopt door tot 1 april 2027. Op basis van recent afgesloten CAO's in andere sectoren, bestaat de verwachting dat per 1 januari 2027 opnieuw rekening gehouden moet worden met een stijging van 3% van de loonsom. Net zoals in de afgelopen jaren wordt voor 2027 geen stijging van de werkgeverpremies verwacht. De loonkosten van het gemeentepersoneel worden gebaseerd op de vastgestelde formatie en de feitelijke loonkosten én rekening houdend met genomen besluiten met rechtspositionele consequenties.

Prijsmutatie (algemeen)

Voor 2027 werd in maart de prijsontwikkeling en daarmee de indexering ingeschat op 2,1% met een aanvullende 0,6%-punt vanwege de ontwikkelingen in het Midden-Oosten. Deze indexering is conform bestaand beleid gebaseerd op het Indexcijfer voor Materiële Overheidsconsumptie (IMOC), zoals opgenomen in het Centraal Economisch Plan (CEP 2025) van het Centraal Planbureau dat in maart 2026 is gepubliceerd. De huidige situatie is echter anders, waarbij de inflatie sterk is opgelopen en het meerjarig effect onduidelijk is.

Gelet op de financiële positie van de gemeente wordt al jaren de nullijn gehanteerd op werkbudgetten, met uitzondering van indexaties door contractuele afspraken. Ook geldt voor subsidies aan primaire

voorzieningen een prijsindexatie (zie hieronder). De meerjarenraming wordt opgesteld op basis van constante prijzen. Dit betekent dat de meerjarenraming wordt gebaseerd op het prijsniveau van het begrotingsjaar en er in latere jaren geen verdere prijsindexatie wordt toegepast.

Loonkosten- prijsmutatie professionele welzijnsinstellingen

Voor compensatie van de loonkostenmutatie van primaire voorzieningen gelden de landelijke richtlijnen voor de Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkelingen (OVA). Deze index wordt door de Nederlandse Zorgautoriteit gepubliceerd. Voor 2027 is het indexcijfer voorlopig 3,96%. Enkele partijen hebben echter te maken met hogere loonontwikkeling in de cao Sociaal Werk ten opzichte van de OVA-index. Onder noodzakelijke ontwikkelingen is een bedrag opgenomen om de subsidies aan partijen die hiermee te maken hebben te verhogen vanwege deze onvermijdelijke ontwikkeling. Dit om ervoor te zorgen dat het niet ten koste gaat van de inhoudelijke inzet.

Bij de structurele subsidies aan instellingen voor primaire voorzieningen geldt een standaard prijsindexatie op het materiële deel van de subsidie van 2%, tenzij per subsidieonderdeel het materiële deel van de subsidies boven de € 50.000 is, dan geldt de ontwikkeling van het CPI als leidend. Voor 2027 wordt daarvoor nu een percentage van 2,7% gebruikt op basis van de raming van het CPB. Voor overige verstrekte subsidies geldt voorsnog dat er geen indexatie wordt toegepast.

Bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden

Er wordt uitgegaan van de door de gemeenschappelijk regelingen/samenwerkingsverbanden laatst vastgestelde (meerjaren)begroting (2026 of 2027) en de wijzigingen daarop op basis van de door de samenwerkingsverbanden vastgestelde begrotingswijzigingen, tenzij er andere afspraken zijn gemaakt. Eventuele financiële consequenties van besluitvorming door de regio (waaronder DOWR-bedrijfsvoering) die buiten het genoemde kader vallen worden afzonderlijk gemeld bij de behandeling van de Beleids- en financiële begroting 2027-2030.

Algemene heffingen

A. Gemeentelijke belastingen (algemene middelen)

a. Onroerendezaakbelastingen

Eigenarenbelasting woningen en eigenaren- en gebruikersbelasting niet-woningen

Voor 2027 wordt voorgesteld de opbrengst te verhogen met het percentage IMOC dat in de zomer van 2026 door het CPB wordt gepubliceerd in de cMEV, om rekening te kunnen houden met extra inflatie vanwege de situatie in het Midden-Oosten.

b. Toeristenbelasting

De toeristenbelasting blijft € 1,50 per persoon per overnachting.

c. Forensenbelasting

Voor de tarieven uit de forensenbelasting wordt dezelfde indexatie gehanteerd als voor de

OZB.

B. Heffingen en rechten

a. Rioolheffing

Het uitgangspunt in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2022-2028 van Olst-Wijhe is dat de heffing 100% kostendekkend is voor de totale kosten voor de rioleringszorg.

b. Afvalstoffenheffing

De tarieven worden gebaseerd op de meest actuele ramingen voor het verzamelen en verwerken van afval. Het uitgangspunt is dat de tarieven 100% kostendekkend zijn.

c. Overige leges, rechten en tarieven

Voor overige leges, rechten en tarieven voor gemeenschapsvoorzieningen hanteren we voor 2027 een stijgingspercentage ter hoogte van het IMOC dat in de zomer 2026 door het CPB wordt gepubliceerd in de cMEV, om rekening te kunnen houden met extra inflatie vanwege de situatie in het Midden-Oosten.

Rentepercentages

Voor de wijze van toerekening van rente gelden voorschriften. Sinds begrotingsjaar 2026 moet zowel aan investeringen als grondexploitaties dezelfde rente worden toegerekend. Op grond van de notitie rente van de commissie BBV moeten de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden worden toegerekend met behulp van een renteomslag die binnen een marge van 0,5%-punt mag worden afgerond.

In de begroting 2026 werd rekening gehouden met een kortgeldrente van 2,5% en een renteomslag

van 2%. De ontwikkeling van de rente is sterk afhankelijk van de verwachte inflatie en fluctueert vanwege de macro-economische ontwikkelingen. Deze berekeningen worden bij het voorbereiden van de begroting 2027 geactualiseerd aan de hand van geactualiseerde begrotingscijfers over 2027 en monetaire ontwikkelingen.

Aan voorzieningen die op contante waarde zijn gewaardeerd wordt rente toegevoegd gelijk aan het percentage waarmee de voorzieningen contant zijn gemaakt.

Voor rentebijbeschrijving aan de reserves wordt het hiervoor benoemde Indexcijfer 2027 voor Materiele Overheidsconsumptie (IMOC) aangehouden 2,7% gehanteerd. Omdat deze berekening invloed heeft op de renteomslag die dan al is bepaald, wordt hiervoor niet afgewacht op de cMEV van het CPB.

Circulaires

Om helderheid te scheppen over de omgang met aanvullende middelen vanuit de rijksoverheid via de circulaires worden onderstaande regels gehanteerd. Deze sluiten aan op de uitgangspunten van de financiële verordening.

Voor nieuwe taken wordt er een uitgavenbudget toegekend gelijk aan het ontvangen bedrag voor die taak als het bedrag onder de € 50.000 is. De technische verwerking gaat via een begrotingswijziging via de P&C-cyclus. Als het bedrag hoger is dan € 50.000, stelt het college aan de raad voor hoe deze middelen in te zetten.

Bijstellingen op specifieke taken vanwege loon-, prijs- en volumeontwikkelingen worden toegevoegd aan het bestaande budget van die taken. De technische verwerking gaat via een begrotingswijziging via de P&C-cyclus.

Voor overige bijstellingen op bestaande taken wordt het uitgavenbudget van de taak verhoogd als de bijstelling onder de € 50.000 ligt. De technische verwerking gaat via een begrotingswijziging via de P&C-cyclus. Als de bijstelling boven de € 50.000 ligt, stelt het college aan de raad voor hoe deze middelen in te zetten.

Beleidskader provincie

Onderstaande tekst is de tekst zoals in de vastgestelde kadernota 2027-2030 is opgenomen.

Uit de kadernota 2027-2030

In de begrotingscirculaire 2027 van 7 april hebben Gedeputeerde Staten een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd voor de begroting 2027. Bij de beoordeling gebruikt de provincie het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader 2020 Gemeenten (GTK) in samenhang met de bedragen uit de meircirculaire 2026. De begrotingscirculaire biedt op enkele onderdelen verduidelijking, maar zorgt niet voor een benodigde aanpassing van de handelspraktijk in Olst-Wijhe. Wel worden er een aantal actualiteiten geschetst die hier kort worden opgesomd.

Herijking gemeentefonds

Bij het financieel perspectief is als onzekere ontwikkeling de nieuwe herijking van het gemeentefond en het ingroeipad al benoemd. Landelijke besluitvorming hierover wordt verwerkt in de meircirculaire, die leidend is voor de opname in de gemeentelijke begrotingen.

Jeugdzorg

De uitvoering van de hervormingsagenda Jeugd is een gedeelde verantwoordelijkheid. Waar het Rijk de verantwoordelijkheid draagt, mogen besparingen en dito kortingen op het gemeentefonds worden gecompenseerd met een stelpost. Op onderdelen is de gemeente aan zet en daarbij kan niet worden volstaan met een stelpost op basis van landelijk besparingspotentieel. Een besparing moet concreet in gemaakt worden om opgenomen te mogen worden in de gemeentelijke begroting.

Daarnaast speelt de constatering van de commissie van Ark dat gemeenten structureel te weinig middelen krijgen voor de uitvoering van de Jeugdzorg. Hiervoor zijn extra middelen toegekend voor de jaren 2026 en 2027 en met terugwerkende kracht voor 2023 en 2024. Begin 2027 volgt een uitspraak van de commissie voor 2028 en verder, waarbij gemeenten niet vooruit mogen lopen op die uitspraak.

Landelijk coalitieakkoord 2026-2030

Op 30 januari 2026 is het coalitieakkoord 2026 – 2030 'Aan de slag' gepresenteerd. Dit akkoord schetst de gezamenlijke koers van de coalitiepartijen voor de komende bestuursperiode met hierin de belangrijkste beleidsafspraken op sociaal, economisch en maatschappelijk terrein. Het coalitieakkoord 2026–2030 vormt de basis voor het regeringsbeleid en de samenwerking tussen de coalitiepartners.

In dit akkoord is in beperkte mate beleid benoemd dat een direct effect heeft op gemeenten. Wel is het mogelijk dat indirecte effecten optreden met impact op de gemeenten die mogelijk niet direct vermeld staan in het coalitieakkoord. Voor gemeenten is het van belang dat dit akkoord op zichzelf geen invloed heeft op de invulling van de komende begroting. De meicirculaire 2026 is hierin leidend. Het (voorgenomen) beleid dat hierin door het kabinet is opgenomen, dient te worden verwerkt in de gemeentelijke begroting.

OVERZICHT BESCHIKBARE RESERVES EN VOORZIENINGEN

Naam reserve/voorziening	WBS nrs	Saldo aan het begin van 2026	Bespaarde rente t.g.v. exploitatie
A. Algemene reserve:			
Algemene reserve	W1.1000	3.000.000	
Nader te bestemmen middelen	W1.1001	10.845.701	
Reserve grondexploitatie	W1.1002	1.220.982	
Totaal algemene reserves		15.066.683	
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening			
Exploitatieresultaat 2025		1.557.516	
Totaal nog te bestemmen resultaat jaarrekening		- 16.624.199	
C. Bestemmingsreserves:			
Investeringsreserve	W1.2000	22.192	
Decentralisatie huisvesting onderwijs	W1.2001	1.698.716	
Reserve kapitaallasten	W1.4000	70.020	
Reclamefonds Hooiberg	W1.2002	28.109	
Onderhoud Gemeentehuis	W1.3001	138.540	
Onderhoud Gemeentewerf	W1.3002	21.673	
Onderhoud Brandweerkazemes	W1.3003	87.039	
Onderhoud welzijnsaccomodaties	W1.3004.00	645.693	
Onderhoud Kerktorens	W1.3005	204.901	
Onderhoud Gebouwen Begraafplaats	W1.3006	39.154	
Onderhoud Loswal	W1.3007	21.000	
Reserve omgevingsvergunningen	W1.2003	9.835	
Reserve wachtgeldverplichtingen	W1.3000	231.289	
Reserve sociaal domein	W1.2004	47.323	
Totaal bestemmingsreserves		3.265.483	
D. Voorzieningen			
Egalisatievoorziening Afval	W2.2000	514.193	
Egalisatievoorziening Riolering	W2.2001	2.892.370	
Voorziening Ruimtelijke Kwaliteit	W2.1002	128.567	
Pensioenafspraken wethouders	W2.2002	2.107.024	
Voorziening Zonnekamp Oost	W2.1001.0	4.944	
Voorziening Wesepe BT	W2.1001.2	31.360	
Wachtgeldverplichtingen vm ambtsdragers	W2.2003	235	
Bomenplan	W2.1003	417.361	
Voorz. spaarverlof en bovenw. Uren	W2.2004	620.000	
Totaal voorzieningen		6.716.054	
TOTAAL		26.605.736	
Verwachte verliezen grondexploitaties	W2.1000	1.059.262,29	
Voorziening Wengelerhoek 2026	W2.2005	236.000,00	
Voorz dubieuze debiteum soza kortlopend	W2.3000.0	173.321,77	
Voorz dubieuze debiteum soza langlopend	W2.3000.1	33.110,89	
Voorziening dub. debiteuren algemeen	W2.3001	10.880,77	
Voorzieningen in mindering op activa		1.512.576	
TOTAAL GENERAAL		28.118.312	

Naam reserve/voorziening	WBS nr	Saldo aan het begin van 2027	Bespaard e rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente	Vermeerderingen overig 2027	Saldo aan het begin van 2028	Bespaard e rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente	Vermeerderingen overig 2028	Verminderin gen 2028	Saldo aan het begin van 2028	Bespaarde rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente	Vermeerderingen overig 2029	Verminderin gen 2029	Saldo aan het begin van 2029	Bespaarde rente t.g.v. exploitatie	Vermeerdering dotatie rente	Vermeerderingen overig 2030	Verminderin gen 2030	Saldo aan het begin van 2030
A. Algemene reserve:																					
Algemene reserve	W 1.1 00 0	3.000.000			0 0	3.000.000			0 0		3.000.000			0 0		3.000.000			0 0	3.000.000	
Nader te bestemmen middelen	W 1.1 00 1	9.472.694			448.000	9.024.694			3190.000		8.705.694			42.000		8.663.694			0 0	8.663.694	
Reserve grondexploitatie	W 1.1 00 2	1.235.292	14.610		0 0	1.249.902	15.230	0 0			1.265.132	15.230	0 0			1.280.362	15.230	0 0		1.295.592	
Totaal algemene reserves		13.707.986	14.610		448.000	13.274.596	15.230	0 0	3190.000		12.970.826	15.230	0 0	12.944.056		12.944.056	15.230	0 0	0 0	12.959.286	
B. Nog te bestemmen resultaat jaarrekening																					
Exploitatieresultaat												0			0 0				0 0	0	
Totaal nog te bestemmen resultaat jaarrekening												0			0 0			15.230	0 0	6	
C. Bestemmingsreserves:																					
Investeringsreserve	W 1.2 00 0	22.0192			0 0	22.0192			0 0		22.0192			0 0		22.0192			0 0	22.0192	
Decentralisatie huisvesting onderwijs	W 1.2 00 1	1.903.710			77.318	1.826.392			0 0		1.826.392			0 0		1.826.392			0 0	1.826.392	
Reserve kapitaallasten	W 1.4 00 0	331			0 0	331			0 0		331			0 0		331		7	0 0	338	
Reclamefonds Hooiberg	W 1.2 00 2	30.309			2.200	32.509			2.200		34.709			2.200		36.909			2.200	39.109	
Onderhoud Gemeentehuis	W 1.3 00 1	1.149			72.609	28.000	45.758		72.609	9600 0	22.367			72.609	50.000	44.976			72.609	50.000	

Onderhoud Gemeentewerf	W 1.3 00 2	6.2 71			10. 598	56. 000	- 39. 131			10.5 98	2200 0	- 50. 533			10. 598	5.0 00	- 44. 935			10. 598	5.0 00	- 39. 131
Onderhoud Brandweerkazernes	W 1.3 00 3	23. 039			0	0	23. 039			0	0	23. 039			0	0	23. 039			0	0	23. 039
Onderhoud welzijnsaccommodaties	W 1.3 00 4.0 0	557. 99 0			164. 29 7	91. 000	631. 28 7			164. 297	1140 00	681. 58 4			164. 29 7	244. 00 0	601. 88 1			164. 29 7	4. 00 0	522. 17 8
Onderhoud Kerktorens	W 1.3 00 5	190. 65 9			24. 758	14. 000	201. 41 7			24.7 58	2700 0	199. 17 5			24. 758	33. 000	190. 93 3			24. 758	0 0	182. 69 1
Onderhoud Gebouwen Begraafplaats	W 1.3 00 6	41. 571			7.4 17	4.0 00	44. 988			7.41 7	2100 0	31. 405			7.4 17	10. 000	28. 822			7.41 7	0 0	26. 239
Onderhoud Loswal	W 1.3 00 7	24. 000			3.0 00	0	27. 000			3.00 0	0	30. 000			3.0 00	0	33. 000			3. 00 0	0	36. 000
Reserve omgevingsvergunningen	W 1.2 00 3	9.8 35			0	0	9.8 35			0	0	9.8 35			0	0	9.8 35			0	0	9.8 35
Reserve wachtgeldverplichtingen	W 1.3 00 0	5.1 46		6.5 34	0	0	11. 680		8.2 46	0	0	19. 926		9.9 94	0	0	29. 920		9.994	0	0	39. 914
Reserve sociaal domein	W 1.2 00 4	47. 323			0	0	47. 323			0	0	47. 323			0	0	47. 323			0	0	47. 323
Totaal bestemmingsreserves		2.8 63. 524		6.5 34	284. 87 9	270. 31 8	3.3 04. 749		8.2 46	284. 879	280.0 00	2.8 97. 744		9.9 94	284. 87 9	342. 00 0	2.8 50. 617		10.00 1	28. 487 9	4. 20 0	2.8 03. 497
D. Voorzieningen																						
Egalisatievoorziening Afval	W 2.2 00 0	432. 79 5			0	182. 57 4	250. 22 1			0	1823 07	67. 914			0	182. 04 0	114. 12 6			0	182. 04 0	- 296. 16 6
Egalisatievoorziening Riolering	W 2.2 00 1	2.6 53. 924			0	20. 000	2.6 33. 924			0	9861 8	2.5 35. 306			0	209. 33 4	2.3 25. 972			0	209. 33 4	2.0 95. 507
Voorziening Ruimtelijke Kwaliteit	W 2.1 00 2	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0
Pensioenafspraken wethouders	W 2.2 00 2	2.2 12. 021		41. 044	63. 953	0	2.3 17. 018		43. 485	61.5 12	0	2.4 22. 015		45. 926	59. 071	0	2.5 27. 012		45.92 6	59. 071	0	2.6 32. 009
Voorziening Zonnekamp Oost	W 2.1 0	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0

	001.0																								
Voorziening Wesepe BT	W 2.1 00 1.2	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0				0	0	0		
Wachtgeldverplichtingen v.m. ambtsdragers	W 2.2 00 3	235			0	0	235			0	0	235			0	0	235				0	0	235		
Bomenplan	W 2.1 00 3	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0				0	0	0		
Voorz. spaarverlof en bovenw. Uren	W 2.2 00 4	620 .00 0			0	0	620 .00 0			0	0	620 .00 0			0	0	620 .00 0				0	0	620 .00 0		
Totaal voorzieningen		5.9 18. 975		41. 044	63. 953	202 .57 4	5.8 21. 398			43. 485	61.5 12	280.9 25	5.6 45. 470			45. 926	59. 071	391 .37 4	5.3 59. 093			45.92 6	59 .0 71	4 1 2. 5 0 51. 5 585	
TOTAAL		22. 490 .48 5		62. 188	.83 2	.89 2	.74 3			66. 961	346. 391	879.9 25	21. 514 .04 0			71. 150	.95 0	.37 4	.76 6			71.15 7	95 0 5	4. 20. 814 .36 8	
Verwachte verliezen grondexploitatie	W 2.1 00 0	1.1 06. 510			0	0	1.1 06. 510			0	0	510			0	0	510				0	0	510		
Voorziening Wengelerhoek 2026	W 2.2 00 5	0			0	0	0			0	0	0			0	0	0				0	0	0		
Voorz. dubieuze debiteuren soja kortlopend	W 2.3 00 0.0	173 .32 2			0	0	173 .32 2			0	0	2			0	0	2				0	0	2		
Voorz. dubieuze debiteuren soja langlopend	W 2.3 00 0.1	33. 111			0	0	33. 111			0	0	111			0	0	111				0	0	111		
Voorziening dub. debiteuren algemeen	W 2.3 00 1	10. 881			0	0	10. 881			0	0	881			0	0	881				0	0	881		
Voorziening en in mindering op activa		1.3 23. 824		0	0	0	1.3 23. 824			0	0	0	1.3 23. 824			0	0	0	1.3 23. 824			0	0	0	1.3 23. 824
TOTAAL GENERAAL		23. 814 .30 9		62. 188	.83 2	.89 2	.56 7			66. 961	346. 391	879.9 25	22. 837 .86 4			71. 150	.95 0	.37 4	.59 0			71.15 7	95 0 5	4. 22. 138 .19 2	

INCIDENTELE BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Incidentele Baten & Lasten

Begroting 2027 - 2030	Baten / Lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
2. Leefomgeving & Ruimtelijke ontwikkeling	Baten	543.000	762.871	-	-
	Lasten	-804.647	-958.518	-165.647	-165.647
3. Economie & Vrijetijd	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
4. Sociaal Domein - Basis & Participatie	Baten	3.758.000	545.000	585.000	230.000
	Lasten	-3.758.000	-545.000	-585.000	-230.000
5. Zorg & Jeugd - Maaatwerkvoorzieningen	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-	-	-	-
6. Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien	Baten	-	-	-	-
	Lasten	-409.000	-227.000	-42.000	-
Reserve mutaties	Onttrekkingen	718.318	599.000	384.000	342.000
	Toevoegingen	-381.023	-383.355	-385.103	-385.110
Resultaat		-333.352	-207.002	-208.750	-208.757

Incidentele Baten & Lasten Grexen

Begroting 2027 - 2030	Baten / Lasten	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Grondexploitatie	Baten	181.978	35.439	-	-
Grondexploitatie	Lasten	-181.978	-35.439	-	-
Mutatie voorraad		-	-	-	-

Rentetoevoeging verliesvoorziening grondexploitatie	-	-	-	-
--	----------	----------	----------	----------

Totaalsaldo incidenteel	-333.352	-207.002	-208.750	-208.757
--------------------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------

Begroting 2027 - 2030	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Saldo ontwerpbegroting	-1.242.267	-2.353.745	-1.972.786	-1.435.110

Incidenteel saldo	-333.352	-207.002	-208.750	-208.757
Structureel saldo	-908.915	-2.146.743	-1.764.036	-1.226.353

Toelichting op de incidentele baten en lasten

Hieronder worden de incidentele baten en lasten toegelicht per programma en onderdeel. Posten onder de € 50.000 worden alleen genoemd en niet nader toegelicht.

Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling

In programma 2 bestaan de incidentele baten en lasten uit de volgende onderdelen.

Nationaal IsolatieProgramma

De baten en lasten voor het NIP zijn aan elkaar gelijk. Het gaat om individuele verstrekkingen waarvoor € 500.000 in 2027 is geraamd en € 762.871 in 2028.

Invoering Omgevingswet

Hiervoor is in 2027 een bedrag van € 174.000 opgenomen aflopend naar € 108.000 per jaar van 2027 t/m 2030). Hoewel de Omgevingswet zelf al in werking is getreden, zijn deze middelen nodig om het implementatieproces te voltooien.

Hoogwaterbeschermingsprogramma

De dijkversterking van de IJssel is een project van IJsselwerken. De gemeente maakt tijdens dit project kosten en dus zijn afgerond € 58.000 per jaar aan incidentele kosten zijn toegerekend. De kosten vervallen na afronding van het project na 2030.

Klimaatadaptatie

Olst-Wijhe werkt in RIVUS-verband samen in een project om onderzoek te doen naar maatregelen voor klimaatadaptatie en om incidenteel subsidies te verstrekken. Hiervoor zijn in 2027 en 2028 respectievelijk € 73.000 en € 30.000 aan incidentele kosten geraamd, met € 43.000 aan incidentele baten in 2027.

Sociaal Domein - Basis en Participatie

In programma 4 bestaan de incidentele baten en lasten uit de volgende onderdelen.

Gemeentelijke opvang Oekraïeners

Voor de opvang van Oekraïeners is in 2027 voor € 3.488.000 aan kosten geraamd en daarna € 230.000 per jaar tot en met de verwachte einddatum 2030. Hier staat een kostendekkende vergoeding van het Rijk tegenover.

Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord

Voor de uitvoering van de AZWA zijn lokale en regionale middelen beschikbaar t/m 2029, waarbij even hoge lasten zijn geraamd. In 2027 gaat het om € 270.000, in 2028 om € 315.000 en in 2029 om € 355.000.

Algemene dekkingsmiddelen, Overhead en Onvoorzien

In programma 6 bestaan de incidentele baten en lasten uit de volgende onderdelen.

Doorontwikkelen organisatie

Voor de doorontwikkeling van de organisatie is van 2027 t/m 2029 respectievelijk € 276.000, € 227.000 en € 42.000 aan budget geraamd. Na voltooiing van dit project vervallen de kosten.

Inrichting beheer maatschappelijk vastgoed

Voor de inrichting van goede werkwijzes om het maatschappelijk gemeentelijk vastgoed te beheren zijn voor 2027 incidentele middelen toegekend van € 133.000.

Reservemutaties

Alle reservemutaties binnen Olst-Wijhe worden als incidenteel aangemerkt. De uitzondering, een kapitaallastenreserve, is in deze begroting niet meer van toepassing omdat deze in 2026 afloopt.

Grondexploitaties en Rentetoevoeging

Enkele actieve grondexploitaties lopen nog door tot en met 2028. De baten en lasten van grondexploitaties worden altijd als incidenteel aangemerkt. Formeel mag er daarnaast nog rente toegevoegd worden aan de verliesvoorziening van de grondexploitaties. Dit is komen te vervallen per 2027.

ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN

Onderdeel	Geraamde sterkte begroting 2027 (fte's)	Personeelslasten begroting 2027	Geraamde sterkte begroting 2026 (fte's)	Personeelslasten begroting 2026
Leden van de raad (excl.wethouders)				
vergoeding raadswerk		€ 291.807		€ 300.099
onkostenvergoeding		€ 66.170		€ 46.316
Totaal leden van de raad		€ 357.977		€ 346.415
Totaal FTE raadsgriffie	2,50	€ 301.425	2,5	€ 277.870
Burgemeester en wethouders				
- Burgemeester	1,00	€ 178.455	1	€ 178.346
- Wethouders	3,00	€ 352.803	3	€ 354.147
Totaal burgemeester en wethouders	4,00	€ 531.258	4	€ 532.493
Totaal burgerlijke stand (Huwelijken)		€ 15.000		€ 14.000
Totaal sporthal	1,78	€ 94.004	2,8	€ 174.468
Totaal leader coordinator				
Totaal Woningbouwregisseur				
Teams				
Directieteam	2,00	€ 332.445	2	€ 317.306
Concerncontrol	2,78	€ 292.641	1,9	€ 226.355
Teamleiders	6,33	€ 860.550	6,3	€ 817.071
Team Strategie	4,56	€ 555.855	4,4	€ 521.330
Team Bedrijfsvoering en communicatie	28,06	€ 2.547.321	22,7	€ 2.133.686
Team Beheer openbare ruimte en projectmanagement	27,44	€ 2.492.256	26,7	€ 2.320.184
Team Publiekzaken	11,61	€ 894.021	11,6	€ 844.810
Team Werk, Inkomen en Zorg	34,64	€ 3.312.289	28,8	€ 2.629.824
Team Ruimte & Samenleving	27,28	€ 2.745.753	24,4	€ 2.241.516
Team Toepassing leefomgeving/ Ruimtelijke realisatie	20,00	€ 1.976.226	18,8	€ 1.807.832
Zwembad				
Totaal Teams	164,69	€ 16.009.357	147,6	€ 13.859.914
Voormalig personeel				
- Berekening + uitvoering pensioen/wachtgeld door D&T		€ 25.750		€ 24.100
- Leef tijdsbewust personeelsbeleid		€ 16.405		€ 14.312
- voormalig wethouders		€ 88.050		€ 87.500
- ww voormalig personeel		€ 33.300		€ 33.300

Totaal voormalig personeel		€ 163.505	0.0	€ 159.212
Overige lasten personeel				
Belasting WKR		€ 40.000		€ 40.000
stage-vergoedingen		€ 10.000		€ 10.000
Thuiswerk / internetvergoeding				
reiskosten				€ 75.000
Totaal overige personeelslasten		€ 50.000	0	€ 125.000
TOTAAL PERSONEELSLASTEN	172,97	€ 17.522.526	156,9	€ 15.489.372

OVERZICHT TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN AAN RESERVE

Toevoeging aan reserves	Omschrijving
Programma 1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	
601002000	College van B&W
Programma 2 Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	
675001000	Begraafplaatsen
Programma 3 Economie, Mobiliteit en Vrijetijd	
657004000	Kinderboerderijen
623001000	Passantenhaven Wijhe
Programma 4 Sociaal domein - Basis en Participatie	
661002000	Buurthuis Den Nul
661002100	De Bongerd Welsum
641003000	Gymlokaal de Nieuwe Coers
641002000	Gymlokaal Watertorenstraat
655001000	Kerktorens
653004000	Muziektent Olst
652001000	Sporthal de Hooiberg Olst
661002200	Zalencentrum Wesepe
652004050	Zwembad onderhoud
Programma 6 Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	
604005020	Gebouw buitendienst en werf, ondh en beh
604005010	Gemeentehuis, onderhoud en beheer
Subtotaal	
	Toevoeging bespaarde rente aan reserves
605002000	Financiering
Totaal Toevoeging	

Onttrekking aan reserves	Omschrijving
Programma 1 Bestuur, Dienstverlening en Veiligheid	
603009999	Taakveld 0.3 afgerekend projecten
Programma 2 Leefomgeving & Ruimtelijke Ontwikkeling	
675001000	Begraafplaatsen
Programma 4 Sociaal domein - Basis en Participatie	
661002100	De Bongerd Welsum
655001000	Kerktorens
642003000	Kindcentrum Wijhe
652001000	Sporthal de Hooiberg Olst
661002200	Zalencentrum Wesepe
652004050	Zwembad onderhoud
Programma 6 Alg. dekkingsm. overhead en onvoorzien	
604005020	Gebouw buitendienst en werf, ondh en beh
604005010	Gemeentehuis, onderhoud en beheer
604009999	Taakveld 0.4 afgerekende projecten
604007090	team Werk, Inkomen en Zorg
Totaal onttrekking	

EMU-SALDO

In het Besluit Begroting en Verantwoording (art. 20.1c) is de verplichting vastgelegd dat de gemeenten in de uiteenzetting van hun financiële positie hun geraamde EMU-saldo weergeven.

Het EMU-saldo is het saldo van de ontvangsten en de uitgaven en wijkt daardoor af van het saldo van de baten en de lasten. Bij een sluitende begroting (lasten en baten) kan er daardoor toch een EMU-saldo zijn. Investeringsvormen vormen geen last, maar gaan wel gepaard met uitgaven. Voor afschrijvingen en het treffen van balansvoorzieningen geldt het omgekeerde (wel lasten, geen uitgaven). Het EMU-saldo is daarmee een indicatie voor de ontwikkeling van het financieringstekort van de gemeente.

omschrijving	begroting 2026 x € 1.000	begroting 2027 x € 1.000	begroting 2028 x € 1.000
1. Exploitatiesaldo vóór reservemutaties (BBV, artikel 17c)	-4.061	-1.580	-2.569
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	4.494	2.524	1.961
3. Mutatie voorzieningen	-1.033	-98	-176
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-935	234	0
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
EMU-saldo	-8.653	-4.436	-4.706

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER TAAKVELD

Overzicht van baten en lasten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Overzicht baten en lasten per taakveld begroting 2027-2030	Baten Begroting 2027	Lasten Begroting 2027	Verschil
Bestuur	0	-1.662	-1.662
Beheer overige gebouwen en gronden	0	-150	-150
Burgerzaken	251	-922	-671
Crisisbeheersing en brandweer	121	-2.033	-1.912
Openbare orde en veiligheid	16	-500	-483
Verkeer en vervoer	119	-2.418	-2.299
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	0	-148	-148
Riolering	2.372	-1.762	611
Begraafplaatsen en crematoria	62	-136	-74
Ruimte en leefomgeving	69	-892	-823
Grondexploitatie (niet-bedrijventerr.)	372	-390	-18
Wonen en bouwen	734	-1.527	-793
Afval	2.518	-1.946	573
Milieubeheer	546	-2.156	-1.611
Economische ontwikkeling	5	-374	-369
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	41	-41	0
Economische promotie	0	-32	-32
Recreatieve havens	38	-15	23
Openbaar groen en (openlucht)recreatie	0	-1.730	-1.730
Openbaar basisonderwijs	20	-139	-119

Onderwijshuisvesting	12	-1.451	-1.439
Onderwijsbeleid en I	253	-1.612	-1.359
Sportbeleid en activ	8	-135	-128
Sportaccommodaties	241	-1.660	-1.419
Cultuurpresentatie	0	-156	-156
Musea	0	-44	-44
Media	0	-639	-639
Samenkracht en burgerparticipatie	4.126	-6.736	-2.611
Volksgezondheid	71	-1.066	-994
Inkomensregelingen	3.801	-6.052	-2.251
WSW en beschut werk	0	-2.095	-2.095
Arbeidsparticipatie	0	-1.001	-1.001
Toegang en eerstelij	0	-395	-395
Toegang en eerstelij	0	-375	-375
Hulpmiddelen en dien	3	-714	-711
Huishoudelijke hulp	160	-2.257	-2.097
Begeleiding (WMO)	0	-1.466	-1.466
Dagbesteding (WMO)	0	-587	-587
PGB WMO	0	-240	-240
Beschermd wonen (WMO)	86	-129	-43
Coördinatie en beleid	0	-217	-217
Toegang en eerstelij	0	-1.004	-1.004
Jeugdhulp met verblijf	0	-1.646	-1.646
Jeugdhulp ambulant lokaal	0	-245	-245
Jeugdhulp ambulant regionaal	0	-3.775	-3.775
Jeugdhulp ambulant landelijk	0	-88	-88
Jeugdhulp met verblijf	0	-147	-147
Jeugdhulp met verblijf	0	-3	-3
PGB Jeugd	0	-176	-176
Jeugdbescherming	0	-389	-389
Jeugdredactering	0	-31	-31
Coördinatie en beleid	0	-140	-140
Overhead	1.047	-11.457	-10.410
Treasury	390	-35	355
OZB woningen	4.303	-201	4.102
OZB niet-woningen	1.588	-160	1.428
Belastingen overig	53	-45	8
Economische promotie	231	-8	223
Uitkeringen Gemeente	42.407	-81	42.326
Resultaat van baten en lasten	0	1.242	1.242
Overige baten en lasten	1.139	-1.139	0
Vennootschapsbelasting	0	-12	-12
Taakveld Reserve mutaties	718	-381	337
Resultaat	67.921	-67.921	

Taakveld 0.4 Overhead

Taakveld 0.4 overhead, bedragen x € 1.000	
Omschrijving	2027
Banenafpraak	27
Bestuurlijke communicatie & voorlichting	53
juridische zaken	73
Commissie advies bezwaarschriften	10
Digitale transformatie	147
Duurzame inzetbaarheid	76
DOWR	3.381
Financien algemeen	11
Huisvesting binnendienst	414
Website	101
Gebouw buitendienst en werf	229
Ondememersraad OW	13
Overhead Diverse Teams	4.615
Overige kosten P&O	576
Overheidsparticipatie	38
Thuiswerkfaciliteiten	10
Balie Holstohus	20
Privacy	173
programma informatiemanagement	10
Archief	11
5 wetten	18
kennis en verkenning	35
Totaal Saldo	10.041
Toegerekend aan grexen en projecten	-1.426
Saldo Taakveld 0.4 overhead	8.615

BIJLAGEN

KERNGEGEVENS

Dit betreft een uitdraai van www.waarstaatjegemeente.nl op 20 Augustus 2026. Voor meer informatie wordt verwezen naar deze site.

Indicator	eenheid	periode	waarde
Bevolkingsmutatie - Migratiesaldo	per 1.000 inwoners	2025	5,3
Bevolkingsmutatie - Natuurlijke aanwas	per 1.000 inwoners	2025	-1,3
Demografische druk	%	2025	79,0
Huishoudens	aantal	2025	8.118
Huishoudens naar leeftijd en samenstelling - Alleenstaand	%	2025	29,7
Huishoudens naar leeftijd en samenstelling - Samenwonend met kinderen en eenoudergezinnen	%	2025	34,9
Huishoudens naar leeftijd en samenstelling - Samenwonend zonder kinderen	%	2025	35,5
Huishoudgrootte	personen per huishouden	2025	2,34
Inwoners	aantal	2025	19.003
Prognose huishoudensgroei	%	2050	5,8

Bron: www.waarstaatjegemeente.nl afdruk op 20-08-2026.

MATRIX PROGRAMMA'S EN TAAKVELDEN

Programma 1			
TV	Omschrijving taakveld	Kostenplaats omschrijving	Portefeuillehouder
0.1	Bestuur	Raad en raadscommissies	S.A.E. Poepjes
0.1	Bestuur	College van B&W	S.A.E. Poepjes
0.1	Bestuur	Representatie	S.A.E. Poepjes
0.1	Bestuur	Bestuurlijke samenwerkingen	S.A.E. Poepjes
0.1	Bestuur	Griffie	S.A.E. Poepjes
0.1	Bestuur	Accountantscontrole	S.A.E. Poepjes
0.1	Bestuur	Rekenkamer	S.A.E. Poepjes
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Beheer overige gebouwen en gronden	M. Blind
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Inrichten beheer maatschapp. vastgoed	M. Blind
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	Taakveld 0.3 afgerekend projecten	M. Blind
0.2	Burgerzaken	Basisregistratie personen (BRP)	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Verkiezingen	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Burgerlijke stand en bevolkingsregister	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Straatnaamgeving & huisnummering	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Geografische informatievoorziening	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Burgerzaken overig	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Rijbewijzen	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Reisdocumenten	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Naturalisatie & geslachtsnaamwijziging	S.A.E. Poepjes
0.2	Burgerzaken	Huwelijksvoltrekkingen	S.A.E. Poepjes
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Brandweerkazernes OWWW	S.A.E. Poepjes
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Regionale brandweer	S.A.E. Poepjes
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Rampenbestrijding	S.A.E. Poepjes
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	Overige beschermende maatregelen	S.A.E. Poepjes
1.2	Openbare orde en veiligheid	Openbare orde en veiligheid	S.A.E. Poepjes
1.2	Openbare orde en veiligheid	APV	S.A.E. Poepjes
Programma 2			
TV	Omschrijving taakveld	Kostenplaats omschrijving	Portefeuillehouder
2.1	Verkeer en vervoer	Wegen algemeen	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Wegen gladheidsbestrijding	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Verkeer	M. Blind
2.1	Verkeer en vervoer	Taakveld 2.1 afgerekende projecten	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Speelvoorzieningen	M. Blind/H. Olthof
7.2	Riolering	Riolering	M. Blind
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	Begraafplaatsen	M. Blind
8.1	Ruimte en leefomgeving	Ruimtelijke ordening loondoorbelasting	M. Blind/H. Olthof
8.1	Ruimte en leefomgeving	Planschades	M. Blind/H. Olthof
8.1	Ruimte en leefomgeving	Leader projecten	M. Blind/H. Olthof
8.1	Ruimte en leefomgeving	Leader uitvoeringskosten	M. Blind/H. Olthof
8.1	Ruimte en leefomgeving	Actualisatie bestemmingsplannen	M. Blind/H. Olthof
8.1	Ruimte en leefomgeving	Taakveld 8.1 afgerekende projecten	M. Blind/H. Olthof
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Bouwgrondexploitaties	M. Blind

8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Strategische grondaankopen	M. Blind
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Taakveld 8.2 afgerekende projecten	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Omgevingsvergunningen	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Beheer en uitgifte gronden	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Volkshuisvesting	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Woonwagenstandplaatsen	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Handhaving bouw & woningtoezicht	M. Blind
8.3	Wonen en bouwen	Taakveld 8.3 afgerekende projecten	M. Blind

Programma 3

TV	Omschrijving taakveld	Kostenplaats omschrijving	Portefeuillehouder
3.1	Economische ontwikkeling	Beheer & exploitatie markten	H. Olthof
3.1	Economische ontwikkeling	Econom.ontwikkeling/Bedrijfscontacten	H. Olthof
3.1	Economische ontwikkeling	Taakveld 3.1 afgerekende projecten	H. Olthof
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Taakveld 3.2 afgerekende projecten	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Infocentrum IJssel Den Nul	H. Olthof
2.3	Recreatieve havens	Passantenhaven Wijhe	H. Olthof
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Groen	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Recreatie en toerisme	M. Blind
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Kinderboerderijen	M. Blind
7.3	Afval	Afvalstoffen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieubeheer	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Duurzaamheid	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering klimaatadaptatie	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie algemee	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Dalfsen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Dev	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Kampen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie OIW	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Raalte	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Stapho	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Zwolle	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoeringsprog.klimaatadaptatie Zwartew	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieuvergunningen	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Milieueducatie en voorlichting	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet geluidshinder	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Uitvoering wet bodembescherming	M. Blind
7.4	Milieubeheer	Taakveld 7.4 afgerekende projecten	M. Blind

Programma 4

TV	Omschrijving taakveld	Kostenplaats omschrijving	Portefeuillehouder
4.1	Openbaar basisonderwijs	Openbaar basisonderwijs	H Engberink
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal Watertorenstraat	H Engberink
4.1	Openbaar basisonderwijs	Gymlokaal de Nieuwe Coers	H Engberink
4.2	Onderwijshuisvesting	Onderwijshuisvesting	H Engberink
4.2	Onderwijshuisvesting	Kindcentrum Olst Bekostiging huisvesting	H Engberink
4.2	Onderwijshuisvesting	huur-verhuur-servicekosten KCO	H Engberink
4.2	Onderwijshuisvesting	Kindcentrum Wijhe	H Engberink

4.2	Onderwijshuisvesting	Taakveld 4.3 afgerekende projecten	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Bewegingsonderwijs (VO en BO)	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Onderwijsbegeleiding	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Leerlingenvervoer	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Leerplichtwet	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Bijzonder onderwijs lokaal beleid	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Onderwijs achterstandenbeleid (VVE)	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Peuterwerk	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Volwasseneneducatie	H Engberink
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	Taakveld 4.3 afgerekende projecten	H Engberink
5.1	Sportbeleid en activering	Sport- en cultuurstimulering	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal de Hooiberg Olst	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sportcafé de Hooiberg Olst	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal de Lange Slag Wijhe	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal De Lange Slag Wijhe onderhoud	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	IJsbaan Wijhe	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Zwembad algemeen	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Zwembad onderhoud	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sportparken	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sportpark Welsum	H Engberink
5.2	Sportaccommodaties	Sporthal Wesepe, voorbereidingen	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Amateuristische kunstbeoefening	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Cultuureducatie en -stimulering	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	MFA Capellenborg	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Muziekcentrum Olst	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	MFA Capellenborg	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	MFA Capellenborg onderhoud	H Engberink
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Taakveld 5.3 afgerekende projecten	H Engberink
5.4	Musea	Kerktorens	H Engberink
5.4	Musea	Monumentenbeleid en -beheer	H Engberink
5.4	Musea	Cultuurhistorische waardenkaart	H Engberink
5.6	Media	Openbare bibliotheken	H Engberink
5.6	Media	Lokale omroep	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Opvang vluchtelingen kortdurend	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Begeleiding Statushouders	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Buurthuis Den Nul	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	De Bongerd Welsum	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Zalencentrum Wesepe	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kinderopvang	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Leefbaarheid in de kernen	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Kernencontacten	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Mantelzorgcomplimenten	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Adviesraad Samenleving	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Collectief vervoer	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Schoolmaatschappelijk werk	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Primair Sociaal	H Engberink

6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Secundair Sociaal	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Regionaal Sociaal	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Aanjaagsubsidie Nieuwe maatschapp. init.	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Primair Maatschappelijk Vastgoed	H Engberink
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	Taakveld 6.1 afgerekende projecten	H Engberink
7.1	Volksgezondheid	Volksgezondheidsbeleid	H Engberink
7.1	Volksgezondheid	Taakveld 7.1 afgerekende projecten	H Engberink
Programma 5			
TV	Omschrijving taakveld	Kostenplaats omschrijving	Portefeuillehouder
6.3	Inkomensregelingen	Wet Werk en Bijstand	H Engberink
6.3	Inkomensregelingen	Bijstandsbesluit zelfstandigen	H Engberink
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.W.	H Engberink
6.3	Inkomensregelingen	I.O.A.Z.	H Engberink
6.3	Inkomensregelingen	Minimabeleid	H Engberink
6.3	Inkomensregelingen	Minimabeleid studietoelage	H Engberink
6.3	Inkomensregelingen	Taakveld 6.3 afgerekende projecten	H Engberink
6.4	WSW en beschut werk	Sociale Werkvoorziening	H Engberink
6.5	Arbeidsparticipatie	Participatiebudget	H Engberink
6.5	Arbeidsparticipatie	PB individuele verstrekkingen	H Engberink
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	Toegang Wmo	H Engberink
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	WMO inloop GGZ	H Engberink
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	Taakveld 6.21 afgerekende projecten	H Engberink
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Veilig Thuis	H Engberink
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	Taakveld 6.23 afgerekende projecten	H Engberink
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	Leefvoorzieningen gehandicapten	H Engberink
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	Woonvoorzieningen gehandicapten	H Engberink
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	WMO Vervoersdiensten	H Engberink
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	WMO Huishoudelijke hulp	H Engberink
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	WMO Eigen bijdrage	H Engberink
6.712	Begeleiding (WMO)	WMO Begeleiding	H Engberink
6.713	Dagbesteding (WMO)	WMO Dagbesteding	H Engberink
6.791	PGB WMO	WMO PGB HH en Begeleiding	H Engberink
6.811	Beschermde wonen (WMO)	WMO Beschermde wonen	H Engberink
6.91	Coördinatie en beleid WMO	Coördinatie en beleid Wmo	H Engberink
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Jeugdpreeventie	H Engberink
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	Toegang Jeugd	H Engberink
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	Jeugdhulp met verblijf regionaal	H Engberink
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	Jeugdhulp ambulant lokaal	H Engberink
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	Jeugdhulp ambulant regionaal	H Engberink
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	Jeugdhulp ambulant landelijk	H Engberink
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	Jeugdhulp met verblijf lokaal	H Engberink
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	Jeugdhulp met verblijf landelijk	H Engberink
6.792	PGB Jeugd	Jeugdhulp PGB	H Engberink
6.821	Jeugdbescherming	Jeugdhulp Jeugdbescherming	H Engberink
6.822	Jeugdreclassering	Jeugdhulp Jeugdreclassering	H Engberink
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	Coördinatie en beleid Jeugd	H Engberink

Programma 6			
TV	Omschrijving taakveld	Kostenplaats omschrijving	Portefeuillehouder
0.4	Overhead	Bestuursondersteuning	H. Olthof
0.4	Overhead	Bestuurlijke communicatie & voorlichting	H. Olthof
0.4	Overhead	Overheidsparticipatie	H. Olthof
0.4	Overhead	Commissie advies bezwaarschriften	H. Olthof
0.4	Overhead	Invoeren 5 wetten	H. Olthof
0.4	Overhead	Kennis en verkenning	H. Olthof
0.4	Overhead	Historisch archief	H. Olthof
0.4	Overhead	Financiën algemeen	H. Olthof
0.4	Overhead	Beheer website	H. Olthof
0.4	Overhead	LIAS implementatie en beheer	H. Olthof
0.4	Overhead	Programma informatiemanagement	H. Olthof
0.4	Overhead	Programma digitale transformatie	H. Olthof
0.4	Overhead	DOWR informatievoorziening	H. Olthof
0.4	Overhead	DOWR financiële administratie	H. Olthof
0.4	Overhead	DOWR facilitaire zaken	H. Olthof
0.4	Overhead	DOWR inkoop	H. Olthof
0.4	Overhead	DOWR personeel- en salarisadministratie	H. Olthof
0.4	Overhead	DOWR uitvoeringsplannen	H. Olthof
0.4	Overhead	Gegevens- en privacybescherming	H. Olthof
0.4	Overhead	Gemeentehuis, onderhoud en beheer	H. Olthof
0.4	Overhead	Gebouw buitendienst en werf, ondh en beh	H. Olthof
0.4	Overhead	Balie Holstohus	H. Olthof
0.4	Overhead	Personeelszaken algemeen	H. Olthof
0.4	Overhead	Reiskostenregeling woon-werk	H. Olthof
0.4	Overhead	Duurzame inzetbaarheid	H. Olthof
0.4	Overhead	Banenafpraak	H. Olthof
0.4	Overhead	Thuiswerkfaciliteiten	H. Olthof
0.4	Overhead	Ondernemingsraad	H. Olthof
0.4	Overhead	Fietsplan	H. Olthof
0.4	Overhead	team Directie	H. Olthof
0.4	Overhead	Concerncontrol	H. Olthof
0.4	Overhead	Teamleiders	H. Olthof
0.4	Overhead	team Bedrijfsvoering en Communicatie	H. Olthof
0.4	Overhead	team Strategie	H. Olthof
0.4	Overhead	team Ruimte en Samenleving	H. Olthof
0.4	Overhead	team Ruimtelijke Realisatie	H. Olthof
0.4	Overhead	team Beheer Openbare Ruimte & Projectm.	H. Olthof
0.4	Overhead	team Werk, Inkomen en Zorg	H. Olthof
0.4	Overhead	Team Publiekszaken	H. Olthof
0.4	Overhead	Werkgeverschap trainees Talentenregio	H. Olthof
0.4	Overhead	Taakveld 0.4 afgerekende projecten	H. Olthof
0.5	Treasury	Beleggingen	H. Olthof
0.5	Treasury	Financiering	H. Olthof
0.61	OZB woningen	DOWR-B OZB woningen	H. Olthof

0.61	OZB woningen	OZB eigenaren	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	DOWR-B OZB niet-woningen	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	OZB gebruikers	H. Olthof
0.62	OZB niet-woningen	OZB eigenaren niet-woningen	H. Olthof
0.64	Belastingen overig	DOWR-B Overige belastingen	H. Olthof
0.64	Belastingen overig	Baatbelasting	H. Olthof
0.64	Belastingen overig	Reclamebelasting Wijhe	H. Olthof
0.64	Belastingen overig	Reclamebelasting Olst	H. Olthof
3.4	Economische promotie	DOWR-B Economische Promotie	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Toeristenbelasting	H. Olthof
3.4	Economische promotie	Forensenbelasting	H. Olthof
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Algemene uitkering gemeentefonds	H. Olthof
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	Integratie-uitkering sociaal domein	H. Olthof
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	Rekeningresultaat	H. Olthof
0.8	Overige baten en lasten	Algemene baten en lasten	H. Olthof
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	Vennootschapsbelasting	H. Olthof

VERPLICHTE BELEIDSINDICATOREN

Indicator	eenheid	periode	gebied / dimensie	waarde
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2025	Olst-Wijhe	6,1
			Nederland	7,4
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2024	Olst-Wijhe	4
			Nederland	6
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2024	Olst-Wijhe	2
			Nederland	2
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2025	Olst-Wijhe	633,6
			Nederland	858,8
Clënten met een maatwerkvoorziening Wmo	per 10.000 inwoners	2025	Olst-Wijhe	720
			Nederland	720
Demografische druk	%	2026	Olst-Wijhe	79,0
			Nederland	71,3
Functiemenging	%	2025	Olst-Wijhe	47,4
			Nederland	54,6
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2026	Olst-Wijhe	1.084
			Nederland	993
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2026	Olst-Wijhe	1.104
			Nederland	1.089
Gemiddelde WOZ-waarde	x €1.000	2022	Olst-Wijhe	319
			Nederland	317
		2023	Olst-Wijhe	369
			Nederland	368
		2024	Olst-Wijhe	390
			Nederland	378
		2025	Olst-Wijhe	415
			Nederland	398
		2026	Olst-Wijhe	458
			Nederland	439
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2023	Olst-Wijhe	1
			Nederland	1
Jongeren met jeugdbescherming	%	2025	Olst-Wijhe	1
			Nederland	1,0
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	Olst-Wijhe	12,4
			Nederland	13,7
Jongeren met jeugdreclassering	%	2025	Olst-Wijhe	x
			Nederland	0,4
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2024	Olst-Wijhe	212,6
			Nederland	217,8
Misdrijven - Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2025	Olst-Wijhe	1,1
			Nederland	1,2
Misdrijven - Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2025	Olst-Wijhe	2,1
			Nederland	4,6

Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2025	Olst-Wijhe	2,1
			Nederland	5,7
Misdrijven - Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2025	Olst-Wijhe	2,1
			Nederland	2,1
Netto arbeidsparticipatie	%	2025	Olst-Wijhe	74,2
			Nederland	73,2
Niet-sporters	%	2024	Olst-Wijhe	43,7
			Nederland	42,5
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2024	Olst-Wijhe	17,0
			Nederland	8,4
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2024	Olst-Wijhe	54
			Nederland	148
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2024	Olst-Wijhe	38,0
			Nederland	42,8
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2025	Olst-Wijhe	152,6
			Nederland	281,2
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2025	Olst-Wijhe	14
			Nederland	28
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2021	Olst-Wijhe	8
			Nederland	8
		2022	Olst-Wijhe	4
			Nederland	8
		2023	Olst-Wijhe	12
			Nederland	8
		2024	Olst-Wijhe	8
			Nederland	9
		2025	Olst-Wijhe	6
			Nederland	9
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw. 15 t/m 64jr	2025	Olst-Wijhe	188,8
			Nederland	196,1
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2025	Olst-Wijhe	1,7
			Nederland	2,3
Eindtotaal				

AFKORTINGENLIJST

AI: Artificial Intelligence	IBOR: Integraal Beheer Openbare Ruimte
AP: Autoriteit Persoonsgegevens	ICT: Informatie- en Communicatietechnologie
ARG: Algemene Reserve Grondexploitaties	IM: Impact Meter
AVG: Algemene Verordening Gegevensbescherming	IMOC: Intergemeentelijk Overleg Crisisbeheersing
AZWA: Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord	IPO: Inter provinciaal Overleg
BAG: Basisregistratie Adressen en Gebouwen	IZA: Integraal Zorgakkoord
BBB: Brede Basisschool Boskamp	IZB: Infectieziektebestrijding
BBV: Besluit Begroting en Verantwoording	JOGG: Jongeren Op Gezond Gewicht
BERAP: Bestuursrapportage	KGO: Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving
BGT: Basisregistratie Grootchalige Topografie	KIO: Kindcentrum IJsselzicht Olst
BIE: Bedrijfsinvesteringszone	KRW: Kaderrichtlijn Water
BPM: Belasting Personenauto's en Motorrijwielen	LAG: Lokale Actiegroep (LEADER-programma)
BRO: Basisregistratie Ondergrond	LAI: Lokale Aanpak Isoleren (onderdeel Nationaal Isolatie Programma)
BSO: Buitenschoolse Opvang	LED: Light Emitting Diode (energiezuinige verlichting)
BUIG: Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten	LTO: Land- en Tuinbouw Organisatie
BVC: Boomveiligheidscontrole	LV: Landelijke Voorziening
BW: Burgerlijk Wetboek	MJIP: Meerjaren Investeringsprogramma
BZK: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	MJOP: Meerjaren Onderhoudsplan
CAO: Collectieve Arbeidsovereenkomst	MKB: Midden- en Kleinbedrijf
CBS: Centraal Bureau voor de Statistiek	MOR: Meldingen Openbare Ruimte
CEP: Centraal Economisch Plan	MT: Managementteam
CJG: Centrum voor Jeugd en Gezin	MTO: Medewerkerstevredenheidsonderzoek
CMO: Collectief Midden Overijssel	NCW: Netto Contante Waarde
CPB: Centraal Planbureau	NIP: Lokale aanpak Isoleren koopwoningen
CPI: Consumentenprijsindex.	TvOP : Toekomst voor Ons Platteland
CPO: Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	ODIJS: Omgevingsdienst IJsselland
CROW: Kennisplatform voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte	ONK: Ondernemerskring Olst-Wijhe
DOWR: Samenwerkingsverband Deventer, Olst-Wijhe, Raalte	OVA: Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkelingen
DPRA: Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie	OZB: Onroerend Zaak Belasting
DSO: Digitaal Stelsel Omgevingswet	PDCA: PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act)
ECB: Europese Centrale Bank	PMD: Plastic, Metalen en Drankkartons
EMU: Economische en Monetaire Unie	POK: Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen
EU: Europese Unie	RES: Regionale Energie Strategie
GALA: Gezond en Actief Leven Akkoord	RIVUS: Regionaal Adaptatie Plan en Uitvoeringsprogramma
GEO: Geografische informatie/data	RSJ: Regionaal Serviceteam Jeugd IJsselland
GFT: Groente-, Fruit- en Tuinafval	SEB: sociaal economische begeleiding
GGD: Gemeentelijke Gezondheidsdienst	SMP: Soorten Management Plan
GGZ: Geestelijke Gezondheidszorg.	SPUK: Specifieke Uitkering
GHOR: Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	VAB: Vrijkomende Agrarische Bebouwing
GREX: Grondexploitatie	VNG: Vereniging van Nederlandse Gemeenten
GRP: Gemeentelijk Rioleringsplan.	VOGM: Veiligheid voorop, Overlast verminderen, Groener en Mooier

GWSW: Gegevenswoordenboek Stedelijk Water	VTE: Vrije Tijds Economie
HR: Human Resources	WOO: Wet open overheid
HWBP: Hoogwaterbeschermingsprogramma	WOZ: Waardering Onroerende Zaken